

امتحان نهم

باسمه تعالی

فارسی
امتحان شبیه ساز
۱

 مهروماه	رشته: کلیه رشته‌ها	سؤالات شبیه ساز امتحان نهایی: فارسی (۲)
	پایه: یازدهم دوره دوم متوسطه	
تاریخ امتحان:	مدت امتحان: ۱۰۰ دقیقه	نام و نام خانوادگی: .....
تعداد صفحه: ۴		

ردیف	سؤالات	صفحه ۱ از ۴	نمره
قلمرو زبانی (۲ نمره)			
۱	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) خویشتن را ضیعتگی حلال بخرند. ب) روزی یاران الحاح کردند و مرا به تفرج بردند.		۰/۵
۲	مترادف واژه‌های «ترس» و «خرامان» را در موارد زیر بیابید. (یک مورد اضافه است). الف) صیاد شادمان گشت و گرازان به تگ ایستاد تا ایشان را در ضبط آرد. ب) خنیده به گیتی به مهر و وفا ج) فلک باخت از سهم آن جنگ رنگ ز اهریمنی دور و دور از جفا بود سهمگین جنگ شیر و پلنگ		۰/۵
۳	املای درست واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) بیامد به درگاه سالار نو ب) بدر در میدان او (هلالی - حلالی) بودی. ج) اشتر طلبید و (محمل - مهمل) آراست بدیدندش آنجا و برخاست (غو - قو)		۰/۷۵
۴	در بین گروه کلمات زیر دو غلط املایی بیابید و درست آن‌ها را بنویسید. «تند و فرض - جرس و زنگ - محوطه و صحن - مرحوم و التیام - نهیب و اخطار - دها و زیرکی - هول و هراس»		۰/۵
۵	در دو مورد از سه مورد زیر، غلط املایی هست، درست آن‌ها را بنویسید. الف) به کران رود هیرمند رفت با بازان و یوزان و هشم و ندیمان و مطربان. ب) مردان، بار را به نیروی همت و بازوی حمیت کشند، نه به قوت تن. ج) غریب به یک دقیقه بز و بز چشم به عینک و قیافه من دوخت.		۰/۵
۶	با توجه به معنی عبارت، واژه مناسب را برای متن انتخاب کنید. «عقیدت ارباب مودت بدین خصلت پسندیده و سیرت ستوده در موالات تو صافی تر گردد و ..... دوستان به کرم عهد تو بیفزاید.» الف) ثواب ب) ثقت ج) صواب د) سقط		۰/۲۵
۷	در عبارت «درس اول عربی بود. معلم عربی، پیرمرد شوخ و نکته‌گویی بود و من به چشمم اطمینان داشتم.» کدام واژه در معنی قدیم خود به کار نرفته و معنی جدید دارد؟		۰/۲۵
۸	با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ مناسب دهید. «دلآوری‌ها و جان‌فشانی‌های سربازان فداکار و شما افسران عزیز، علی‌رغم محرومیت‌های فراوان تا به آنجا بود که دشمن را هم به تحسین و اعجاب واداشت.» الف) نقش دستوری «افسران» چیست؟ ب) در جمله پایانی، کدام واژه «قید» است؟ ج) در عبارت «دلآوری‌ها و جان‌فشانی‌های سربازان فداکار» چند ترکیب اضافی به کار رفته است؟		۰/۷۵
۹	در عبارت زیر کدام فعل مجهول است؟ زمان دقیق آن را مشخص کنید. «تو بازای که پیغامی ست سوی بونصر در بایی، تا داده آید.»		۰/۵
۱۰	با توجه به عبارت «پانزده قران دادم و آن را از میرزا سلیمان خریدم و به چشمم گذاشتم و عینکی شدم.» درستی یا نادرستی موارد زیر را مشخص کنید. الف) هم «صفت پیشین» و هم «شاخص» در این عبارت به کار رفته است. ب) این عبارت فاقد «وابسته پسین» و دارای یک «مسند» است.	☐ ☐ ☐ ☐	۰/۵
«ادامه سؤالات در صفحه دوم»			

امتحان نهم

باسمه تعالی

فارسی
امتحان شبیه‌ساز
۱

 مهروماه	رشته: کلیه رشته‌ها	سؤالات شبیه‌ساز امتحان نهایی: فارسی (۲)
	پایه: یازدهم دوره دوم متوسطه	
تاریخ امتحان:	مدت امتحان: ۱۰۰ دقیقه	نام و نام خانوادگی: .....
تعداد صفحه: ۴		

ردیف	سؤالات	صفحه ۲ از ۴	نمره
۱۱	در عبارت زیر، نقش دستوری واژه‌ای که «هم‌آوا» دارد، چیست؟ «من طاقت قرب ندارم و تاب آن نیارم، من نهایت بُد اختیار کردم که قربت را خطر بسیار است.»		۰/۲۵
۱۲	نقش دستوری کلمه مشخص شده در «هنگامی که در فروتنی بزرگ باشیم، بیش از همه به آن <u>بزرگ</u> نزدیک شده‌ایم.» با نقش دستوری کدام واژه در عبارت زیر یکسان است؟ «از عکس ریاحین او پر زاغ چون دم طاووس نمودی.»		۰/۲۵
۱۳	نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) امیر برنشست و به <u>زودی</u> به کوشک آمد که خبری سخت ناخوش در لشکرگاه افتاده بود. ب) تنها معمای اُفت و خیزهای جنگ و شکست‌ها و پیروزی‌ها نبود که <u>حضور</u> سنگینی داشت.		۰/۵
۱۴	نقش دستوری کدام واژه همانند واژه مشخص شده در بیت زیر است؟ «در آن تاریک‌شب می‌گشت <u>پنهان</u> / فروغ خرگه خوارزمشاهی» «مطوقه یاران را گفت: این ستیزه‌روی در کار ما به جد است.»		۰/۲۵
۱۵	در بیت «بیا عاشقی را رعایت کنیم / ز یاران عاشق حکایت کنیم». صفت بیانی به‌کاررفته از نوع ..... است.		۰/۲۵
۱۶	با توجه به سروده زیر به پرسش‌ها پاسخ مناسب دهید. «اوست که عادل مطلق است، / و خوان عدل خود را بر همگان گسترده / باشد که از میان اسمای صدگانه‌اش / او را به همین نام بستاییم.» الف) در این سروده، مجموعاً چند «حرف پیوند» به کار رفته است؟ ب) زمان فعل در جمله دوم چیست؟		۰/۵
قلمرو ادبی (۵ نمره)			
۱۷	بیت‌های زیر را کامل کنید. الف) رود دژه‌ای گر ز خاکت به باد ..... ب) ..... آن که در دستش کلید شهر پرآینه دارد		۰/۵
۱۸	از غزل «صبح بی‌تو» بیتی بنویسید که در آن ترکیب «کبوتر چاهی» به کار رفته باشد.		۰/۵
۱۹	مترجم اثری را که متعلق به «ریچارد باخ» است، بنویسید. «پرنده‌ای به نام آذرباد - سه دیدار - زندان موصل - چشمه روشن»		۰/۲۵
۲۰	برای هر کدام از صاحبان آثار، «یک اثر منثور» نام ببرید. الف) جامی: ب) عطار		۰/۵
۲۱	درس «ذوق لطیف» بخشی از کتاب «روزها» اثر ..... است.		۰/۲۵
۲۲	با توجه به عبارت زیر، به پرسش‌ها پاسخ مناسب دهید. «مگر نه راهنمای ما هر شامگاهان با صدای دلکش، بیتی چند از غزل‌های شورانگیز تو را می‌خواند تا <u>اختران آسمان را بیدار کند</u> ؟» الف) عبارت مشخص شده، به جز کنایه چه آرایه‌ای پدید آورده است؟ ب) نویسنده برای خواندن غزل‌ها، علتی غیرواقعی آورده. این اتفاق، منجر به خلق چه آرایه‌ای شده است؟		۰/۵
«ادامه سؤالات در صفحه سوم»			

امتحان‌نیوم

باسمه تعالی

فارسی
امتحان شبیه‌ساز

 مهروماه	رشته: کلیه رشته‌ها	سؤالات شبیه‌ساز امتحان نهایی: فارسی (۲)
	پایه: یازدهم دوره دوم متوسطه	
تاریخ امتحان:	مدت امتحان: ۱۰۰ دقیقه	نام و نام خانوادگی: .....
تعداد صفحه: ۴		

ردیف	سؤالات	نمره
۲۳	بخش‌های مشخص شده، چه آرایه‌ای دارند؟ الف) بین لاله‌هایی که در باغ ماست ب) کزین پس به کنجی نشینم چو مور ج) ای شبحان الله! زری که سلطان محمود به غزو از بتخانه‌ها به شمشیر بیاورده باشد، قاضی نستاند؟	۰/۷۵
۲۴	آرایه‌های «ایهام، اغراق، جناس و تلمیح» متعلق به کدام یک از ابیات است؟ (یک آرایه اضافه است). الف) بخور تا توانی به بازوی خویش ب) با جوانان چو دست بگشادی ج) چو آن آهنین‌کوه آمد به دشت که سعیت بود در ترازوی خویش پای گردون پیر بر بستی همه رزمگه کوه فولاد گشت	۰/۷۵
۲۵	بیت «درفشان لاله در وی، چون چراغی / ولیک از دود او بر جانش داغی» فاقد کدام آرایه ادبی است؟ الف) حسن تعلیل ب) تشبیه ج) ایهام تناسب د) جناس	۰/۲۵
۲۶	آرایه نادرست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) اتفاقاً شیرین‌زبان و نقال هم بود. ما بچه‌ها خیلی او را دوست می‌داشتیم. (حسن آمیزی - جناس - کنایه) ب) از آسمان تاج بارد اما بر سر آن که سر فروآرد. (سجع - استعاره - ایهام تناسب)	۰/۵
۲۷	زمینه حماسی بیت «چو ضحاک بر تخت شد شهریار / بر او سالیان انجمن شد هزار» با کدام بیت، یکسان است؟ الف) خروشید و برجست لزان ز جای ب) که مارا نشت را مغز فرزند من بدزید و بسپرد محضر به پای همی داد باید ز هر انجمن	۰/۲۵
قلمرو فکری (۸ نمره) الف) درک مطلب (۴ نمره)		
۲۸	مفهوم کدام عبارت از سایر عبارات دور است؟ «با آنکه چندین سال بود که شهرنشین بودیم، خانه ما شکل دهاتی‌اش را حفظ کرده بود. مهمان‌داری ما پایان نداشت. خدایش بیامرزد، پدرم دریادل بود؛ در لاتی کار شاهان را می‌کرد؛ ساعتش را می‌فروخت و مهمانش را پذیرایی می‌کرد.» ۱ ۲ ۳ ۴ ۵	۰/۲۵
۲۹	عبارت مشخص شده در کدام گزینه به شخصیت متفاوتی اشاره دارد؟ الف) حییب خدای جهان‌آفرین ب) به سوی هژیر زیان‌کرد رو ج) غضنفر بزد تیغ بر گردنش د) به جز بازوی دین و شیر خدا نگه کرد بر روی مردان دین به پیشش درآمد شیه جنگ جو درآورد از پای، بی‌سرتنش که شد طالب رزم آن ازدها	۰/۲۵
۳۰	در بیت «بیا با گل لاله بیعت کنیم / که آلاله‌ها را حمایت کنیم» بر کدام یک از ارزش‌های انقلاب اسلامی تأکید شده است؟	۰/۲۵
۳۱	با توجه به متن زیر، درستی یا نادرستی گزاره‌ها را مشخص کنید. «تا این عارضه افتاده بود، بونصر نامه‌های رسیده را نکت بیرون می‌آورد و از بسیاری نکت، چیزی که در او کراهیتی نبود، می‌فرستاد فرود سرای به دست من. تا آنگاه که نامه‌ها آمد از پسران علی تکین و من نکت آن نامه‌ها پیش بردم و بشارتی بود.» الف) «تا» در ابتدای این متن، به معنی «از زمانی که» است. ب) نکت نامه‌های پسران علی تکین، شامل کراهیتی نبود. ج) نکت نامه‌ها را بونصر به اندرونی می‌برد.	۰/۷۵
«ادامه سؤالات در صفحه چهارم»		

امتحان‌نیوم

باسمه تعالی

فارسی
امتحان شبیه‌ساز
۱

 مهروماه	رشته: کلیه رشته‌ها	سؤالات شبیه‌ساز امتحان نهایی: فارسی (۲)
	پایه: یازدهم دوره دوم متوسطه	
تاریخ امتحان:	مدت امتحان: ۱۰۰ دقیقه	نام و نام خانوادگی: .....
تعداد صفحه: ۴		

ردیف	سؤالات	نمره																				
	صفحه ۴ از ۴																					
۳۲	از ستون «ب»، بیت مناسب برای موارد ستون «الف» بیابید. (یک مورد در ستون «ب» اضافه است). <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <th colspan="2">ستون «الف»</th> <th colspan="2">ستون «ب»</th> </tr> <tr> <td>الف</td> <td>تو را در این رنج که افگند؟ جواب داد: مرا قضای آسمانی در این ورطه کشید.</td> <td>۱</td> <td>یقین مرد را دیده بیننده کرد / شد و تکیه بر آفریننده کرد</td> </tr> <tr> <td>ب</td> <td>بخورتاتوانی به بازوی خویش / که سعیت بود در ترازوی خویش</td> <td>۲</td> <td>بلند آن سر، که او خواهد بلندش / نژند آن دل، که او خواهد نژندش</td> </tr> <tr> <td>ج</td> <td>از تو حرکت از خدا برکت.</td> <td>۳</td> <td>جهد بر توست و بر خدا توفیق / زانکه توفیق و جهد هست رفیق</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>۴</td> <td>چه در کار و چه در کار آزمودن / نباید جز به خود محتاج بودن</td> </tr> </table>	ستون «الف»		ستون «ب»		الف	تو را در این رنج که افگند؟ جواب داد: مرا قضای آسمانی در این ورطه کشید.	۱	یقین مرد را دیده بیننده کرد / شد و تکیه بر آفریننده کرد	ب	بخورتاتوانی به بازوی خویش / که سعیت بود در ترازوی خویش	۲	بلند آن سر، که او خواهد بلندش / نژند آن دل، که او خواهد نژندش	ج	از تو حرکت از خدا برکت.	۳	جهد بر توست و بر خدا توفیق / زانکه توفیق و جهد هست رفیق			۴	چه در کار و چه در کار آزمودن / نباید جز به خود محتاج بودن	۰/۷۵
ستون «الف»		ستون «ب»																				
الف	تو را در این رنج که افگند؟ جواب داد: مرا قضای آسمانی در این ورطه کشید.	۱	یقین مرد را دیده بیننده کرد / شد و تکیه بر آفریننده کرد																			
ب	بخورتاتوانی به بازوی خویش / که سعیت بود در ترازوی خویش	۲	بلند آن سر، که او خواهد بلندش / نژند آن دل، که او خواهد نژندش																			
ج	از تو حرکت از خدا برکت.	۳	جهد بر توست و بر خدا توفیق / زانکه توفیق و جهد هست رفیق																			
		۴	چه در کار و چه در کار آزمودن / نباید جز به خود محتاج بودن																			
۳۳	مفهوم کنایه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) متلکی می‌گفت که دو برادری مثل غلَم بیزید می‌مانید... می‌خواهید بروید آسمان، شور با بیاورید. ب) بدو باز دادند فرزند اوی به خوبی بچسبند پیوند اوی	۰/۵																				
۳۴	در میان گزینه‌های زیر، کدام موارد مفهوم مشترکی دارند؟ آن را بنویسید. الف) تو ز قرآن ای پسر ظاهر مبین دیو آدم را نبیند غیر طین ب) شما در این آینه، نقش‌های بوقلمون بینید. ج) حکمت با ملایکه می‌گفت: شما در گل منگرید، در دل نگرید.	۰/۵																				
۳۵	مفاهیم «ترجیح دانش بر قدرت، جان‌فشانی در راه وطن و خلوص نیت» در کدام موارد آمده است؟ (یک گزینه اضافه است). الف) گرم و سرد روزگار دیده و خیر و شر احوال مشاهدت کرده. ب) به نام خدای جهان‌آفرین بینداخت شمشیر را شاه دین ج) زور داری چون نداری علم کار لاف آن نتوان به‌آسانی زدن د) رود دزه‌ای گر ز خاکت به باد به خون من آن دزه آغشته باد	۰/۷۵																				
	ب) معنی شعر و نثر (۴ نمره) معنی و مفهوم اشعار و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.																					
۳۶	گفتارش با مقداری ظرافت و نقل همراه بود.	۰/۲۵																				
۳۷	پسر به خواست خداوند بزرگ می‌بالد.	۰/۲۵																				
۳۸	اگر از گشادن عقده‌های من آغاز کنی، ملول شوی.	۰/۵																				
۳۹	رقعتی نبشت به امیر و حال باز نمود.	۰/۵																				
۴۰	جلال‌الدین با همه استادی خویش، در این ایام خدمت شمس زانو زد.	۰/۵																				
۴۱	به پیش دشمنان استاد و جنگید رهانند از بند اهریمن، وطن را	۰/۵																				
۴۲	چنین آن دو ماهر در آداب ضرب ز هم رد نمودند هفتاد حرب	۰/۷۵																				
۴۳	زنخندان فروبرد چندی به جیب که بخشنده روزی فرستد ز غیب	۰/۷۵																				
	«موفق باشید»	جمع نمرات ۲۰																				

ردیف	سؤالات	صفحه ۱ از ۴	نمره
۱	اُكْتُبْ مَعْنَى الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ: الف) سَنُوتِي الْعَمَالَ الْمُجْدِدِينَ أُجُورُهُمْ. ب) الْمَلِيحُ يُعْجِبُ النَّاسَ بِسُلُوكِهِ. ج) لَنْ يَبَاسَ الْمُؤْمِنُونَ مِنْ رُوحِ اللَّهِ. د) أَهْدَيْتُ إِلَى صَدِيقِي الدِّيَابِجَ النَّفِيسَ.		۱
۲	عَيِّنِ فِي الْعِبَارَتَيْنِ: الف) الْمُتْرَادِفَ لِكَلِمَةِ «أُرْسِلَ»: ب) الْمُتَضَادَّ لِكَلِمَةِ «الْحَرْبُ»: نُحِبُّ الَّذِينَ يَنْشُرُونَ السَّلَامَ فِي الْمُجْتَمَعِ. - بُعِثَ النَّبِيُّ (ص) لِيَهْدِيَ النَّاسَ إِلَى خَيْرِ السَّبِيلِ.		۰/۵
۳	الف) عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الْغَرِيبَةَ فِي التَّوَعُّ: ب) عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الْغَرِيبَةَ فِي الْمَعْنَى: المَطَابِعِ - المَطَاعِمِ - المَنَازِلِ - المَوَاعِظِ الثَّلَبِ - الكَلْبِ - المَرَحِ - الحِمَارِ		۰/۵
۴	اُكْتُبْ فِي الْعِبَارَتَيْنِ: الف) مُفْرَدًا لِكَلِمَةِ: «الْفَرَائِضُ» ب) جَمْعًا لِكَلِمَةِ: «الْجَنَاحُ» أَمْرَنِي وَالِدِي بِإِدَاءِ الْفَرَائِضِ. الْجَنَاحُ عُضْوٌ يَطِيرُ بِهِ الطَّائِرُ.		۰/۵
۵	اُكْتُبْ تَرْجَمَةً هَذِهِ الْعِبَارَاتِ إِلَى الْفَارْسِيَّةِ: الف) ﴿الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ﴾ (۰/۵) ب) مَا أَجْمَلَ التِّزَامَ بِالصَّدْقِ وَالْوَفَاءَ بِالْعَهْدِ! (۰/۵) ج) إِيَّاكَ وَالتَّبَخُّرُ فِي الْمِشْيَةِ. إِعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَخُورَ. (۰/۵) د) سُئِلَ حَامِدٌ: لِمَ تَسُبُّ شَاتِمِيكَ؟ (۰/۵) هـ) إِذَا أَسَخَطَكَ الْأَحْمَقُ فَاسْكُتْ عَنْهُ لِمُعَاقِبَتِهِ. (۰/۵) و) لَنْ تَبَاسَ فَاطِمَةُ رَغَمَ هَذَا النَّقْصِ الْكَبِيرِ فِي جِسْمِهَا. (۰/۵) ز) أَعْتَقِدُ بِأَنَّ شَرَّ النَّاسِ ذُو الْوَجْهَيْنِ. (۰/۵) ح) لِلْمَكْرُوبِ حُزْنٌ كَثِيرٌ. فَحَاوِلْ حَتَّى تُفَرِّجَ عَنْهُ. (۰/۵) ط) تَغَيَّرَتْ أَوْزَانُ مُفْرَدَاتِ تَدْخُلُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ. (۰/۵)		۴/۵
«ادامه سؤالات در صفحه دوم»			

 مهروماه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	سؤالات شبیه ساز امتحان نهایی:
	پایه: یازدهم دوره دوم متوسطه	عربی، زبان قرآن (۲)
	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	نام و نام خانوادگی: .....
تاریخ امتحان:	تعداد صفحه: ۴	

ردیف	سؤالات	صفحه ۲ از ۴	نمره
۶	<p>إِنْتَخِبِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ:</p> <p>الف) أَسْلَمَ عَدِيٌّ بَعْدَ مُشَاهَدَةِ خِصَالِ حَسَنِ مِنَ النَّبِيِّ (ع).</p> <p>۱) عدی پس از دیدن ویژگی هایی نیکو از پیامبر (ص) مسلمان شد.</p> <p>۲) عدی پس از دیدن ویژگی های نیکو از پیامبر (ص) مسلمان شد.</p> <p>ب) تَظَاهَرَ شَابٌّ بِالغَرَقِ وَلَكِنَّ أَصْحَابَ الشَّابِّ مَا أَسْرَعُوا لِإِنْقَاذِهِ.</p> <p>۱) جوانی وانمود کرد که غرق می شود، اما دوست این جوان، برای نجات دادنش عجله نکرد.</p> <p>۲) جوانی تظاهر به غرق شدن کرد، اما دوستان آن جوان برای نجات دادنش نشتاقتند.</p>	۰/۵	
۷	<p>أَكْمِلِ الْفَرَاقَاتِ فِي التَّرْجَمَةِ الْفَارْسِيَّةِ:</p> <p>الف) يُعَدُّ الْحَوْثُ الْأَزْرَقُ أَكْبَرَ الْكَائِنَاتِ الْحَيَّةِ فِي الْعَالَمِ.</p> <p>نهنگ آبی، ..... موجودات زنده در جهان .....</p> <p>ب) كَانَ لِابْنِ الْمُقَفَّعِ دَوْرٌ عَظِيمٌ فِي هَذَا التَّأْتِيرِ.</p> <p>ابن مقفع، ..... بزرگی در این اثرگذاری .....</p> <p>ج) نَسِيجٌ يَقَعُ بَيْنَ جُمُجْمَةٍ نَقَارِ الْحَشَبِ وَ مِنْقَارِهِ يَدْفَعُ الصَّرِيَّاتِ.</p> <p>..... که میان جمجمه ..... و نوکش قرار دارد، ضربه ها را دفع می کند.</p>	۱/۵	
۸	<p>أَكْتُبِ تَرْجَمَةَ الْأَفْعَالِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطُّ حَسَبِ الْعِبَارَاتِ:</p> <p>الف) لُقْمَانُ الْحَكِيمُ قَدْ عَاصَرَ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُودَ.</p> <p>ب) لَا تُحَدِّثِ النَّاسَ بِكُلِّ مَا سَمِعْتَ بِهِ.</p> <p>ج) التَّمْسَاخُ لَا يَبْكِي عِنْدَ أَكْلِ فَرِيْسَتِهِ.</p> <p>د) رَجَاءٌ، دَعَّ عَمِيلَ الْعَدُوِّ مُهَانًا.</p>	۱	
۹	<p>إِنْتَخِبِ الْفِعْلَ الْمُنَاسِبَ لِلْفَرَاغِ:</p> <p>الف) أَوْلَتْكَ الشَّبَابُ ..... بِالْكَرَّةِ عَلَى الشَّاطِئِ غَدًا. (يَلْعَبُ - لَنْ يَلْعَبُوا - لَمْ يَلْعَبُوا)</p> <p>ب) عَلَيْكَ بِعِبَادَةِ اللَّهِ وَ ..... بِهِ شَيْئًا. (أَنْ تُشْرِكَ - كَيْ تُشْرِكَ - لَا تُشْرِكْ)</p>	۰/۵	
۱۰	<p>عَيْنِ: الف) اسم الفاعل ب) اسم المفعول ج) اسم المكان د) اسم المبالغة</p> <p>﴿مَنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ﴾ / أَخْرَجْتَنِي الْمَرْأَةُ الْفَهَامَةَ مِنَ الْجَهَالَةِ. / كَثِيرٌ مِنَ النَّاجِحِينَ أَثَارُوا إِعْجَابَ الْآخَرِينَ مَعَ أَنَّهُمْ كَانُوا مُعَوِّقِينَ.</p>	۱	

 مهروماه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	سؤالات شبیه‌ساز امتحان نهایی:
	پایه: یازدهم دوره دوم متوسطه	عربی، زبان قرآن (۲)
تاریخ امتحان:	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	نام و نام خانوادگی: .....
تعداد صفحه: ۴		

ردیف	سؤالات	صفحه ۳ از ۴	نمره
۱۱	الف) عَيْنُ جَوَابِ الشَّرْطِ: «إِنْ تُحَاوِلْ رُؤْيَةَ جَنَاحِيهِ لَا تَقْدِرُ.» ب) عَيْنِ التَّرْجُمَةِ الصَّحِيحَةِ: «مَنْ يَزْرِعِ الْعُدْوَانَ، يَحْصُدِ الْخُسْرَانَ.» (۱) هرگاه دشمنی بکارید، زیان درو می‌کنید. (۲) هرکس دشمنی بکارد، زیان برداشت می‌کند.		۰/۵
۱۲	الف) تَرَجِمَ هَذِهِ الْعِبَارَةَ حَسَبَ الْجُمْلَةِ بَعْدَ النَّكْرَةِ: «رَأَيْنَا عَالِمًا أَوْصَانَا بِتَقْوَى اللَّهِ.» ب) تَرَجِمِ الْجُمْلَةَ التَّالِيَةَ حَسَبَ مَعْنَى الْفِعْلِ التَّاقِصِ: «أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً.»		۱
۱۳	أَكْتُبْ تَرْجُمَةَ الْأَفْعَالِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ: الف) تَجَنَّبَ: دوری کرد (۱) لِيَتَجَنَّبَ الْمُسْلِمُ الْوَاحِدُ الْكُذْبَ. ب) حَكَمَ: داوری کرد (۱) لَمْ يَحْكَمْ رَيْسَ الْقَبِيلَةِ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ بِالْعَدْلِ. (۲) سَعَى الْقَاضِي الشَّابُّ أَنْ يَحْكَمَ بِالْعَدَالَةِ.		۱
۱۴	إِنْتخِبِ التَّرْجُمَةَ الصَّحِيحَةَ: الف) لَنْ يَحْزَنَ وَالِدِي عَلَيَّ مَا يَفُوتُهُ: (۱) اندوهگین نشد (۲) اندوهگین نخواهد شد (۳) اندوهگین نمی‌شود ب) ذَهَبْتُ عِنْدَ مِسْكِينٍ لِأَنْفِقَ أَمْوَالِي لَهُ: (۱) گاهی انفاق می‌کنم (۲) برای اینکه انفاق کند (۳) تا انفاق کنم ج) قَدْ تَفَتَّشْتُ عَيْنَ الْحَيَاةِ فِي الظُّلُمَاتِ: (۱) گاهی جست‌وجو می‌شود (۲) شاید جست‌وجو کنی (۳) که جست‌وجو شود د) لَا يَنْفَعُكَ الْأَحْمَقُ فَلَا تَسْتَشِرْهُ: (۱) مشورت نکن (۲) مشورت نکرد (۳) مشورت نمی‌کنی		۱
۱۵	إِنْتخِبِ الْجَوَابَ الصَّحِيحَ حَسَبَ مَعَانِي الْأَفْعَالِ التَّاقِصَةِ: الف) كَانَ أَحَبَّتِي يَحْفَظُونَ الْجِيرَانَ. (۱) یارانم، همسایگان را حفظ می‌کنند. ب) كَانَ حَامِدٌ قَدْ اغْتَرَّ بِصَلَاةٍ مُنَافِقٍ. (۱) حامد، فریب نماز یک منافق را خورده بود. (۲) دوستانم، همسایگان را حفظ می‌کردند. (۲) حامد، فریب نماز منافقی را خورده است.		۰/۵

«ادامه سؤالات در صفحه چهارم»

ردیف	سؤالات	صفحه ۴ از ۴	نمره
۱۶	أَكْتُبِ الْمَحَلَّ الإِعْرَابِيَّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ: الف) وَجَدْتُ بَرْنَامَجًا يُسَاعِدُنِي عَلَى تَعَلُّمِ الْعَرَبِيَّةِ. ب) حَصَلَتْ مَهْتَابٌ عَلَى الْأَوْسَمَةِ الْمُتَعَدِّدَةِ فِي السِّبَاحَةِ.		۱
۱۷	إِنْتِخِبْ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً لِلتَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةِ (كَلِمَتَانِ زَائِدَتَانِ): (تَنَاوَلَ - الطَّبَاشِيرَ - الرُّكْبَ - الزَّرْعَانِفَ - أَطْعَمَ - المِسْكَ) الف) عِطْرٌ يُتَّخَذُ مِنْ نَوْعٍ مِنَ الْغِرْلَانِ. ب) أَعْطَاهُ الطَّعَامَ وَرَفَعَ حَوَائِجَهُ الْغِذَائِيَّةَ. ج) مَادَّةٌ بَيْضَاءُ أَوْ مُلَوَّنَةٌ يُكْتَبُ بِهَا عَلَى السَّبَّوْرَةِ وَ مِثْلِهَا. د) جَمَاعَةٌ مِنَ الْمُسَافِرِينَ يُسَافِرُونَ عَلَى الدَّوَابِّ.		۱
۱۸	عَيْنِ الصَّحِيحِ وَ غَيْرِ الصَّحِيحِ حَسَبِ الْحَقِيقَةِ: ۱) تَجْرِي الرِّيحُ بِمَا تَشْتَهِي السُّفُنُ. ۲) الْكَأْسُ إِنَاءٌ يُشْرَبُ بِهِ الْمَاءُ أَوْ الشَّاي.		۰/۵
۱۹	إِقْرَأِ النَّصَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ: كريستي براون وُلِدَتْ فِي أُسْرَةٍ فَقِيرَةٍ وَ كَانَ مُصَابًا بِالسَّلَلِ الدِّمَاغِيِّ وَ لَمْ يَكُنْ قَادِرًا عَلَى السَّيْرِ وَ الْكَلَامِ فَسَاعَدَتْهُ أُمُّهُ. فِي يَوْمٍ مِنَ الْأَيَّامِ أَخَذَ كَرِيسْتِي قِطْعَةً طَبَاشِيرَ بِقَدَمِهِ الْيُسْرَى وَ هِيَ الْعُضْوُ الْوَحِيدُ الْمُتَحَرِّكُ مِنْ بَيْنِ أَطْرَافِهِ الْأَرْبَعَةِ وَ رَسَمَ شَيْئًا. وَ مِنْ هُنَا ابْتَدَأَتْ حَيَاتُهُ الْجَدِيدَةَ. اجْتَهَدَ كَرِيسْتِي كَثِيرًا وَ أَصْبَحَ رَسَامًا وَ شَاعِرًا وَ أَلْفَ كِتَابًا بِاسْمِ «قَدَمِي الْيُسْرَى». ۱) أَيُّ كِتَابٍ أَلْفَهُ كَرِيسْتِي بَرَاون؟ ۲) هَلْ كَانَ لِكَرِيسْتِي بَرَاونِ أَهْلٌ غَنِيٌّ؟ ۳) مَنْ أَعَانَتْ كَرِيسْتِي بَرَاونِ فِي الصِّغَرِ؟ ۴) مَاذَا أَخَذَ كَرِيسْتِي بَرَاونِ بِقَدَمِهِ الْيُسْرَى؟ ۵) لِمَاذَا كَانَ لِكَرِيسْتِي بَرَاونِ مُعِينَةٌ؟ الف) لِأَنَّهُ كَانَ عَاجِزًا عَنِ السَّيْرِ وَ الْكَلَامِ. ب) لِأَنَّهُ كَانَ يَقْدِرُ عَلَى السَّيْرِ وَ الْكَلَامِ بِسُهُولَةٍ. ۶) أَكْتُبِ الْمَحَلَّ الإِعْرَابِيَّ لِكَلِمَةِ: «الْجَدِيدَةُ»		۱/۵
۲۰	أَجِبْ عَنِ السُّؤَالَيْنِ: الف) مَنْ أَرَادَ شِرَاءَ شَرِيحَةِ الْهَاتِفِ الْجَوَالِ؟ ۱) لِإِتِّصَالِ بِهَا مَعَ النَّاسِ. ب) تَكَلَّمَ ..... مَعَ بَعْضِ اللَّاعِبِينَ وَ سَأَلَهُمْ عَنِ سِرِّ فَوْزِهِمْ. ۱) الْمُرَائِلُ ۲) زَائِرُ إِيرَانِيٍّ. ۲) الْحَكْمُ		۰/۵
۲۰	جمع نمرات	موفق باشید	

امتحان نوبت

باسمه تعالی

زبان انگلیسی

امتحان شبیه‌ساز

۳

مهر و ماه

رشته: کلیه رشته‌ها

سوالات شبیه‌ساز امتحان نهایی:

زبان انگلیسی (۲)

تاریخ امتحان: .....

پایه: یازدهم دوره دوم متوسطه

تعداد صفحه: ۶

مدت امتحان: ۱۲۰ دقیقه

نام و نام خانوادگی: .....

ردیف	سوالات	صفحه ۱ از ۶	نمره												
	<p>Listening</p> <p>برای شنیدن فایل‌های صوتی رمزینۀ مقابل را اسکن کنید.</p>														
۲	<p>دانش‌آموزان عزیز، به فایل صوتی گوش دهید، سپس جملات درست را با True و جملات نادرست را با False مشخص کنید.</p> <p>1. Maryam says she has gained weight recently. a. True b. False</p> <p>2. Maryam has found dieting very effective so far. a. True b. False</p> <p>3. Maryam does daily workouts to stay fit. a. True b. False</p> <p>4. The teacher wants to show Maryam some easy workout moves. a. True b. False</p>		A												
۳	<p>دانش‌آموزان عزیز، در این بخش به مکالمه بین میثم و آقای صابریان گوش دهید، سپس گزینه صحیح را انتخاب کنید.</p> <p>5. Mr. Saberian was in the ..... working for IRIB. a. institute b. school c. office</p> <p>6. Mr. Saberian knows ..... languages. a. three b. four c. five</p> <p>7. Where did Mr. Saberian learn Russian? a. At a language institute in Tehran b. At high school in Russia c. At university in Moscow</p> <p>8. Which sentence is correct based on the conversation? a. Mr. Saberian uses French more than English. b. Mr. Saberian's favorite language is his mother tongue. c. Mr. Saberian believes age is the most important factor in learning a language.</p>		B												
۲	<p>دانش‌آموزان عزیز، به فایل صوتی گوش دهید. سپس برای هر یک از جملات ناقص در ستون A، گزینه مناسب از ستون B را انتخاب کرده و در پاسخ‌نامه بنویسید. (یک گزینه در ستون B اضافی است.)</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">A</th> <th style="width: 50%;">B</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>9. Students can communicate .....</td> <td>a. writing, and speaking Persian online.</td> </tr> <tr> <td>10. Learners can practice reading, ...</td> <td>b. around the world speak Persian.</td> </tr> <tr> <td>11. Many websites and online courses provide .....</td> <td>c. with teachers in Iran to improve conversational skills.</td> </tr> <tr> <td>12. The internet connects Persian learners with .....</td> <td>d. native Persian teachers.</td> </tr> <tr> <td></td> <td>e. Persian lessons, videos, and exercises.</td> </tr> </tbody> </table>	A	B	9. Students can communicate	a. writing, and speaking Persian online.	10. Learners can practice reading, ...	b. around the world speak Persian.	11. Many websites and online courses provide	c. with teachers in Iran to improve conversational skills.	12. The internet connects Persian learners with	d. native Persian teachers.		e. Persian lessons, videos, and exercises.		C
A	B														
9. Students can communicate	a. writing, and speaking Persian online.														
10. Learners can practice reading, ...	b. around the world speak Persian.														
11. Many websites and online courses provide	c. with teachers in Iran to improve conversational skills.														
12. The internet connects Persian learners with	d. native Persian teachers.														
	e. Persian lessons, videos, and exercises.														

«ادامه سوالات در صفحه دوم»

امتحان سوم

باسمه تعالی

زبان انگلیسی

امتحان شبیه ساز

۳

مهروماه

رشته: کلیه رشته ها

سوالات شبیه ساز امتحان نهایی:

زبان انگلیسی (۲)

تاریخ امتحان: .....

پایه: یازدهم دوره دوم متوسطه

تعداد صفحه: ۶

مدت امتحان: ۱۲۰ دقیقه

نام و نام خانوادگی: .....

ردیف	سوالات	صفحه ۲ از ۶	نمره											
D	<p>باتوجه به تصاویر، گزینه مناسب را انتخاب کنید و در پاسخ نامه بنویسید. (یک جمله اضافی است).</p> <table border="1"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>13</td> <td>14</td> <td>15</td> <td>16</td> </tr> </table> <p>a. Laughter is often the best medicine for stress. b. Only ten percent of the students passed the exam. c. We bought a beautiful Persian carpet for the living room. d. Don't be a couch potato. let's go jogging in the park. e. If it rains, we will stay at home.</p>					13	14	15	16	۲				
														
13	14	15	16											
E	<p>برای هر کلمه مشخص شده در ستون A تعریف مناسبی از ستون B انتخاب کنید. (یک تعریف اضافی است).</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>A</th> <th>B</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>17. Rice is the most popular food in Iran.</td> <td>a. to stop something from happening</td> </tr> <tr> <td>18. My teacher has a very calm manner.</td> <td>b. to show something</td> </tr> <tr> <td>19. Daily exercise can prevent diseases.</td> <td>c. widely liked by people</td> </tr> <tr> <td>20. This poem reflects the poet's love of nature.</td> <td>d. Who or what a thing or person is</td> </tr> <tr> <td></td> <td>e. without worry</td> </tr> </tbody> </table>	A	B	17. Rice is the most popular food in Iran.	a. to stop something from happening	18. My teacher has a very calm manner.	b. to show something	19. Daily exercise can prevent diseases.	c. widely liked by people	20. This poem reflects the poet's love of nature.	d. Who or what a thing or person is		e. without worry	۲
A	B													
17. Rice is the most popular food in Iran.	a. to stop something from happening													
18. My teacher has a very calm manner.	b. to show something													
19. Daily exercise can prevent diseases.	c. widely liked by people													
20. This poem reflects the poet's love of nature.	d. Who or what a thing or person is													
	e. without worry													
F	<p>گزینه صحیح را انتخاب کنید.</p> <p>21. Her ..... in hard work brought her happiness. a. communication b. belief c. sign d. means</p> <p>22. We should respect the ..... of opinions in any discussion. a. diversity b. fingerprint c. expression d. identity</p> <p>23. We need to have vitamins and ..... for a healthy life. a. hearts b. thoughts c. minerals d. servings</p> <p>24. I bought the book ..... the fact that it was very expensive. a. despite b. besides c. without d. above</p>	۲												

«ادامه سوالات در صفحه سوم»

امتحان نوبت

باسمه تعالی

زبان انگلیسی

امتحان شبیه ساز

۳

مهروماه

رشته: کلیه رشته‌ها

سوالات شبیه ساز امتحان نهایی:

زبان انگلیسی (۲)

تاریخ امتحان: .....

پایه: یازدهم دوره دوم متوسطه

تعداد صفحه: ۶

مدت امتحان: ۱۲۰ دقیقه

نام و نام خانوادگی: .....

ردیف	سوالات	نمره
G	<p>با استفاده از کلمات داده شده، مکالمه زیر را کامل کنید. (یک کلمه اضافی است).</p> <p>(behave / limit / improvement / identity / sociable)</p> <p>Ali: Hi Fatemeh. Have you seen the (25). ..... in our English class? Fatemeh: Yes, the teacher said our speaking is better now. Ali: But we still have a (26). ..... Fatemeh: True. We need to read more books. Ali: And we must (27). ..... well in class. Fatemeh: Of course. We should also be more (28). ..... with others. Ali: Yes, talking with classmates can help us learn faster.</p>	۲
H	<p>Grammar</p> <p>گزینه صحیح را انتخاب کنید.</p> <p>29. If it ..... tomorrow, we'll ..... at home. a. rains / stay b. rains / stays c. will rain / stay d. will rain / stays</p> <p>30. There was ..... paper on the table. Did you take it? a. a bottle of b. a piece of c. a bag of d. a slice of</p> <p>31. You can scan a reading passage to look ..... and find specific information. a. like b. for c. after d. at</p> <p>32. I'm bored ..... watching the same TV shows every night. a. at b. for c. with d. like</p>	۲
I	<p>با توجه به تصویر جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.</p> <p>33. I went to the shop and bought two (a). ..... of water, a (b). ..... of sugar, a (c). ..... of bread.</p> 	۱/۵
J	<p>شکل صحیح کلمات داخل پرانتز را در جاهای خالی بنویسید.</p> <p>Eating too much junk food is a serious problem today. Many young people (34). ..... (gain) weight since 2005, because they eat fast food almost every day. If they (35). ..... (not change) this unhealthy habit, they (36). ..... (have) health problems soon.</p>	۱/۵
K	<p>جملات ناقص زیر را با استفاده از کلمات به هم ریخته داخل پرانتز کامل کنید.</p> <p>37. I've ..... (interested in / been / always / football). 38. When I was a kid, ... (I / wanted / to be / a firefighter).</p>	۲
L	<p>با توجه به تصویر داده شده جای خالی را کامل کنید.</p> <p>39. This is the highest building that I ..... ever .....</p> <p>to see</p>	۱

«ادامه سوالات در صفحه چهارم»

امتحان نهم

باسمه تعالی

زبان انگلیسی

امتحان شبیه ساز

۳

مهروماه

رشته: کلیه رشته ها

سوالات شبیه ساز امتحان نهایی:

زبان انگلیسی (۲)

تاریخ امتحان: .....

پایه: یازدهم دوره دوم متوسطه

تعداد صفحه: ۶

مدت امتحان: ۱۲۰ دقیقه

نام و نام خانوادگی: .....

ردیف	سوالات	صفحه ۴ از ۶	نمره
M	<p>متن زیر را با دقت بخوانید و به سوالات پاسخ دهید.</p> <p>Art is what people create with imagination and skill. As a part of culture, it shows the way of life and identity of a nation and reflects the history of a society. In fact, the history of humankind is the history of art. If we want to know a country or a nation well, we should study its art.</p> <p>Handicrafts are good examples of the art and culture of a country. By handicrafts, we mean making decorative items in a skillful way using our hands. Each country and culture has its own handicrafts.</p> <p>Making and selling handicrafts are good ways to help a country's economy and introduce its culture to other nations. Many people of the world produce handicrafts and sell them to tourists. In some Asian countries a part of the country's income comes from making and selling handicrafts.</p> <p>Iran has a five-thousand-year-old history of artistic works and handicrafts including pottery, painting, calligraphy, rugs and carpets, etc. If you travel across Iran, you'll get back home with excellent handicrafts as souvenirs for your family and friends.</p> <p>True / False</p> <p>40. Art reflects both the history and identity of a nation. a. True b. False</p> <p>41. All countries produce the same kinds of handicrafts. a. True b. False</p> <p>Sentence completion:</p> <p>42. Handicrafts are artistic items created with ..... through handwork.</p> <p>43. Making and selling handicrafts produces ..... in some Asian countries.</p> <p>Answer the following questions.</p> <p>44. What are some examples of Iran's handicrafts mentioned in the passage?</p> <p>45. How do handicrafts help introduce a country's culture?</p>		۳
N	<p>متن زیر را با دقت بخوانید و جدول را با اطلاعات خواسته شده کامل کنید.</p> <p>Making pottery has been part of human life for thousands of years. In the past, people used it not only to store food and water but also as a way to show <u>their</u> art. Recent studies show that doing creative activities like pottery can improve mental health and decrease stress. Working with clay may seem simple, but shaping it into beautiful items needs patience and focus.</p> <p>In today's world, many people spend their free time on screens instead of hands-on crafts. This has decreased their choices to connect with traditional skills. Busy schedules and not having enough workshops have made it harder for them to try pottery. When people do not practice making things by hand, they lose touch with the feeling of creating something from simple materials.</p>		۳

«ادامه سوالات در صفحه پنجم»

امتحان نوبت

باسمه تعالی

زبان انگلیسی

امتحان شبیه ساز

۳

مهر و ماه

رشته: کلیه رشته ها

سوالات شبیه ساز امتحان نهایی:

زبان انگلیسی (۲)

تاریخ امتحان: .....

پایه: یازدهم دوره دوم متوسطه

تعداد صفحه: ۶

مدت امتحان: ۱۲۰ دقیقه

نام و نام خانوادگی: .....

ردیف	سوالات	صفحه ۵ از ۶	نمره																					
	<p>Pottery can give people a break from rapidly changing life. Using clay helps them slow down, feel calm, and see their improvement in a physical form. This hobby improves attention, encourages creativity, and lets people make items they can use or give as gifts. So an activity that seems like just a hobby can have a deep influence on both body and mind.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>NO</th> <th>Scan the passage for:</th> <th>Answer</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>46</td> <td>What does the underlined word "their" refer to?</td> <td></td> </tr> <tr> <td>47</td> <td>What can doing creative activities like pottery do?</td> <td></td> </tr> <tr> <td>48</td> <td>What has made it harder for people to try pottery?</td> <td></td> </tr> <tr> <td>49</td> <td>Find the word which means what you do in your free time?</td> <td></td> </tr> <tr> <td>50</td> <td>The opposite of "emotional":</td> <td></td> </tr> <tr> <td>51</td> <td>Which paragraph talks about the history of pottery?</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	NO	Scan the passage for:	Answer	46	What does the underlined word "their" refer to?		47	What can doing creative activities like pottery do?		48	What has made it harder for people to try pottery?		49	Find the word which means what you do in your free time?		50	The opposite of "emotional":		51	Which paragraph talks about the history of pottery?			
NO	Scan the passage for:	Answer																						
46	What does the underlined word "their" refer to?																							
47	What can doing creative activities like pottery do?																							
48	What has made it harder for people to try pottery?																							
49	Find the word which means what you do in your free time?																							
50	The opposite of "emotional":																							
51	Which paragraph talks about the history of pottery?																							
۴	<p>متن زیر را که درباره زبان اسپرانتو است، با دقت بخوانید و به سوالات پاسخ دهید.</p> <p>Esperanto is an international language created to help people from different countries talk with each other more easily. It was developed by L. L. Zamenhof in the late 19th century with the idea of supporting peace and understanding. One useful way to learn Esperanto is to practice regularly, even for a few minutes a day. This helps learners remember new words and grammar rules better. Another helpful idea is to join online groups or local clubs where people speak Esperanto, because talking with others improves fluency. Reading books and writings in Esperanto can increase vocabulary and deepen cultural knowledge. Group activities such as language games or translation projects allow learners to share ideas and solve language problems together. Modern technology offers apps, video lessons, and online dictionaries that make learning more fun. Joining Esperanto events or festivals also helps learners feel sure about themselves and make friends from around the world. Remember, learning Esperanto needs waiting calmly, regular practice, and a strong wish to connect with others.</p> <p>True / False</p> <p>52. Practicing Esperanto every day helps to remember words and grammar of other languages. a. True b. False</p> <p>53. Joining online groups or clubs where people speak Esperanto improves fluency. a. True b. False</p> <p>54. Group activities such as language games help learners solve language problems together. a. True b. False</p> <p>Choose the best answer.</p> <p>55. What do "apps, video lessons, and online dictionaries" help learners do? a. Learn in a fun way b. Avoid speaking to people c. Only prepare for festivals d. Memorize books word-for-word</p>		۰																					
«ادامه سوالات در صفحه ششم»																								

امتحان نوبت

باسمه تعالی

زبان انگلیسی

امتحان شبیه ساز

۳

مهروماه

رشته: کلیه رشته ها

سوالات شبیه ساز امتحان نهایی:

زبان انگلیسی (۲)

تاریخ امتحان: .....

پایه: یازدهم دوره دوم متوسطه

تعداد صفحه: ۶

مدت امتحان: ۱۲۰ دقیقه

نام و نام خانوادگی: .....

ردیف	سوالات	صفحه ۶ از ۶	نمره																		
	<p>Answer the following questions.</p> <p>56. What is one useful way to remember new words in Esperanto?</p> <p>57. Why does joining Esperanto events or festivals help learners?</p>																				
۱/۵	<p>Writing</p> <p>کلمات مشخص شده متن زیر را براساس نقش دستوری آن‌ها در جدول بنویسید.</p> <p>58. <u>Nowadays</u>, <u>modern programs</u> help <u>students</u> design creative prints <u>quickly in design classrooms</u> during summer workshops. It <u>enables</u> them to combine colors creatively and share their work proudly on social media in the evenings.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>a</th> <th>b</th> <th>c</th> <th>d</th> <th>e</th> <th>f</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Object</td> <td>Adverb of time</td> <td>Verb</td> <td>Adverb of manner</td> <td>Subject</td> <td>Adverb of place</td> </tr> <tr> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> <td>.....</td> </tr> </tbody> </table>	a	b	c	d	e	f	Object	Adverb of time	Verb	Adverb of manner	Subject	Adverb of place	.....	.....	.....	.....	.....	.....		P
a	b	c	d	e	f																
Object	Adverb of time	Verb	Adverb of manner	Subject	Adverb of place																
.....	.....	.....	.....	.....	.....																
۲	<p>شکل صحیح افعال داخل پرانتز را در جاهای خالی بنویسید.</p> <p>Last Thursday , I worked carefully (59). ..... (prepare) decorations for the school festival. My friend told me about (60). ..... (take) extra color for the signs. In the afternoon, we went (61). ..... (move) in the hall to practice our show. At the end, I was shocked (62). ..... (see) how many people came to help us.</p>		Q																		
۲	<p>با توجه به تصاویر داده شده، جملات را کامل کنید.</p> <p>63. A: What is the boy interested in? B: He is interested in ..... milk.</p> <p>drink</p> <p>64. A: What is forbidden here? B: ..... is forbidden here.</p> <p>fish</p>		R																		
۱/۵	<p>شکل صحیح کلمات مشخص شده در جملات زیر را که دارای اشتباه نگارشی است، بنویسید.</p> <p>65. She has <u>thirty two</u> students in her class.</p> <p>66. Our teacher can speak two hours without <u>use</u> notes.</p> <p>67. The doctor advised him <u>stop</u> smoke.</p>		S																		
۴۰	جمع نمرات		«Good luck»																		

دین و زندگی (۲)

دین و زندگی ۲ - امتحان ۱

۱ « إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ (۰/۲۵) عَنْكُمُ الرِّجْسَ (۰/۲۵) أَهْلَ الْبَيْتِ (۰/۲۵) وَ يُطَهِّرَكُم تَطْهِيرًا (۰/۲۵) » (درس ۷ - ص ۹۱)

نکته: رسول خدا (ص) برای اهل بیت (ع) این‌گونه دعا کرد و فرمود: «خدایا! اینان اهل بیت من‌اند؛ آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن!» در همین زمان فرشته وحی آمد و آیه تطهیر را قرائت کرد.

- ۲ اجابت دعوت خدا و رسول (دینداری) (۰/۵) (درس ۱ - ص ۲)
- ۳ چون خداوند حکیم جهان را اداره می‌کند (۰/۲۵)، اداره جهان به دست حق طلبان خواهد افتاد. (درس ۱۳ - ص ۱۵۷)
- ۴ مرجعیت دینی (تعلیم و تبیین تعالیم قرآن) (۰/۵) «وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ» (درس ۱۴ - ص ۱۷۱)

درست‌امک: پیام‌های آیه:

- ۱ خداوند در قرآن کریم دستور می‌دهد گروهی از مردم، وقت و همت خود را صرف شناخت دقیق دین کنند و به «تفقه» در آن بپردازند تا پس از کسب علم به شهرهای خود بروند و قوانین اسلام را به مردم بیاموزند. (تفقه واجب کفایی)
- ۲ مسلمانان وظیفه دارند در زمان غیبت امامان یا عدم امکان دسترسی به ایشان، به این فقیهان مراجعه کنند. (تداوم وظیفه مرجعیت دینی امام زمان (عج) در عصر غیبت)
- ۳ خداوند حتی در زمان پیامبر (ص) و با وجود حضور ایشان، عده‌ای را تشویق به فراگیری علم دین می‌کند؛ از آنجا که همه مسلمانان نمی‌توانند درباره احکام دین تفقه و تحقیق کنند و همه به پیامبر اسلام دسترسی ندارند، عده‌ای از آنان باید این مسئولیت را به عهده بگیرند. این افراد وظیفه دارند احکام دین را فرا بگیرند و به دیگران برسانند.
- ۴ آموختن عمیق دین و بیان تعالیم آن، اختصاص به زمان پیامبر ندارد؛ زیرا در عصر غیبت نیاز به متخصصان دینی بیشتر می‌شود.

۵ گزینه «ب» (۰/۵) (درس ۶ - ص ۷۵ و ۷۶)

درست‌امک: برخی اقدامات در راستای وحدت مسلمانان:

- ۱ دورندانستن خود از سایر مسلمانان و تلاش برای پیشرفت جهان اسلام و پیروزی و سربلندی مسلمانان، در تمام نقاط جهان پیامبرگرامی (ص): *مَنْ أَصْبَحَ وَ لَمْ يَهْتَمَّ بِأُمُورِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ*؛ کسی که صبح کند و در اندیشه رسیدگی به سایر مسلمانان نباشد، مسلمان نیست.
- ۲ خودداری از اهانت و توهین به مقدسات سایر مسلمانان.
- ۳ دفاع از مظلومان در تمام نقاط جهان با روش‌های درست و کوشش برای رهایی آنان از ظلم، رسول خدا (ص): «هرکس فریاد دادخواهی مظلومی را که از مسلمانان یاری می‌طلبد بشنود، اما به یاری آن مظلوم برخیزد، مسلمان نیست».
- ۴ ارتقا بخشی به اعتقادات خود با دانش و استدلال
- ۵ شناسایی مسلمانان متظاهر

۶ درست (۰/۵) (درس ۶ - ص ۷۰ و ۷۱)

۷ نادرست (۰/۵)؛ برنامه هدایت خداوند که دربرگیرنده پاسخ سوالات و نیازهای بنیادین انسان است، توسط رسولان به مردم ابلاغ شده است. (درس ۱ - ص ۱۰)

۸ درست (۰/۵) (درس ۱۴ - ص ۱۷۵)

شرایط ولی فقیه

۱ باتقوا ۲ عادل ۳ زمان شناس ۴ مدیر و مدبر ۵ دارای شجاعت و قدرت روحی	الف) مشروعیت
نکته: حکومت و رهبری فقیهی که پنج شرط فوق را دارد، مشروع است؛ دین به او اجازه رهبری مردم را داده است. در غیر این صورت، پیروی از دستورات وی حرام است.	
ولی فقیه باید از جانب مردم پذیرفته شده باشد تا بتواند کشور را اداره کند و به پیش ببرد.	ب) مقبولیت

- ۹ الف) ۲ (دوری از تفرقه و نفاق و پراکندگی) (۰/۲۵) (درس ۱۵ - ص ۱۸۵)
- ب) ۳ (اطلاع از شرایط سیاسی و اجتماعی جهان) (۰/۲۵) (درس ۱۵ - ص ۱۸۶)
- ج) ۴ (تصمیم‌گیری براساس مشورت با نخبگان) (۰/۲۵) (درس ۱۵ - ص ۱۸۴)
- د) ۱ (مشارکت در نظارت همگانی) (۰/۲۵) (درس ۱۵ - ص ۱۸۶)

درست‌امک: مسئولیت‌ها و وظایف رهبر (حقوق مردم):

- ۱ تلاش برای اجرای احکام و دستورات الهی در جامعه ← چون نتیجه‌اش رستگاری مردم است، باید با قاطعیت پیگیری گردد.
- ۲ حفظ استقلال کشور و جلوگیری از نفوذ بیگانگان ← رهبر با دعوت مردم به استقامت و پایداری و بستن راه‌های سلطه، تلاش می‌کند عزت و استقلال کشور از دست نرود.
- ۳ تصمیم‌گیری براساس مشورت ← رهبر باید با مشورت با نخبگان تصمیم‌های لازم را بگیرد.
- ۴ ساده‌زیستی ← رهبر به دنبال توسعه مال و ثروت حتی از طریق مشروع نیست.

مسئولیت‌ها و وظایف مردم (حقوق رهبر):

- ۱ وحدت و همبستگی اجتماعی ← به رهبری امکان می‌دهد که برنامه‌های اسلامی را به اجرا درآورد.
- ۲ استقامت و پایداری در برابر مشکلات ← فراهم کردن فرصت و توان مقابله با مشکلات داخلی و خارجی برای رهبر
- ۳ افزایش آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی ← بیشترین ضربه را به مستکبران و نقشه‌های تفرقه‌افکنانه آنان بزنیم و خود کمترین آسیب را ببینیم.
- ۴ مشارکت در نظارت همگانی ← رهبر، همه افراد جامعه را پشتیبان خود بداند و هدایت جامعه به سمت انجام وظایف اسلامی برای رهبر آسان‌تر شود.
- ۵ اولویت دادن به اهداف اجتماعی ← کمک خوبی به حکومت و رهبری است که بتوانند در اداره جامعه موفق‌تر باشند.

نکته: حفظ قرآن کریم از تحریف (هیچ کلمه‌ای بر آن افزوده یا از آن کم نگردید.)

دلیل عدم تحریف قرآن

تلاش و کوشش مسلمانان

عنایت الهی

اهتمام پیامبر اکرم (ص) در جمع‌آوری و حفظ قرآن

پیامدهای حفظ قرآن کریم از تحریف

بی‌نیازی از «تصحیح»

جاودانگی

۱۸ ترویج و تبلیغ اسلام (۵/۰) (درس ۷ - ص ۸۴)

۱۹ تبدیل جامعه مؤمن و فداکار عصر پیامبر اکرم (ص) به جامعه‌ای

راحت‌طلب (۲۵/۰) و بی‌توجه به سیره و روش پیامبر اکرم (ص) (۲۵/۰)

(درس ۹ - ص ۱۱۶)

۲۰ اهالی شهرها ایمان آورده (۲۵/۰) و تقوا پیشه کنند (۲۵/۰). (درس ۱۳ -

ص ۱۶۴)

دست‌نامه: ویژگی‌های جامعه مهدوی:

۱ عدالت‌گستری:

پیامبر اکرم (ص): «با ظهور امام عصر (ع) خداوند زمین را از قسط و

عدل پر خواهد کرد، بعد از اینکه از ظلم و جور پر شده باشد.»

امام باقر (ع) درباره وضعیت اقتصادی مردم پس از ظهور: «آن‌چنان

میان مردم مساوات برقرار می‌کند که نیازمندی پیدا نخواهد شد تا به

او زکات داده شود.»

۲ آبادانی:

آیه: «اگر اهالی شهرها ایمان آورده و تقوا پیشه کرده بودند، درهای

برکات از آسمان و زمین را بر آن‌ها می‌گشودیم.»

امام صادق (ع): «در آن هنگام زمین، ذخایر خود را آشکار می‌کند و

برکات خود را ظاهر می‌سازد.»

۳ شکوفایی عقل و علم:

حدیث: اگر دانشی که بشر از ابتدای خلقتش تا زمان ظهور به دست

آورده، به اندازه دو حرف از بیست و هفت حرف باشد، در عصر مهدوی

به تعداد سایر حروف بر دانش بشر افزوده می‌شود.

۴ امنیت کامل:

عبارت قرآنی «لَيَبْدُلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا»

۵ فراهم شدن زمینه رشد و کمال (مهم‌ترین):

۱. انسان‌ها بهتر می‌توانند خدا را بندگی کنند.

۲. فرزندان صالح به جامعه تقدیم نمایند.

۳. خیرخواه دیگران باشند. = بهتر و آسان‌تر رسیدن انسان‌ها به هدف

الهی خلقت: «يَعْبُدُونَنِي لِأَشْرِكُونَ بِي شَيْئًا»

۲۱ امیرالمؤمنین علی (ع) را جانشین پیامبر می‌داند (۲۵/۰) و از او پیروی

می‌کند. (۲۵/۰) (درس ۸ - ص ۹۹)

۲۲ در نهایت مردم عیب‌هایی دارند (۲۵/۰) و مدیر جامعه باید بیش از

همه در پنهان کردن آن‌ها بکوشد. (۲۵/۰) (درس ۱۵ - ص ۱۸۹)

۱۰ گزینه «ب» (۵/۰) (درس ۸ - ص ۱۰۱)

۱۱ گزینه «ج» (۵/۰): خودشناسی مربوط به شناخت ارزش خود و نفروختن

خویش به بهای اندک می‌باشد که در حدیث امام علی (ع) نمایان است.

(درس ۱۶ - ص ۱۹۸ و ۱۹۹)

دست‌نامه:

راه‌های تقویت عزت

شناخت ارزش خود و نفروختن خویش به بهای اندک

آیه: «ما فرزندان آدم را کرامت بخشیدیم... و بر بسیاری از

مخلوقات برتری دادیم.»

حدیث قدسی: «ای فرزند آدم، این مخلوقات را برای تو آفریدم

و تو را برای خودم.»

حدیث امام علی (ع): «أَنْتَ لَيْسَ لِنَفْسِكَ تَمَنُّ إِلَّا الْجَنَّةُ فَلَا تَبِعُوهَا

إِلَّا بِهَا؛ همانا بهایی برای جان شما جز بهشت نیست...»

توجه به عظمت خداوند و تلاش برای بندگی او

حدیث امام علی (ع): «خالق جهان در نظر آنان بزرگ است.

از این جهت، غیر خدا در نظرشان کوچک است.»

حدیث امام علی (ع): «بندۀ کسی مثل خودت نباش، زیرا

خداوند تو را آزاد آفریده است.»

۱۲ گزینه «الف» (۵/۰): اگر زن و مرد درک متقابل از نیازهای متفاوت

یکدیگر داشته باشند، با آرامش در کنار یکدیگر زندگی می‌کنند و به تعبیر

قرآن کریم، لباس یکدیگر می‌شوند و کاستی‌ها و نقص‌های یکدیگر را

می‌پوشانند. (درس ۱۷ - ص ۲۱۱)

۱۳ کسانی که به مردم فرمان می‌دهند و قانونگذاری می‌کنند، در حالی که

فرمان و قانونشان نشأت‌گرفته از فرمان الهی نیست. (۵/۰) (درس ۵ - ص ۵۸)

۱۴ تمایلات برتر، مانند تمایل به دانایی، عدالت، شجاعت، حیا، ایثار و

حسن خلق که مربوط به روح الهی و معنوی انسان هستند (۵/۰) و ما با

رسیدن به این تمایلات احساس موفقیت و کمال می‌کنیم و از آن‌ها لذت

می‌بریم. (۵/۰) (درس ۱۶ - ص ۲۰۱)

دست‌نامه: تمایلات انسان:

۱ تمایلات عالی و برتر: مانند تمایل به دانایی، عدالت، شجاعت،

حیا، ایثار و حسن خلق، که مربوط به روح الهی و معنوی انسان هستند.

نکته: با رسیدن به این تمایلات احساس موفقیت و کمال کرده و از

آن‌ها لذت می‌بریم.

۲ تمایلات دانی: مانند تمایل به ثروت، شهرت، غذاهای لذیذ،

زیورآلات و رفاه مادی، که مربوط به بعد حیوانی و دنیایی انسان است.

نکته: وقتی به این تمایلات دست می‌یابیم، از آن‌ها لذت برده و

خوشحال می‌شویم.

۱۵ نزول قرآن بر پیامبری امی (درس ناخوانده) (۵/۰) (درس ۴ - ص ۴۸)

۱۶ روا داشتن تبعیض در اجرای عدالت (۵/۰): پیامبر (ص): «اقوام و ملل

بیشین بدین سبب دچار سقوط شدند که در اجرای عدالت تبعیض روا

می‌داشتند...» (درس ۶ - ص ۷۰)

۱۷ نیازی به «تصحیح» ندارد و جاودانه باقی خواهد ماند. (۵/۰) (درس ۳ -

ص ۲۹)

دستور العمل امام علی (ع) (عهدنامه مالک)

حکم امام	علت (حکمت) حکم امام
۱ دل خویش را نسبت به مردم، مهربان کن و با همه، دوست و مهربان باش.	مردم دو دسته‌اند: دسته‌ای برادر دینی تو و دسته‌ای دیگر در آفرینش همانند تو هستند.
۲ در به دست آوردن رضایت عموم مردم سعی و تلاش کن، نه در جلب رضایت خواص.	با وجود رضایت عمومی، خشم خواص به تو آسیبی نمی‌رساند و با خشم عموم مردم، رضایت خواص سودی نمی‌بخشد.
۳ کسانی را که از دیگران عیب‌جویی می‌کنند، از خود دور کن.	در نهایت مردم عیب‌هایی دارند و مدیر جامعه باید بیش از همه در پنهان کردن آن‌ها بکوشد.
۴ در قبول و تصدیق سخن چین شتاب مکن.	سخن چین در لباس نصیحت ظاهر می‌شود، اما خیانتکار است.
۵ با ترسو مشورت نکن.	در انجام دادن کارها، روحیه‌ی تو را سست می‌کند.
۶ هرگز نیکوکار و بدکار در نظرت یکسان نباشند.	نیکوکاران به کار خیر، بی‌رغبت و بدکاران به کار بد، تشویق می‌شوند.
۷ عده‌ای از افراد مورد اطمینان را برای تحقیق درباره‌ی وضع طبقات محروم انتخاب کن.	این گروه [افراد محروم] بیش از دیگران به عدالت نیازمندند.
۸ اگر با دشمن پیمان بستنی از دشمن گاهی از این راه تو را غافلگیر پیمان شکنی دشمن غافل نباش.	دشمن گاهی از این راه تو را غافلگیر می‌کند.

۲۳ مؤمنان (اهل ایمان) (۵/۵) (درس ۱۸ - ص ۲۲۴)

۲۴ الف) ولایت معنوی (۵/۵) (درس ۱۲ - ص ۱۵۱)

ب) بر احساسات خود غلبه دارد (۵/۲۵) و تجارب فراوان و شناخت کامل از جنس مرد دارد. (۵/۲۵) (درس ۱۸ - ص ۲۲۳)

۲۵ استمرار و پیوستگی در دعوت (۵/۲۵): لازمه ماندگاری یک پیام، تبلیغ دائمی و مستمر آن است. پیامبران الهی با ایمان استوار و تلاش بی‌مانند، در طول زمان‌های مختلف، دین الهی را تبلیغ می‌کردند (۵/۲۵). آنان سختی‌ها را تحمل می‌کردند تا خداپرستی، عدالت‌طلبی و کرامت‌های اخلاقی میان انسان‌ها جاودان بماند و گسترش یابد و شرک، ظلم و رذائل اخلاقی از بین برود (۵/۲۵). این تداوم سبب شد، تا تعالیم الهی جزء سبک زندگی و آداب و فرهنگ مردم شود و دشمنان دین نتوانند آن را به راحتی کنار بگذارند. (۵/۲۵) (درس ۲ - ص ۱۹)

۲۶ کار این وکلا، ارتباط پیوسته با شیعیان و تعیین وظایف آنان بود (۵/۲۵). آنان مخفیانه خدمت امام می‌رسیدند و پیام امام را به مردم می‌رساندند (۵/۲۵). تشکیل این نظام ارتباطی، مانع از هم‌پاشیدگی شیعیان در این دوره گردید (۵/۲۵). ارتباط از طریق وکیل، زمینه را برای غیبت امام عصر (عج) نیز آماده می‌کرد (۵/۲۵). (درس ۱۱ - ص ۱۴۲)

۲۷ پیامبران الهی، برای تحقق وعده الهی (پیروزی حق بر باطل در آینده تاریخ) از یک طرح الهی سخن گفته‌اند. آنان اعلام کرده‌اند که گرچه مستکبران نمی‌خواهند، اما روزی جامعه بشری آماده پذیرش حق خواهد

شد و یک رهبر و ولی تعیین شده از جانب خداوند ظهور می‌کند و حکومتی عادلانه در جهان تشکیل می‌دهد. این عقیده اصلی همه پیامبران الهی است. (۵/۵) اما تعلیمات هر پیامبری، جز پیامبر خاتم، دستخوش دگرگونی شد؛ یکی از این دگرگونی‌ها، مربوط به چگونگی ظهور و تشکیل حکومت جهانی بود. (۵/۵) (درس ۱۳ - ص ۱۵۸)

۲۸ پس از شهادت امام حسن عسکری در سال ۲۶۰ ه. ق، امامت امام مهدی (عج) آغاز شد. آن حضرت از ابتدای امامت خود که تاکنون ادامه دارد، دو غیبت داشته است؛ اول، غیبتی که تا سال ۳۲۹ ه. ق طول کشید و «غیبت صغری» نامیده می‌شود. امام در این دوره، با اینکه زندگی مخفی داشت، اما از طریق چهار نفر از یاران صمیمی و مورد اعتماد، پیوسته با پیروان خود در ارتباط بود و آنان را رهبری می‌کرد. این چهار شخصیت بزرگوار به «نواب اربعه» و «نواب خاص» معروف‌اند. (۱) (درس ۱۲ - ص ۱۴۹)

۲۹ پسر و دختر جوان با تشکیل خانواده، از همان ابتدا زمینه‌های فساد را از خود دور می‌کنند (۵/۲۵)، مسئولیت‌پذیری را تجربه می‌نمایند، مهر و عشق به همسر و فرزندان را در خود پرورش می‌دهند (۵/۲۵)، با گذشت و مدارا و تحمل سختی‌ها و ناگواری‌های زندگی، به درجات معنوی بالاتری نائل می‌شوند. (۵/۲۵) علاوه بر این، تربیت صحیح کودکان و رشد فضائل اخلاقی آن‌ها در خانواده اتفاق می‌افتد (۵/۲۵). (درس ۱۷ - ص ۲۱۶)

۳۰ تعلیم و تفسیر قرآن کریم (۵/۲۵): در حالی که حاکمان زمان به افراد فاقد صلاحیت میدان می‌دادند تا قرآن را مطابق با اندیشه‌های باطل خود تفسیر کنند، امامان بزرگوار در هر فرصتی که به دست می‌آوردند، معارف این کتاب آسمانی را بیان می‌کردند (۵/۲۵) و رهنمودهای آن را آشکار می‌ساختند (۵/۲۵). در نتیجه این اقدام، مشتاقان معارف قرآنی، توانستند از این کتاب الهی بهره ببرند. (۵/۲۵) (درس ۱۰ - ص ۱۲۴)

دین و زندگی ۲ - امتحان ۲

۱ پیامبر اکرم (ص) خود را ادامه‌دهنده راه همه انبیا (۵/۲۵) و تمام‌کننده کار آنان معرفی کرد. (۵/۲۵) (درس ۲ - ص ۲۲)

۲ إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا (۵/۵) الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ (۵/۵) وَ هُمْ رَاكِعُونَ (درس ۷ - ص ۸۵)

۳ حضرت عیسی (ع) در زمانی مبعوث شد که برخی شاخه‌های علم، مانند پزشکی پیشرفت زیادی کرده بود (۵/۲۵) و پزشکان، جایگاهی ویژه در جامعه داشتند (۵/۲۵). معجزه حضرت عیسی (ع) نیز بیشتر در همین راستا قرار گرفت. (درس ۴ - ص ۴۱)

وقت‌کنیه: تناسب معجزه هر پیامبر با زمان خود:

دوران حضرت موسی (ع): رواج سحر و جادو ← انجام عملی فراتر از کار ساحران و جادوگران توسط حضرت موسی (ع)

دوران حضرت عیسی (ع): پیشرفت زیاد برخی شاخه‌های علم، مانند پزشکی و برخورداری پزشکان از جایگاهی ویژه در جامعه ← قرارگیری معجزه حضرت عیسی (ع) بیشتر در همین راستا؛ مانند شفا دادن به بیماری‌های غیرقابل درمان و زنده کردن مردگان.

دوران آخرین پیامبر الهی: معجزه‌اش باید به‌گونه‌ای باشد که: مردم زمان خودش به معجزه بودن آن اعتراف کنند و آن را فوق توان بشری بدانند. آیندگان هم معجزه بودن آن را تأیید کنند ← معجزه اصلی پیامبر (ص): قرآن کریم، معجزه‌ای از نوع کتاب

فارسی (۲)

فارسی ۲ - امتحان ۱

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱ الف) زمین زراعتی کوچک (۰/۲۵) (درس ۲ - ص ۱۸) / ب) اصرار، پافشاری کردن (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۶)

مشاوره: برخی واژه‌ها دو معنی مترادف دارند؛ مانند واژه «الحاح» در دو معنی «اصرار» و «پافشاری کردن». در این موارد نوشتن یک معنی نیز کفایت می‌کند.

۲ ترس ← مورد «ج»، سهم (۰/۲۵) (درس ۱۴ - ص ۱۱۱)

خرامان ← مورد «الف»، گرازان (۰/۲۵) (درس ۱۵ - ص ۱۱۸)

۳ الف) غو (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۳) / ب) هلال (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۶) / ج) محمل (۰/۲۵) (درس ۶ - ص ۵۲)

بررسی تک تک موارد:

الف) «غو» نام پرنده‌ای زیبا و سفید است که در آب زندگی می‌کند؛ اما «غو» به معنی فریاد است.

ب) «خلال» از اصطلاحات شرعی و متضاد حرام است؛ اما «هلال» به معنی «ماه نو» است.

ج) «مُهْمَل» به معنی «بیهوده» است و اغلب در ترکیب «سخن مُهْمَل» کاربرد دارد؛ اما «مَحْمَل» به معنی «کجاوه و مهد» (هم‌ریشه با «حَمَل») است.

۴ ۱ تند و فرض ← تند و فرزند (۰/۲۵) (واژه‌نامه - ص ۱۶۱)

۲ مرجم و التیام ← مرجم و التیام (۰/۲۵) (درس ۱۱ - ص ۹۱)

۵ الف) هشم ← حشم (۰/۲۵) (درس ۲ - ص ۱۷) / ج) غریب ← قریب (۰/۲۵) (درس ۱۶ - ص ۱۲۸)

توجه: هنگام مطالعه املائی دروس به دو نوع واژه توجه ویژه داشته باشید:

الف) واژگانی که «هم‌آوا» دارند؛ مانند: قریب - غریب / صواب - ثواب / خاست - خواست

ب) واژگانی که «مشابه» دارند؛ مانند: اصرار - اَسرار / قَرَض - فِرز / مُهْمَل - مَحْمَل

۶ گزینه «ب» (۰/۲۵) (درس ۱۵ - ص ۱۲۰)

توضیح: در جای خالی به لحاظ معنایی به کلمه «اعتماد» یا «اطمینان» نیاز داریم: «اعتماد» دوستان به خوش‌عهدی تو افزایش می‌یابد. در میان واژگان فقط واژه «ثقت» این معنی را می‌رساند.

بررسی سایر گزینه‌ها: الف) ثواب: پاداش

ج) صواب: مصحلت، درست

د) سَقَط: دشنام

خواندستون باشد: باید املائی درست واژه را به همراه معنای واژه به خاطر بسپارید؛ بسیاری از سؤالات املائی، دانش معنای واژگان را نیز محک می‌زنند.

۷ شوخ (۰/۲۵) (درس ۱۶ - ص ۱۲۷)

دست‌نامک: برخی واژه‌ها معنای قدیم و کهن خود را از دست می‌دهند و با معنایی کاملاً جدید در زبان به کار می‌روند؛ مثلاً واژه «شوخ» در قدیم به معنی «چرک» به کار می‌رفته اما امروزه، همین‌طور که در متن این سؤال می‌بینید به معنی «طنز و بامزه» آمده. از این دست واژگان می‌توان به «کثیف» و «سوگند» نیز اشاره کرد.

۸ الف) بدل (۰/۲۵) / ب) هم (۰/۲۵) / ج) دو تا (۰/۲۵) (درس ۵ - ص ۴۲)

توضیح: ۱ گروه «افسران عزیز» بدل از «شما» است. اساساً این نوع الگو، الگوی رایجی برای بدل است:

• شما ورزشکاران، شما دانش‌آموزان، ما انسان‌ها و...

۲ کلمه «هم» هرگاه به معنی «نیز» باشد بدون استثنا قید است.

۳ گاهی اوقات یک اسم با واو عطف به اسم دیگر معطوف می‌شود؛ مانند: دلاوری‌ها و جان‌فشانی‌ها. سپس در ادامه گروه، یک مضاف‌الیه بعد از اسم دوم می‌آید. در اغلب موارد، این مضاف‌الیه متعلق به هر دو اسم است و طبعاً دو تا ترکیب اضافی ساخته می‌شود:

• دلاوری‌ها و جان‌فشانی‌های سربازان ← ۱ دلاوری‌های سربازان
• جان‌فشانی‌های سربازان ← ۲

• افسران و فرماندهان میدان ← ۱ افسران میدان ۲ فرماندهان میدان
• گل‌ها و گیاهان باغ ← ۱ گل‌های باغ ۲ گیاهان باغ

۹ «داده آید» مجهول است. (۰/۲۵) / زمان دقیق فعل «داده آید» ←

مضارع التزامی (۰/۲۵) (درس ۲ - ص ۱۸)

دست‌نامک:

۱ برای تعیین کردن «زمان فعل مجهول» فقط باید به «فعل کمکی» آن توجه کرد؛ زیرا «صفت مفعولی» در فعل مجهول همیشه ثابت است و بنابراین از طریق صفت مفعولی آن نمی‌توان به زمان فعل مجهول پی بُرد:

• خواننده شده بود • خواننده می‌شود • خواننده شده باشد

ص. مفعولی ماضی بعید ص. مفعولی مضارع اخباری ص. مفعولی ماضی التزامی

۲ در قدیم برای مجهول کردن، گاهی به جای کمکی «شدن» از کمکی‌های «آمدن» و «گشتن» استفاده می‌کردند:

• خواننده می‌شود ← خواننده می‌آید / خواننده می‌گردد

۳ در فعل مضارع، گاهی نشانه «ب» التزامی و «می» اخباری حذف می‌شود و فقط از طریق معنا باید به نوع مضارع پی بُرد:

• تو بازای که پیغامی ست سوی بونصر در بابی، تا داده آید ← تو باز
آی که پیغامی ست سوی بونصر در بابی تا داده بیاید.

مضارع التزامی

۱۰ الف) درست (۰/۲۵) / ب) نادرست (۰/۲۵) (درس ۱۶ - ص ۱۲۹)

بررسی تک تک موارد: الف) در «پانزده قرآن» صفت پیشین و در «میرزا

سلیمان» شاخص به کار رفته است.

ب) در «چشمم» ضمیر متصل «م» وابسته پسین از نوع مضاف‌الیه است و «عینکی» مسند است.

۱۱ مضاف‌الیه (۰/۲۵) (درس ۷ - ص ۵۷)

❶ **دست‌نامه:** در این عبارت «را» از نوع «فکّ اضافه» یا اصطلاحاً «جانشین کسره» است. وقتی «را» از نوع فکّ اضافه باشد، بدون مرتب کردن جمله، تعیین نقش دستوری، خطای نابخشودنی است! صورت مرتب‌شده جمله چنین است:

• که قربت را خطر بسیار است ← که خطر قربت بسیار است.

مضاف‌الیه

❷ به کلماتی که تلفظی یکسان اما معنا و املایی متفاوت دارند، «هم‌آوا» می‌گویند؛ مانند «قربت - غربت» - «خوان - خان» و ... در این عبارت «قربت» کلمه‌ای هم‌آوا دار است.

۱۲ دُم (۰/۲۵) (درس ۱۵ و ۱۷ - ص ۱۱۸ و ۱۴۱)

❸ **نکته:** کلمه «چون» به معنی «مثل و مانند» حرف اضافه است. بنابراین «دُم» مانند «بزرگ» در جمله «به آن بزرگ نزدیک شده‌ایم.» متمم است.

۱۳ الف (قید) (۰/۲۵) (درس ۲ - ص ۱۷) / ب (مفعول) (۰/۲۵) (درس ۵ - ص ۴۲)

❹ **قاطی نکنید:** واژه «به‌زودی» در عبارت «الف» قید است. به این قیدها اصطلاحاً «قید پیشوندی» می‌گویند. این پیشوند بسیار استعداد دارد تا با حرف اضافه قاطی شود و کلمه بعد از آن متمم گرفته شود! در حالی که در این موارد نه خبری از حرف اضافه است و نه خبری از متمم. ویژگی این نوع قیدها این است که می‌توان آن‌ها را به یک قید با همان معنی و بدون پیشوند تبدیل کرد:

• به‌زودی ← زود / به‌سرعت ← سریع / به‌ندرت ← ندرتاً / بادقت ← دقیق / به‌ظاهر ← ظاهراً

۱۴ به‌جد (۰/۲۵) (درس ۳ و ۱۵ - ص ۲۸ و ۱۱۹)

❺ **توضیح:** «پنهان» در صورت سؤال، مسند است؛ در آن تاریک‌شب می‌گشت پنهان ← در آن تاریک‌شب، پنهان می‌گشت. در جمله «این ستیزه‌روی در کار ما به‌جد است.» کلمه «به‌جد» مسند است؛ زیرا فعل «است» مانند فعل «گشت» اسنادی است.

❻ **دست‌نامه:** ساده‌ترین راه یافتن مسند، یافتن فعل اسنادی است. زیرا در «اغلب» موارد نقش مسند، قبل از فعل اسنادی می‌آید. اگر جمله نامرتب است آن را مرتب کنید و فعل اسنادی را بیابید و گروه قبل از آن را مسند بگیرید:

• در آن تاریک‌شب می‌گشت پنهان ← در آن تاریک‌شب، پنهان می‌گشت
مسند فعل اسنادی

• این ستیزه‌روی در کار ما به‌جد است.
مسند فعل اسنادی

۱۵ صفت بیانی مطلق (۰/۲۵) (درس ۱۱ - ص ۹۱)

❼ **توضیح:** تنها صفت بیانی این بیت، واژه «عاشق» در مصراع دوم است که از نوع صفت بیانی مطلق است.

۱۶ الف) سه تا (۰/۲۵) / ب) ماضی نقلی (۰/۲۵) (درس ۱۸ - ص ۱۴۵)

❶ **بررسی تک‌تک موارد:** الف) حرف پیوند یا ربط، شامل پیوندهای همپایه‌ساز و وابسته‌ساز می‌شود. در این سروده، حرف «که» (۲ بار) و «و» (۱ بار) به کار رفته و مجموعاً سه حرف پیوند در این سروده هست.

ب) فعل کمکی «است» از انتهای فعل «گسترده» افتاده است؛ «خوان عدل خود را گسترده [است].» بنابراین فعل این جمله، ماضی نقلی است.

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱۷ الف) به خون من آن ذره آغشته باد (۰/۲۵) (درس ۱۴ - ص ۱۱۵)

ب) ناگهان قفل بزرگ تیرگی را می‌گشاید (۰/۲۵) (درس ۱۱ - ص ۹۵)

۱۸ در هوای عاشقان پر می‌کشد با بی‌قراری (۰/۲۵) / آن کبوتر چاهی زخمی که او در سینه دارد. (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۹۹)

۱۹ سودابه پرتوی (۰/۲۵) (درس ۱۸ - ص ۱۵۴)

❶ **توجه:** کتاب «پرنده‌ای به نام آذرباد» اثر «ریچارد باخ» و مترجم آن «سودابه پرتوی» است.

۲۰ الف) بهارستان (۰/۲۵) (درس ۱ - ص ۱۶) / ب) تذکرة الاولیا (۰/۲۵) (درس ۶ - ص ۵۶)

۲۱ محمدعلی اسلامی ندوشن (۰/۲۵) (درس ۹ - ص ۷۸)

۲۲ الف) تشخیص (یا جان‌بخشی) (۰/۲۵) / ب) حُسن تعلیل (۰/۲۵) (درس ۱۸ - ص ۱۴۸)

۲۳ الف) متناقض‌نما (یا پارادوکس) (۰/۲۵) (درس ۱۱ - ص ۹۱) / ب) نماد (۰/۲۵) (درس ۱ - ص ۱۲) / ج) مجاز (۰/۲۵) (درس ۲ - ص ۲۰)

❶ **بررسی تک‌تک موارد:** الف) «خاموش بودن و در عین حال فریاد بلندی تا خدا داشتن» متناقض‌نماست.

ب) «پیلان» در این بیت نماد قدرتمندان است.

ج) «شمشیر» مجاز از جنگ است.

۲۴ الف) تلمیح (۰/۲۵) (درس ۱ - ص ۱۲) / ب) اغراق (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۶) / ج) جناس (۰/۲۵) (درس ۱۴ - ص ۱۱۰)

❶ **بررسی تک‌تک موارد:** الف) مصراع دوم به آیه ۳۹ سوره نجم اشاره دارد؛ برای انسان جز حاصل تلاش او نیست.

ب) در قدرت جسمانی اغراق شده است؛ او می‌تواند دست و پای گردون را نیز ببندد.

ج) جناس ناهمسان؛ دشت و گشت

❷ **مشاوره:** در این سؤال، هم‌گزین «ب» و هم‌گزین «ج»، اغراق دارند. در این وضعیت باید ببینیم کدام‌گزینه، یکی دیگر از آرایه‌های صورت سؤال را دارد. بیت «ج» علاوه بر اغراق، دارای جناس است. بنابراین اغراق را برای «ب» در نظر می‌گیریم و جناس را برای «ج». خلاصه، در این الگوی سؤال، به گونه‌ای عمل کنید که جنس همه بیت‌ها جور شود!

۲۵ گزینه «د» (۰/۲۵) (درس ۱۵ - ص ۱۱۸)

❶ **بررسی تک‌تک موارد:** الف) حسن تعلیل؛ علت سیاه شدن درون لاله، حسرتی است که بر اثر آن مرغزار بر دل او نشسته است.

ب) تشبیه؛ لاله به چراغ تشبیه شده است.

ج) ایهام تناسب؛ «لاله» به معنی گل است؛ اما در معنی نوعی چراغ، با دود و چراغ ایهام تناسب می‌سازد.

۲۶ الف) جناس (۰/۲۵) (درس ۱۶ - ص ۱۲۵) / ب) ایهام تناسب (۰/۲۵) (درس ۱۷ - ص ۱۴۳)

❶ **بررسی تک‌تک موارد:**

الف) حس آمیزی؛ شیرین‌زبان - کنایه؛ «شیرین‌زبان بودن» کنایه از جذاب سخن گفتن است.

ب) سجع؛ از آسمان تاج یاردا اما بر سر آن که سر فرورآرد. / استعاره؛ «باریدن تاج» (استعاره مکنیه). در ضمن کلمه «تاج» را هم می‌توان استعاره از عظمت و بزرگی گرفت.

۲۷ گزینه «ب» (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۲)

«دستماک»: اگر بیت بیانگر اتفاقات خارق‌العاده‌ای باشد که با عقل و منطق جور درنیاید، اصطلاحاً می‌گویند بیت به زمینه «خرق عادت» اشاره دارد. مانند حکومت هزار ساله ضحاک، رویین تن بودن اسفندیار، حضور دیو و... بیت صورت سؤال به حکومت هزارساله ضحاک اشاره دارد و بیت «ب» نیز اشاره به برآمدن مار از شانه‌های ضحاک دارد و هر دو مورد از مصادیق «خرق عادت» است.

قلمرو فکری (۸ نمره)

۲۸ شماره «۱» (یا خانه ما شکل دهاتی‌اش را حفظ کرده بود). (۰/۲۵) (درس ۱۶ - ص ۱۲۵)

«توضیح»: سایر موارد به مهمان‌نوازی یا بخشنده بودن اشاره دارند.

۲۹ گزینه «الف» (۰/۲۵) (درس ۱۴ - ص ۱۱۰، ۱۱۱ و ۱۱۲)

«توجه»: منظور از «حبیب خدای جهان‌آفرین» پیامبر دین اسلام است. اما در سایر موارد منظور از موارد مشخص شده حضرت علی است.

۳۰ بیعت با شهدا برای حفظ ارزش‌ها (یا هر مفهوم مشابه) (۰/۲۵) (درس ۱۱ - ص ۹۱)

«مشاوره»: در نوشتن «مفهوم» یک بیت یا یک جمله، نیاز نیست دقیقاً عین جمله معلم یا کتاب کمک‌آموزشی را بنویسید. همین که مفهوم را درست نوشته باشید، نمره کامل می‌گیرید. به همین دلیل در برگه «راهنمای تصحیح» خطاب به مصححان نوشته می‌شود: به موارد مشابه نمره کامل تعلق می‌گیرد.

۳۱ الف) درست (۰/۲۵) / ب) درست (۰/۲۵) / ج) نادرست (۰/۲۵) (درس ۲ - ص ۱۸)

«توجه»: در جملات «چیزی که در او کراهیتی نبود می‌فرستاد فرود سرای به دست من» منظور از «من» ابوالفضل بیهقی است نه بونصر. براساس متن، بونصر «نکت نامه‌ها» را استخراج می‌کرد اما بیهقی آن‌ها را به فرود سرای (= اندرونی) می‌برد.

۳۲ الف) بلندآن سر که او خواهد بلندش / نژندان دل که او خواهد نژندش (۰/۲۵) (ستایش و درس ۱۵ - ص ۱۰ و ۱۲۰) / ب) چه در کار و چه در کار آزمودن / نباید جز به خود محتاج بودن (۰/۲۵) (درس ۱ - ص ۱۲ و ۱۵) / ج) جهد بر توست و بر خدا توفیق / زانکه توفیق و جهد هست رفیق (۰/۲۵) (درس ۱ و ۶ - ص ۱۵ و ۵۴)

۳۳ الف) بلندقد بودن (۰/۲۵) (درس ۱۶ - ص ۱۲۴) / ب) طالب دوستی با کسی بودن (یا هر مفهوم مشابه) (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۲)

۳۴ گزینه‌های «الف» و «ج» (۰/۲۵) / مفهوم مشترک: توجه به باطن (یا بی‌اهمیت بودن ظاهر یا ترجیح باطن بر ظاهر) (۰/۲۵) (درس ۷ - ص ۵۸ و ۶۲)

۳۵ ب) خلوص نیت (۰/۲۵) (درس ۱۴ - ص ۱۱۲) / ج) ترجیح دانش بر قدرت (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۶) / د) جان فشانی در راه وطن (۰/۲۵) (درس ۱۴ - ص ۱۱۵)

«نکته»: اینکه شخص، با نام و یاد خدا و برای خدا کاری انجام دهد، بیانگر «خلوص نیت» است. در بیت «ب» شاعر می‌گوید حضرت علی با نام خدا، ضربه را زد.

۳۶ سخنانش با کمی شوخی و قصه همراه بود. (۰/۲۵) (درس ۹ - ص ۷۵)

۳۷ پسر (یا کودک) به خواست خداوند، بزرگ می‌شود. (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۹۹)

۳۸ اگر با باز کردن گره‌های من شروع کنی (۰/۲۵)، خسته می‌شوی (۰/۲۵). (درس ۱۵ - ص ۱۲۰)

«مشاوره»: هنگام معنی کردن، واژه‌های مهم را معنی کنید. منظور از واژه‌های مهم، واژه‌هایی هستند که در انتهای کتاب آمده‌اند. مثلاً در همین سؤال، اگر «عقده» و «ملول» را معنی نکنید، قطعاً از نمره شما کم می‌شود.

۳۹ یادداشتی (یا نامه کوتاهی) (۰/۲۵) به پادشاه نوشت و ماجرا را تعریف کرد (۰/۲۵). (درس ۲ - ص ۲۰)

۴۰ مولانا با همه علم و استادی (۰/۲۵)، در این روزها از شمس می‌آموخت (یا در برابر شمس، شاگردی می‌کرد) (۰/۲۵). (درس ۸ - ص ۶۸)

«مشاوره»: هنگام به نثر روان معنی کردن، حتماً چهار آرایه «نماد، مجاز، استعاره و کنایه» را معنی کنید. مثلاً در همین نمونه «زانو زدن» کنایه است و حتماً باید آن را معنی کنید.

۴۱ باید در برابر دشمنان مقاومت کرد و جنگید (۰/۲۵) و وطن را از سلطه دشمنان (مغولان) نجات داد (۰/۲۵). (درس ۳ - ص ۲۹)

۴۲ آن دو نفر که در فنون جنگی ماهر بودند (۰/۲۵) از همدیگر ضربات جنگی زیادی را رد کردند (۰/۱۵). (درس ۱۴ - ص ۱۱۲)

۴۳ مدتی به فکر فرورفت و گوشه‌نشینی کرد (۰/۲۵) با این باور که خداوند بخشنده (۰/۲۵) از عالم غیب روزی را می‌فرستد (۰/۲۵). (درس ۱ - ص ۱۲)

فارسی ۲ - امتحان ۲

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱ عقد و مخنقه (۰/۲۵) (درس ۲ - ص ۱۸)

«توجه»: دو واژه «عقد» و «مخنقه» به معنی «گردن‌بند» هستند و بنابراین مترادف‌اند.

۲ گزینه «الف» (۰/۲۵) (درس ۱۵ - ص ۱۲۰)

«بررسی تک تک موارد: الف) «ملالت» به معنی «خستگی» است و کاملاً مناسب عبارت است؛ اگرچه «خستگی» به اوج رسیده باشد، اما در قبال من سستی و تنبلی نمی‌کنی. / ب) ملامت: سرزنش / ج) ملول: خسته / د) معاونت: یاری.

می‌بینید که به جز «ملالت» هیچ‌کدام از واژه‌ها از نظر معنایی مناسب جای خالی این عبارت نیست.

۳ گزینه «ج» (۰/۲۵) (واژه‌نامه - ص ۱۶۱ و ۱۶۲)

«بررسی سایر گزینه‌ها: الف) «ستدن» به معنی «دریافت کردن» است. ب) «نژند» به معنی «خوار و زبون» است نه به معنی «خار و تیغ گل».

۴ بلبل (۰/۲۵) (درس ۹ - ص ۸۱)

۵ الف) بگزار ← بگذار (۰/۲۵) (درس ۱۶ - ص ۱۲۸) / ب) عزل ← ازل (۰/۲۵) (درس ۷ - ص ۵۸) / ج) خورد ← خُرد (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۳)

«قاطی نکنید»: «عزل» به معنی «برکناری» را با «ازل» به معنی «زمان بی‌آغاز» قاطی نکنید. همین‌طور کلماتی همچون: خُرد، خُردسال، خُرده ریزه، پول خُرد و... به همین صورت و بدون «و» نوشته می‌شود؛ یعنی نوشتن این واژه‌ها به شکل «خورد، خوردسال، خورده ریزه و پول خورد» از نظر املائی نادرست است. «گذاشتن» به معنی «قرار دادن» و «اجازه دادن» است و «گزاردن» به معنی «ادا کردن» و «به جا آوردن». در اینجا «بگذار» به معنی «اجازه بده» و با همین املا درست است.

توجه: «مرتب کردن جمله مطابق اجزای جمله در متن آموزشی» همان برگرداندن جمله از «شیوه بلاغی» به «شیوه عادی» است؛ یعنی «نهاد» (اگر نهاد در جمله حضور داشته باشد) در ابتدا می‌آید و فعل در آخر جمله.

۱۲ گزینه «ج» (۰/۲۵) (درس ۱ و ۲ - ص ۱۲، ۱۶ و ۱۸)

نکته: «چون» سه حالت رایج دارد:

- گاهی به معنی «وقتی که» و «زیرا که» ← پیوند وابسته‌ساز است.
  - گاهی به معنی «چگونه» ← مسند یا قید است.
  - گاهی به معنی «مثل و مانند» ← حرف اضافه است.
- «چون» در هر سه گزینه به معنی «چگونه» به کار رفته است. در «الف» و «ب» قید است؛ اما در «ج» مسند است؛ زیرا فعل «شود» در این گزینه اسنادی و نیازمند مسند است.

۱۳ الف) مضاف‌الیه (۰/۲۵) (درس ۱ - ص ۱۲)

ب) قید (۰/۲۵) (درس ۳ - ص ۲۹)

ج) متمم (۰/۲۵) (درس ۲ - ص ۱۷)

توضیح: «را» در بیت «الف» از نوع «فک اضافه» است و پس از مرتب کردن، متوجه می‌شویم کلمه «مرد» مضاف‌الیه است؛ یقیناً مرد را دیده بیننده کرد ← یقیناً دیده‌مرد را بیننده کرد. «را» در قسمت «ج» از نوع «حرف اضافه» است و بنابراین گروه قبل از آن، متمم است؛ آن را اندازه نبود ← برای آن، اندازه نبود.

نکته: «را» بی نشانه مفعول نیست و هر مفعولی هم «را» نمی‌گیرد! در ضمن اگر هم «را» نشانه مفعول باشد، نشانه مفعول بودن گروه قبل از خود است نه لزوماً کلمه قبل از خود. به همین دلیل است که در گزینه «الف»، گروه «دیده‌مرد» مفعول است و «مرد» به تنهایی، فقط و فقط مضاف‌الیه است.

۱۴ الف) به معنی «شروع کرد» است. (۰/۲۵) (درس ۱۵ - ص ۱۲۰)

ب) به معنی «مقاومت کردند» است. (۰/۲۵) (درس ۵ - ص ۴۱)

۱۵ الف) درست (۰/۲۵) / ب) نادرست (۰/۲۵) (درس ۱۴ - ص ۱۱۲)

بررسی تک تک موارد:

الف) کلمه «صد» در زبان فارسی هم‌آوا دارد ← صد

ب) تنها حرف پیوند این بیت، کلمه «چون» است که از نوع «وابسته‌ساز» است.

۱۶ الف) مُمد (۰/۲۵) / ب) دم فرودادن و برآمدن (۰/۲۵) (درس ۱۸ - ص ۱۴۶)

نکته: ۱) برای یافتن مُسند، ابتدا باید فعل اسنادی را پیدا کنیم؛ زیرا در اغلب موارد، گروه چسبیده به فعل اسنادی، مسند است. در این متن فعل «است» در «آن یکی مُمد حیات است» اسنادی است؛ بنابراین گروه «مُمد حیات» یا هسته آن یعنی «مُمد» مسند است.

۲) فعل «است» در جمله «هر نفسی را دو نعمت است» به معنی «وجود دارد» است و بنابراین اسنادی نیست.

۳) در جمله پایانی یک فعل به قرینه لفظی حذف شده؛ آن یکی مُمد حیات است و این یکی مفرح ذات [است]. بنابراین «مفرح» یا «مفرح ذات» نیز مسند است اما «ذات» مسند نیست؛ زیرا نقش را یا باید به همه گروه بدهیم یا به هسته آن. به این قانون اصطلاحاً «همه یا هسته» می‌گوییم؛ یا همه گروه نقش را می‌پذیرد یا هسته گروه.

۶ ۱) هرب و غزا ← حرب و غزا (۰/۲۵) (درس ۱۴ - ص ۱۱۲)

۲) تبع و سرشت ← طبع و سرشت (۰/۲۵) (واژه‌نامه - ص ۱۶۰)

۳) سفیرتوپ و تفنگ ← سفیرتوپ و تفنگ (۰/۲۵) (درس ۵ - ص ۳۹)

توجه: هنگام مطالعه املائی دروس، توجه‌ای ویژه به واژه‌هایی داشته باشید که «هم‌آوا» دارند، این صد بار!

۷ گزینه «الف» (۰/۲۵) (درس ۱۵ - ص ۱۱۸)

بررسی سایر گزینه‌ها:

ب) چیره‌گی ← چیرگی / ج) صد ← سد / د) بحر ← بهر

دست‌نماک: انتهای برخی واژه‌ها حرف «ه» است ولی به صورت «-» تلفظ می‌شود، مثل ویژه، چیره، آشفته و... (به ترتیب، به صورت ویژه، چیر و آشفته تلفظ می‌شوند). هرگاه پسوندی به انتهای این واژه‌ها اضافه شود که آن پسوند با مصوت «= آ، و، ی» شروع شود، «ه» حذف می‌شود و «گ» میانجی جای آن را می‌گیرد:

• ویژه + ی ← ویژگی / چیره + ی ← چیرگی / آشفته + ی ← آشفستگی
نوشتن این واژه‌ها به صورت «ویژه‌گی»، «چیره‌گی» و «آشفته‌گی» از نظر املائی نادرست است.

۸ خاسته (۰/۲۵) (درس ۳ - ص ۳۲)

توجه: وقتی سؤال درباره «ارزش املائی» واژه‌هاست، یعنی بررسی کنید کدام واژه امکان غلط‌نویسی دارد. مثلاً واژه «دیوار» امکان غلط‌نویسی ندارد؛ زیرا هیچ‌کدام از حروفش نمی‌تواند به شکلی دیگر نوشته شود؛ اما واژه «ظالم» امکان غلط‌نویسی دارد؛ زیرا صدای «ظ» به شکل‌های دیگری نیز نوشته می‌شود. در کلمه «خاسته» علاوه بر اینکه صداهای «س» و «ت» به شکل‌های دیگری نیز نوشته می‌شوند، هجای «خا» نیز می‌تواند به صورت «خوا» نوشته شود.

۹ گزینه «ب» (۰/۲۵) (درس ۲ و ۸ - ص ۱۸ و ۶۹)

دست‌نماک: در فعل مجهول همیشه فعل کمکی از مصدر «شدن» (و در قدیم از مصدرهای «گشتن» و «آمدن») وجود دارد؛ مثلاً «کشته شد»، «کشته‌گشت» و «کشته‌آمد». ویژگی دیگر فعل مجهول این است که قبل از فعل کمکی، صفت مفعولی (= بن ماضی + ه) دارد؛ نبشته آمد، داده آید، کشته شد. در گزینه «ب» و در جمله «علت و تب، تمامی زایل شد» همان‌طور که می‌بینید قبل از «شد» صفت مفعولی به کار نرفته است. در این جمله «شد» فعل اصلی است و «زایل» مسند است.

۱۰ الف) دو تا (۰/۲۵) / ب) شاخص (۰/۲۵) / ج) الهی (۰/۲۵) (درس ۸ - ص ۶۹)

بررسی تک تک موارد:

الف) در عبارت صورت سؤال، «شیخ صلاح‌الدین زرکوب و حسام‌الدین» بدل از «یاران» هستند. در خود بدل نیز، کلمه «حسام‌الدین» نقش تبعی معطوف دارد. پس در این عبارت دو نقش تبعی به کار رفته است.

ب) اولین وابسته پیشین در این عبارت، کلمه «این» و دومین آن «شیخ» در «شیخ صلاح‌الدین» است. واژه «شیخ» در این ترکیب، شاخص است.

ج) «الهی» در «معارف الهی» صفت نسبی از «اله» است.

۱۱ جمله «رهانند از بند اهریمن وطن را» بلاغی است. (۰/۲۵) / مرتب کردن جمله: وطن را از بند اهریمن رهانند. (۰/۲۵) (درس ۳ - ص ۳۰)

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱۷ الف (مجاز) (۰/۲۵) (درس ۱۰ - ص ۸۶) / ب (تشبیه) (۰/۲۵) (درس ۱۱ - ص ۹۱) **بررسی تک تک موارد:** الف) «وادی ایمن» مجاز از فلسطین است.

ب) «خورشید فریاد» اضافه تشبیهی است و می دانیم که اضافه تشبیهی، نوعی تشبیه است.

۱۸ گزینه «الف» (۰/۲۵) (درس ۹ - ص ۷۷ و ۸۰)

نکته: در عبارت صورت سؤال به جای اینکه نام آرایه بیاید، «تعریف» آرایه آمده است. تعریفی که در صورت سؤال آمده، متعلق به آرایه «متناقض نما» است. این آرایه در ترکیب «شیخ همیشه شاب»، یعنی «پیر همیشه جوان» وجود دارد.

۱۹ استعاره (۰/۲۵) (ستایش و درس ۱ - ص ۱۰ و ۱۳)

بررسی تک تک موارد: الف) «در احسان» استعاره مکنیه دارد. ب) «سرای» استعاره مصرحه از دنیا است.

توجه: درست است که نوع استعاره‌های به کار رفته در این دو بیت متفاوت است؛ اما به هر حال هر دو، نوعی «استعاره» هستند.

۲۰ الف (حسن آمیزی) (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۲) / ب (ایهام تناسب) (۰/۲۵) (درس ۸ - ص ۷۱) / ج (سجع) (۰/۲۵) (درس ۵ - ص ۴۱)

بررسی تک تک موارد: الف) «به گفتار نگاه کردن» ترکیب دو حسن شنوایی و بینایی است و بنابراین بیت، حسن آمیزی دارد. ب) «دوش» به معنی «دیشب» است؛ اما در معنی «کتف» با «دست» ایهام تناسب دارد. ج) سجع: در ایران آن دوران، دو دربار بود، دربار بزم و دربار رزم.

توجه: امیدوارم تفاوت «تضاد» و «متناقض نما» در خاطرتان باشد؛ اگر مثلاً گفته بود: «دربار آن روزها، دربار بزم رزم بود»، می شد متناقض نما!

۲۱ گزینه «ب» (۰/۲۵) (درس ۶ - ص ۵۳)

بررسی سایر گزینه‌ها: الف) در این بیت دو جناس همسان به کار رفته:

- ۱ «بر» در مصراع اول به معنی آغوش و در مصراع دوم حرف اضافه است.
- ۲ «در» در مصراع اول حرف اضافه و در مصراع دوم به معنی «باب» است.
- ج) کنایه: «حلقه بر در بودن» کنایه از بی نصیب بودن و محروم بودن است.
- د) تشبیه: من چو حلقه بر در هستم.

۲۲ الف) «که» در بیت اول (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۱) / ب (مثنوی) (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۱) / ج (زمینه قهرمانی) (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۱) / د) آتش (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۱)

بررسی تک تک موارد: الف) «که» در ابتدای مصراع دوم پیوند وابسته ساز است و سپس در ادامه در معنی «چه کسی» به کار رفته است.

ب) تنها قالبی که در آن هر بیت قافیه و ردیف جداگانه دارد قالب مثنوی است. ج) بیان و توصیف دلاوری‌ها و شجاعت‌های شخصیت‌های داستان‌های حماسی، اشاره به زمینه قهرمانی دارد.

د) «آتش» استعاره از ظلم و ستم است.

۲۳ گزینه «ج» (۰/۲۵) (درس ۹ - ص ۷۸)

نکته: «روزها» متعلق به محمدعلی اسلامی ندوشن است. سایر آثار متعلق به فصل پایانی کتاب، یعنی فصل ادبیات جهان هستند.

۲۴ الف) درست (۰/۲۵) (درس ۱۵ و ۱۸ - ص ۱۲۰ و ۱۵۴)

ب) درست (۰/۲۵) (درس ۶ و ۸ - ص ۵۶ و ۷۰)

ج) نادرست (۰/۲۵) (درس ۱ و ۲ - ص ۱۶ و ۲۴)

نکته: «بهارستان» اثر جامی است اما به «نثر» است؛ بنابراین این کتاب «سروده» نیست!

۲۵ خواستم از رنجش دوری بگویم یادم آمد / عشق با آزار خویشاوندی دیرینه دارد (۰/۵) (درس ۱۱ - ص ۹۵)

توضیح: «دیرینه» در قافیه این بیت، صفت نسبی است؛ دیر + ینه.

۲۶ عشق اما کی خبر از شنبه و آدینه دارد (۰/۲۵) (درس ۱۱ - ص ۹۵)

۲۷ فرزاندگی (۰/۲۵) (درس ۱۴ - ص ۱۱۵)

قلمرو فکری (۸ نمره)

۲۸ الف) توکل (۰/۲۵) (درس ۱ - ص ۱۲) / ب) وفاداری نسبت به دوستان (یا هر مفهوم مشابه) (۰/۲۵) (درس ۱۵ - ص ۱۲۲)

۲۹ الف) «نیل اندر میان است» (۰/۲۵) / ب) فلسطین (۰/۲۵) (درس ۱۰ - ص ۸۶)

۳۰ ب) خلوص نیت (۰/۲۵) (درس ۱۴ - ص ۱۱۴) / ج) معاد (۰/۲۵) (درس ۸ - ص ۷۱) / د) سکوت عاشقانه (۰/۲۵) (درس ۱۱ - ص ۹۴)

۳۱ گزینه «الف» (۰/۲۵) (درس ۱۱ - ص ۹۱)

نکته: «دفع عشق با دست خون زدن» کنایه از مشتاقانه به استقبال شهادت رفتن است.

۳۲ الف) عمرو بن عبدود (۰/۲۵) (درس ۱۴ - ص ۱۱۰)

ب) ضحاک (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۱)

مشاوره: اشتباه نکنید! این تیپ سؤالات به هیچ وجه، حفظی نیستند. کافی است به قصه‌های داستان محور (یعنی درس‌های: در امواج بسند، پروده عشق، کاوه دادخواه، حمله حیدری، قصه عینکم، و روان‌خوانی‌های دیدار و آذرباد) تسلط داشته باشید. دانستن قصه و اسکت داستانی این درس‌ها در شناسایی مفهوم استعاره‌ها بسیار راهگشاست.

۳۳ گزینه «ب» (۰/۲۵) (درس ۵ - ص ۴۲)

توجه: «خانه‌های تاریک و بی‌دریچه» نماد خرافه و جهل و «پنجره‌های باز و نورگیر» نماد عقل و علم است. بنابراین گزینه‌های «ج» و «د» درست است.

۳۴ سعدی (۰/۲۵) (درس ۱۸ - ص ۱۴۶)

توجه: عبارت صورت سؤال، برگرفته از جمله مشهور گلستان سعدی است: هر نفسی که فرومی‌رود مُمد حیات است و چون برمی‌آید مفرح ذات.

۳۵ الف) قطعاً (یا هر واژه مشابه و مناسب) (۰/۲۵) (درس ۱۶ - ص ۱۲۴) / ب) ترک کردن یا دوری کردن (یا هر مفهوم مشابه) (۰/۲۵) (ستایش - ص ۱۰)

۳۶ آزادی فکر و اندیشه مقدم بر آزادی جسمانی است. (یا آزادی فکر، محدودیت‌های جسمانی را کنار می‌زند یا هر مفهوم مشابه) (۰/۵) (درس ۱۸ - ص ۱۵۴)

۳۷ بیاخیزید (۰/۲۵) که این پادشاه، شیطان صفت است (۰/۲۵) (درس ۱۲ - ص ۱۰۳)

۳۸ پیروی از دستور رهبر (۰/۲۵)، واجب و ضروری است (۰/۲۵) (درس ۱۰ - ص ۸۷)

مشاوره: هنگام معنی کردن، اصل مهمی که همیشه باید مد نظر داشت این است که «واژه‌های مهم» و «واژه‌نامه‌ای» را معنی کنید. اگر واژه واژه‌نامه‌ای در سؤال باشد و آن را معنی نکنید قطعاً از شما نمره کم می‌شود.

امتحان شماره ۱
پاسخ برگ امتحانی

ضمن بررسی اطلاعات هویتی خود، از تغییر اطلاعات چاپ شده جداً خودداری نمایید و در صورت وجود مغایرت به مسئول حوزه اطلاع دهید.

ردیف	پاسخ برگ	نمره
۱	آیات و روایات:	۱
۲	.....	۰/۵
۳	.....	۰/۵
۴	.....	۰/۵
۵	.....	۰/۵
۶	درستی یا نادرستی گزاره‌ها:	۰/۵
۷	.....	۰/۵
۸	.....	۰/۵
۹	کشف ارتباط:	۱
	الف) ..... (ب)	
	ج) ..... (د)	

ردیف	پاسخ برگ	نمره
۱۰	انتخاب گزینه درست:	۰/۵
۱۱	.....	۰/۵
۱۲	.....	۰/۵
۱۳	تعریف اصطلاحات:	۰/۵
۱۴	....	۱
۱۵	پاسخ کوتاه:	۰/۵
۱۶	.....	۰/۵
۱۷	.....	۰/۵
۱۸	.....	۰/۵
۱۹	.....	۰/۵
۲۰	.....	۰/۵

ردیف	پاسخ برگ	نمره
۲۱	.....	۰/۵
۲۲	.....	۰/۵
۲۳	.....	۰/۵
۲۴	درک مطلب: الف) ..... ب)	۱
۲۵	پاسخ کامل:	۱
۲۶	....	۱
۲۷	....	۱

نمره	پاسخبرگ	ردیف
۱		۲۸
۱		۲۹
۱		۳۰

ضمن بررسی اطلاعات هویتی خود، از تغییر اطلاعات چاپ شده جداً خودداری نمایید و در صورت وجود مغایرت به مسئول حوزه اطلاع دهید.

ردیف	پاسخ برگ	نمره
۱	آیات و روایات:	۰/۵
۲		۱
۳		۰/۵
۴		۰/۵
۵		۰/۵
۶	درستی یا نادرستی گزاره‌ها:	۰/۵
۷		۰/۵
۸		۰/۵
۹	کشف ارتباط:	۱
	(الف) ..... (ب)	
	(ج) ..... (د)	

ردیف	پاسخ برگ	نمره
۱۰	انتخاب گزینه درست:	۰/۵
۱۱	.....	۰/۵
۱۲	.....	۰/۵
۱۳	تعریف اصطلاحات:	۰/۵
۱۴	....	۱
۱۵	پاسخ کوتاه:	۰/۵
۱۶	.....	۰/۵
۱۷	.....	۰/۵
۱۸	.....	۰/۵
۱۹	.....	۰/۵
۲۰	.....	۰/۵

ردیف	پاسخ برگ	نمره
۲۱		۰/۵
۲۲		۰/۵
۲۳		۰/۵
۲۴	درک مطلب: الف) ..... ب)	۱
۲۵	پاسخ کامل:	۱
۲۶	....	۱

نمبره	پاسخبرگ	ردیف
۱		۲۷
۱		۲۸
۱		۲۹
۱		۳۰
صفحة ۴ از ۴		

ضمن بررسی اطلاعات هویتی خود، از تغییر اطلاعات چاپ شده جداً خودداری نمایید و در صورت وجود مغایرت به مسئول حوزه اطلاع دهید.

ردیف	پاسخ برگ	نمره
۱	آیات و روایات:	۰/۵
۲	.....	۰/۵
۳	.....	۰/۵
۴	.....	۰/۵
۵	.....	۱
۶	درستی یا نادرستی گزاره‌ها:	۰/۵
۷	.....	۰/۵
۸	.....	۰/۵
۹	کشف ارتباط:	۱
	الف) ..... (ب)	
	ج) ..... (د)	

یازدهم انسانی

امتحانات یوم

بسته شبیه ساز امتحانات نهایی

استراتژی

متر امتحان دادن

استراتژی درس به درس

برنامه مطالعاتی

مهروماه

هومان

مرکز تخصصی علوم انسانی

بخش ۱

هنر امتحان دادن

الف قبل از امتحان

۱ برنامه مطالعاتی تهیه کنید: برای جلوگیری از هرگونه مشکل و بدشانسی در لحظه آخر، یک برنامه مطالعه مؤثر تهیه کرده و آن را دنبال کنید. تکنیک‌های مؤثر مدیریت زمان شامل تهیه برنامه‌های مطالعه ساعتی از نظر موضوعی، اختصاص زمان بیشتر برای موضوعات دشوار، صرف زمان کافی برای بازبینی و همچنین فعالیت‌های روتین روزانه مانند غذا خوردن، حمام کردن، خوابیدن و اتفاق‌های پیش‌بینی نشده است.

۲ از تکنیک «پومودورو» استفاده کنید: تکنیک پومودورو یک روش مدیریت زمان است که می‌تواند برای دانش‌آموزان معجزه کند. این تکنیک شامل مطالعه به مدت ۲۵ دقیقه و سپس ۵ دقیقه استراحت است. پس از چهار چرخه (۴ مرحله ۲۵ دقیقه‌ای)، استراحتی طولانی‌تر به مدت ۲۵ تا ۳۰ دقیقه داشته باشید. این تکنیک به حفظ تمرکز و جلوگیری از فرسودگی کمک می‌کند. توجه داشته باشید که مطالعه بیش از ۶۰ دقیقه باعث کاهش تمرکز، شروع حواس‌پرتی، عدم انتقال مطالب به حافظه بلندمدت و همچنین استرس و اضطراب خواهد شد.

۳ روش امتحانی خود را برنامه‌ریزی کنید: با حل آزمون‌های آزمایشی (مانند امتحانات تألیفی این بسته)، رویکرد و استراتژی حل امتحان خود را قبل از امتحان واقعی عملیاتی کنید. با قالب امتحان، الگوی سؤالات، بارمبندی، سطح دشواری موضوعات و میزان تسلط خود آشنا شوید و سپس برای حل آن با مدیریت زمان مؤثر برنامه‌ریزی کنید.

۴ تمرین و تمرین بیشتر: تنها راه یادگیری مدیریت زمان در طول امتحانات، تمرین آن قبل از امتحان است. نوشتن و مدیریت زمان را تمرین کنید، حالت روحی خود را کنترل کنید و پاسخ خود را با دست‌خطی خوانا و در زمان مشخص شده بنویسید. همچنین سؤالات تمرینی و کل نمونه سؤالات را در شرایط امتحان حل کنید و آن فضا را چندین بار به‌طور کامل شبیه‌سازی کنید. برای این کار، بهتر است که مطالعه را به شب امتحان موکول نکنید تا به اندازه کافی فرصت تمرین به‌صورت آزمون را داشته باشید.

ب شب امتحان

۱ شب امتحان راحت بخوابید: هرگز شب قبل از امتحان بیدار نمانید؛ زیرا خواب، نقشی حیاتی در انتقال اطلاعات از حافظه کوتاه‌مدت به حافظه بلندمدت و نیز کاهش استرس و افزایش تمرکز ایفا می‌کند. به این معنی که چیزهایی که یاد گرفته‌اید، در هنگام خواب در ذهن شما تثبیت می‌شوند. علاوه بر این، داشتن یک خواب خوب در شب امتحان بسیار مهم است تا مجبور نشوید با سطح تمرکز پایین و بی‌حالی در جلسه امتحان حاضر شوید. توجه داشته باشید شب‌های امتحان اصلاً فرصت مناسبی برای مطالعه نیست و برعکس بهترین زمان برای استراحت است؛ چون سرحال بودن حین امتحان، حرف اول را در بازیابی اطلاعات خواهد زد. دقت کنید روز قبل از امتحان بهترین زمان برای مرور، حل و بررسی نمونه سؤال و شبیه‌سازی آزمون است و مطالعه و یادگیری در این زمان اصلاً مناسب نیست.

۲ سحرخیز باشید: صبح، حدود دو ساعت قبل از امتحان از خواب بلند شوید (فاصله حوزه امتحانی را در نظر داشته باشید). ۵ دقیقه مدیتیشن کنید (ذهنتان را از آشفتگی رها کنید)، ۱۰ تا ۱۵ دقیقه ورزش کنید، ۱۵ تا ۲۰ دقیقه مرور سریع نکات هایلایت‌شده و خواندن خلاصه‌نویسی‌ها کار بعدی شماست. اکنون آماده صرف صبحانه و رفتن به سمت حوزه امتحانی هستید. هرگز در ماشین و محوطه، مطالعه نداشته باشید؛ زیرا باعث اختلال در آموخته‌ها می‌شود و نسبت به مقداری که ممکن است بیاموزید، چند برابر منجر به فراموشی و استرس خواهد شد.

۳ صبحانه مغذی بخورید: قبل از رفتن به امتحان، صبحانه خوبی بخورید. مثلاً فرنی صبحانه مناسبی است؛ زیرا انرژی خود را به آرامی آزاد می‌کند، شما را در طول صبح پرانرژی نگه می‌دارد و مانع از ایجاد گرسنگی در طول امتحان می‌شود. به محرک‌ها و قندهای موجود در نوشیدنی‌هایی مانند قهوه یا مربا اعتماد نکنید؛ زیرا اثرات آن‌ها به سرعت از بین می‌رود و سطح انرژی شما را در کل امتحان بالا نگه نمی‌دارد.

ج حین امتحان

۱ کل سؤالات را یک بار بخوانید: برای مدیریت مؤثر زمان، توصیه می‌شود کل برگه سؤال را در ۵ تا ۱۰ دقیقه با دقت بخوانید. این کار به شما در استراتژی رویکردتان برای برنامه‌ریزی نحوه پاسخ‌دهی کمک می‌کند و از این طریق اطمینان حاصل می‌کنید که هیچ سؤال مهمی را که پاسخ آن را می‌دانید، از دست نخواهید داد.

۲ اولویت‌بندی سؤالات: پس از خواندن اجمالی سؤالات، سؤالاتی را که به درستی پاسخ آن‌ها اطمینان دارید، علامت‌گذاری کنید و زمان پاسخ‌دهی آن‌ها را برنامه‌ریزی کنید تا زمان بیشتری را برای سؤالات دشوار یا سؤالاتی که پاسخ آن‌ها را فراموش کرده‌اید، ذخیره کنید. همچنین زمانی را به‌عنوان استراتژی بازگشت، برای سؤالات پیچیده‌تر در انتهای زمان امتحان در نظر داشته باشید.

۳ زمان خود را به صورت استراتژیک تقسیم کنید: پس از مشخص کردن زمانی برای نگاه اجمالی (۵ تا ۱۰ دقیقه اول)، زمانی را نیز در ذهن خود برای هر تیپ سؤال اختصاص دهید. همیشه ۱۰ تا ۱۵ دقیقه آخر را به بازبینی برگه پاسخ اختصاص دهید (استراتژی بازگشت) و عجله‌ای برای تحویل برگه سؤالات نداشته باشید. بررسی کنید که سؤالی را جابه‌جا یا غلط پاسخ نداده باشید یا سؤالی از قلم نیفتاده باشد. در آخر، پاسخ‌های درست را مجدداً بررسی کرده و جواب‌های ناقص را کامل کنید.

۴ ابتدا سؤالات آسان را پاسخ دهید: برای مدیریت مؤثر زمان در طول امتحانات، همیشه ابتدا به سؤالاتی که در مورد آن‌ها مطمئن هستید پاسخ دهید تا از حداقل نمره مطمئن شوید و سؤالات سخت یا سؤالاتی را که فراموش کرده‌اید، در اولویت‌های بعدی قرار دهید. به این ترتیب، اعتماد به نفس بیشتری به دست خواهید آورد و زمان بیشتری برای پاسخگویی به سؤالات سخت‌تر خواهید داشت.

۵ در هر شرایطی اعتماد به نفس داشته باشید: اگر مشکلی پیش آمد، مثلاً به سؤالی اشتباه پاسخ دادید، یک سؤال مهم را رد کردید یا سطح سؤالات متفاوت با پیش‌بینی شما بود، نگران نباشید. در عوض، یک نفس عمیق بکشید و به توان پاسخگویی و حافظه خود اعتماد کنید و تا آخرین لحظه با روحیه به تلاش خود ادامه دهید.

د پس از امتحان

بعد از هر امتحان، نیازی به آنالیز سؤالات یا شمارش نمرات کسب‌نشده نیست. بلافاصله به منزل برگردید، حدود یک ساعت بخوابید، انرژی خود را برای آمادگی برای امتحان بعدی بگذارید و از ناراحت بودن برای امتحان داده‌شده جداً خودداری کنید.

◎ مهارت بهبود تمرکز حین امتحان

روزهای امتحانات نهایی شما می‌تواند روزی مثل سایر روزها و حتی بهتر باشد، نه اضطراب‌آور. بسیاری از دانش‌آموزان در روز امتحان شک و تردید به سراغشان می‌آید و دچار بلا تکلیفی می‌شوند و در آن روز نوعی هیجان، تنش یا عصبی بودن را احساس می‌کنند؛ اما مهم است که بتوانید همه این‌ها را خارج از جلسه امتحان بگذارید و با آرامش وارد جلسه شوید.

همان‌طور که اشاره شد، داشتن استراتژی امتحان دادن و خواب کافی و باکیفیت قبل از امتحان، برای تمرکز در حین امتحان بسیار مفید است؛ پس هنگام شروع آزمون موارد زیر را رعایت کنید:

۱ آرامش خود را حفظ کنید: امتحانات می‌تواند روی اعصاب شما سنگینی کند. تمرکز در طول امتحان با وجود ترس و اضطراب می‌تواند سخت شود. با توجه به اینکه مغز شما درک درستی از تفاوت منشأ استرس ندارد، سعی کنید چند لحظه آرام باشید، چشم‌هایتان را ببندید و چند نفس عمیق بکشید که مغز متوجه شود خطر، خیلی جدی نیست. اگر با شروع آزمون، نمی‌توانید به سؤالات ابتدایی پاسخ دهید، وحشت نکنید. با آرامش به سراغ سؤال‌های بعدی بروید.

۲ آب بنوشید: با خود یک بطری آب به جلسه امتحان ببرید. آب به پیوندهای عصبی انرژی می‌بخشد و آن‌ها را تازه می‌کند. آب حتی برای بهبود تمرکز، بهتر از کافئین است. برای بازیابی تمرکز، در حین امتحان یک جرعه آب بنوشید.

۳ ساعت بگیرید: استفاده از ساعت برای کنترل زمان و بخش کردن زمان خود براساس استراتژی آزمون دادن (آنالیز اولیه، حل سؤالات ساده، بررسی و پاسخگویی به سایر سؤالات، زمانی برای مرور مجدد سؤال و پاسخ‌ها و زمانی برای پیش‌بینی عوامل غیرمترقبه) به شما کمک می‌کند که بخش‌های امتحانی خود را بهتر مدیریت کنید. شما می‌توانید کارآمد کار کنید و برنامه خود را دنبال کنید. این یک توصیه اساسی و بسیار مهم است و شما را بر محدودیت زمانی هر سؤال متمرکز می‌کند.

۴ استراحت کنید: اگر احساس می‌کنید که دچار هراس شده‌اید، توقف کنید و استراحت یک دقیقه‌ای داشته باشید. بدن خود را شل کنید و سپس دوباره از سؤال بعدی شروع کنید. این کار آرامش و تمرکز شما را به سرعت بازمی‌گرداند. دقت داشته باشید که پس از نیم ساعت، برای کارایی بهتر مغز، چند دقیقه استراحت داشته باشید.

۵ جریان خون خود را کنترل کنید: اگر برای مدت طولانی روی صندلی بنشینید، گرانش باعث تجمع خون در نیمه پایینی بدن می‌شود و اکسیژن زیادی به مغز شما نمی‌رسد. مطمئن شوید که به‌طور منظم استراحت می‌کنید (در صورت امکان بلند شوید و کمی قدم بزنید) تا جریان خون خود را تقویت کرده و تمرکز خود را به دست آورید. برای جلوگیری از احساس رخوت و خستگی در جلسه امتحان، از خم شدن بیش از حد روی برگه سؤال، خودداری کنید. بهترین راه برای نشستن روی صندلی حین امتحان یا پشت میز مطالعه، این است که پشت خود را صاف نگه دارید و هر دو پا را صاف روی زمین قرار دهید. نشیمنگاه خود را تا جایی که می‌شود روی صندلی به عقب فشار دهید. زانوهای شما باید در همان ارتفاع نشیمنگاه یا کمی پایین‌تر باشد.

۶ در زمان حال باشید: در یک زمان فقط روی یک سؤال تمرکز کنید. یکی از ساده‌ترین راه‌ها برای از دست دادن تمرکز این است که نگران حل سؤال بعدی باشید. سعی کنید هر بار روی یک سؤال تمرکز کنید و از نگاه به سؤالات تکمیل‌شده قبلی یا حدس زدن روش حل و دشواری سؤال بعدی خودداری کنید. اگر واقعاً در درک یک سؤال مشکل دارید، اشکالی ندارد که از آن صرف‌نظر کنید و بعداً به آن بازگردید (استراتژی بازگشت). گاهی اوقات، حل سؤالات دیگر در آزمون می‌تواند حافظه شما را تقویت کرده و به شما در حل یک مسئله یا اضافه کردن یک نکته به پاسخ سؤال قبلی کمک کند.

۷ فرایندگرا باشید: سعی کنید همیشه بر روی فرایند پاسخ دادن به سؤال‌ها تمرکز کنید تا نتیجه نهایی. دانش‌آموزانی که برای نتیجه درس می‌خوانند یا در حین آزمون کلاً به نتیجه گرفتن یا نگرفتن فکر می‌کنند، دچار استرس می‌شوند و در این صورت مغز به‌خاطر افت تمرکز، در انتقال اطلاعات به حافظه کوتاه‌مدت دچار اختلال خواهد شد. در این وضعیت، شما با کمترین توان آمادگی علمی، مجبور به ترک آزمون شده و پس از پایان امتحان تازه مغز شما اقدام به یادآوری سؤالات خواهد کرد.

بخش ۲

استراتژی درس به درس

استراتژی مطالعاتی درس دین و زندگی (۲)

اهمیت درس

درس دین و زندگی در میان دروس عمومی پس از ادبیات، بالاترین ضریب را در امتحان نهایی دارد. لازم به ذکر است که این ضریب می‌تواند کمکی به ترمیم ضعف احتمالی دانش آموزان در برخی از دروس اختصاصی کنکور باشد. تجربه سؤالات امتحانات نهایی دو دوره گذشته (نهایی سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴) نشان می‌دهد که سؤالات بعضاً مفهومی شده است. درک محتوا و مفهوم هر درس در کنار حفظ تیترها و زیرتیترها و همچنین پیام آیات و روایات، سه عنصر برای موفقیت در امتحان نهایی دین و زندگی است. برای کسب نمره بیست در این درس مهم، نیازمند حفظ برخی آیات و روایات، متون، جملات و همچنین تکیه بر کلیدواژه‌ها برای سؤالات درست یا نادرست، پاسخ کوتاه و... خواهید بود.

بارم‌بندی

شماره درس	نوبت دوم، شهریور و دی
۱ و ۲ و ۳	۲/۵
۴ و ۵ و ۶	۲/۵
۷ و ۸ و ۹	۳
۱۰ و ۱۱ و ۱۲	۲/۵
۱۳ و ۱۴	۳
۱۵ و ۱۶	۳
۱۷ و ۱۸	۲/۵

روش مطالعه

۱ برای موفقیت در امتحان، توصیه می‌شود ابتدا تمام تیترها و زیرتیترها و کلیدواژه‌های هر مبحث را به ذهن بسپارید و سپس توضیحات هر تیتر را به‌طور مفهومی بخوانید.
 ۲ آیات و احادیث، نقش غیرقابل انکاری در این درس دارند؛ لذا پیشنهاد می‌شود آیات و احادیث و ترجمه فارسی آن‌ها را یاد بگیرید.
 دقت کنید که یک سؤال یک نمره‌ای از دو آیه ولایت و تطهیر و حدیث ثقلین (درس ۷) و ترجمه آن‌ها (در کتاب درسی علامت‌دار هستند) طرح می‌شود که معمولاً به‌صورت «تکمیل نمایید» مطرح می‌شود. این سؤال بسیار پرتکرار است و به‌راحتی می‌توانید نمره کامل آن را دریافت نمایید.
 ناگفته نماند که هیچ سؤالی از حفظ آیات (به‌جز دو آیه و یک حدیث درس ۷) نداریم. البته اگر حفظ کردن آیات برایتان مقدور نبود، حتماً دو سه کلمه را در آیات نشانه‌گذاری کنید که به‌عنوان کلیدواژه، مفهوم اصلی آیه را برایتان بازیابی کند.

توصیه‌های اورژانسی شب امتحان

- سؤالات پرتکرار سال‌های گذشته (خرداد ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴) و همچنین آیات و پیام‌ها را مرور کنید. (که انصافاً زیاد هم نیست).
- توجه ویژه به آیات و روایات درس ۷ و حفظ کردن عین آیات مبارکه ولایت (انما ولیکم الله و...) و تطهیر (انما یرید الله...) و حدیث شریف ثقلین (انی تارک فیکم...) و ترجمه آن‌ها از واجبات است. حفظ بقیه آیات و روایات این درس و سایر دروس مستحب است.
- حتماً خلاصه کپسولی امتحانیوم را برای بار آخر بخوانید و سعی کنید برای هر تیتر یک توضیح یا تعریف در ذهنتان داشته باشید.
- خلاصه آیات و پیام‌ها را نیز آخر شب یا صبح قبل از امتحان، مرور کنید.
- از آنجایی که بارم دروس نیمسال دوم (۱۲ نمره) بیشتر از نیمسال اول (۸ نمره) است، بهتر است ابتدا دروس نیمسال دوم را مطالعه نمایید؛ سپس به سراغ دروس نیمسال اول بروید.
- تمام مباحث کتاب دین و زندگی یازدهم مهم است و نمی‌توان درس خاصی را جدا نمود؛ اما تمرکز بر تقسیمات و زیرتیترها و همچنین ارتباط هر تیتر با آیه، روایت و شعر، می‌تواند برای مرورتان بسیار مفید باشد.
- حفظ تعاریف اصطلاحات بسیار مهم است.

توصیه برای ۲۰ گرفتن

- درک کامل و درست صورت سؤال؛ چرا که معمولاً یک کلمه یا نکته ریز در صورت برخی سؤالات از جمله پیام آیات یا سؤالات درست یا نادرست وجود دارد که باعث به اشتباه افتادن شما می‌شود.
- یک نکته ظریف و تجربه‌شده برای پاسخگویی به سؤالات (به ویژه سؤالات تشریحی): وقتی برگه امتحان را تحویل گرفتید، چند دقیقه‌ای وقت گذاشته و به تک تک سؤالات نگاهی کوتاه کنید و برای هر سؤال کلماتی را که به ذهنتان می‌رسد، مقابل سؤال در برگه سؤالات یادداشت نمایید (این توصیه برای آن است که ذهن شما گنجینه‌ای از کلمات را دارد که به دنبال پیدا کردن جا و مکان مناسب خود است و شما با این کار کلمات را در جای درست می‌نشانید و در موقع نیاز از آن‌ها بهره می‌برید)، سپس به سراغ پاسخگویی دقیق به سؤالات رفته و در برگه پاسخ‌نامه با توجه به کلماتی که در مقابل هر سؤال نوشته‌اید، جمله بسازید؛ قطعاً این جملات پاسخ‌های صحیح شما خواهند بود، چرا که وقتی این کلمات را یادداشت کرده بودید که ذهنتان کاملاً آماده و سر حال بوده است.
- خواندن مجدد پاسخ‌ها و کامل کردن آن‌ها؛ با توجه به اینکه نوشتن نکات مهم هر سؤال بسیار ضروری است، با مرور پاسخ‌ها می‌توانید نکات مهمی را که احیاناً جا مانده اضافه کنید و نمره کامل را به دست آورید.
- خالی نگذاشتن پاسخ‌ها؛ خواهش می‌کنم حتماً این نکته را جدی بگیرید (حتماً حتماً حتماً)؛ دقت کنید که هیچ سؤالی را بی‌پاسخ نگذارید و حتی اگر جواب سؤالی را نمی‌دانید، هر آنچه را که به ذهن زیبایتان می‌رسد، به روی کاغذ بیاورید. (سعی کنید هر آنچه می‌توانید بنویسید، حتی...!) کوچک‌ترین پاسخ شما که اشاره‌ای به مفهوم خواسته‌شده باشد ارزشمند است و از دید مصححان محترم و اختصاص نمره توسط آنان دور نخواهد ماند.
- از خوش خط و خوانا نوشتن غافل نشوید.

نکات مشاوره‌ای و راهنمای پاسخ‌دهی به آن‌ها

تیپ‌های سؤالات دین و زندگی

با توجه به اینکه از آیات و روایات و پیام آن‌ها سؤالات مفهومی و سختی می‌تواند پرسیده شود، ترجیحاً برای به‌خاطر سپردن آیات و روایات، آن‌ها را رمزگذاری کنید و ترجمه‌های آن‌ها را حفظ کنید تا بتوانید برای تمام انواع سؤالات پاسخ دقیق و کاملی بنویسید.	۱	پیام آیات و روایات (حدوداً ۲/۵ تا ۳ نمره)
در این سؤالات به قیدها و فعل‌های داخل گزاره‌ها، توجه بیشتری داشته باشید.	۲	سؤالات درست یا نادرست (حدوداً ۱/۵ تا ۲ نمره)
در این سؤال ممکن است در سمت راست آیه، شعر، حدیث، عبارت یا جمله‌ای را به شما بدهند و ارتباط آن‌ها را با مطالب ستون دوم از شما بخواهند. قبل از کشف ارتباط اگر آیه یا حدیثی دارید، اول آن را ترجمه کنید تا به فهم آن برسید و ارتباطش را با جملات ستون دوم پیدا کنید.	۳	سؤالات کشف ارتباط میان گزاره‌ها (حدوداً ۱ تا ۱/۵ نمره)
تمام گزینه‌ها را کامل بخوانید تا بتوانید نزدیک‌ترین گزینه به پاسخ را انتخاب کنید، دقت کنید که حتماً یک گزینه را انتخاب کنید و پاسخ را خالی نگذارید.	۴	سؤالات دو یا سه گزینه‌ای (حدوداً ۱ تا ۱/۵ نمره)
در برخی از درس‌ها، اصطلاحات مهمی وجود دارد که کاملاً مشهودند، حتماً آن‌ها را مطالعه کنید.	۵	سؤالات تعریف اصطلاحات (حدوداً ۱ تا ۱/۵ نمره)
در پاسخ به این سؤالات، درست است که توضیح زیادی لازم نیست اما در صورت نیاز (و البته شاید فراموشی عین پاسخی که خواسته شده) با کمی توضیح می‌توان به مفهوم پاسخ اشاره کرد.	۶	سؤالات پاسخ کوتاه (حدوداً ۴/۵ تا ۵ نمره)
در این سؤالات، متنی داده می‌شود که گاهی از خود کتاب انتخاب می‌شود یا خارج از کتاب، ولی مواردی را که در کتاب وجود دارد، مورد سؤال قرار می‌دهد.	۷	درک مطلب (۱ نمره)
سؤالات پاسخ بلند (تشریحی) بیشترین سهم را در امتحان نهایی دین و زندگی دارند که معمولاً ۶ تا ۷ نمره را به خود اختصاص می‌دهد. دقت کنید که برای کسب نمره کامل این تیپ سؤالات، باید به‌طور کامل جواب دهید و از نوشتن کم نگذارید.	۸	سؤالات پاسخ کامل (تشریحی) (حدوداً ۶ تا ۷ نمره)

چک‌لیست درس دین و زندگی (۲) امتحانیوم

موضوع	😊	😐	😞	مرور ۱	مرور ۲	مرور ۳	یادداشت و توضیحات
۱ مرور کلی کتاب درسی (تمرین‌ها، فعالیت و...)							
۲ حل نمونه سؤالات امتحانات نهایی سال‌های گذشته							
۳ فیلم جمع‌بندی							
۴ آزمون ۱ + تحلیل							
۵ آزمون ۲ + تحلیل							
۶ آزمون ۳ + تحلیل							
۷ آزمون ۴ + تحلیل							
۸ آزمون ۵ + تحلیل							
۹ خلاصه درس							

● اول از همه با توجه به شکلک‌ها مشخص کن وضعیت الانت چجوریه؛ پیشرفتت رو هم در مرورهای بعدی مشخص کن.

استراتژی مطالعاتی درس فارسی (۲)

اهمیت درس

درس فارسی از دروس پر مطلب پایه یازدهم است که ضریب بالایی در امتحان نهایی سال یازدهم دارد. در سال‌های اخیر، به‌ویژه در امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۴، سوالات ریزبینانه و مفهومی دقیقی از این درس طرح شد که حتی برخی سوالات آن، باعث بحث بین دبیران نیز شد. پس برای کسب نمره عالی از این درس، باید مطالعه‌ای دقیق و وسواس‌گونه داشته باشید و مطابق برنامه پیشنهاد شده در این راهبرد، عمل کنید.

بارم‌بندی

ردیف	قلمرو	موضوع	نمره
۱	زبانی (۷ نمره)	معنی واژه	۱
		املای واژه	۲
		دستور	۴
۲	ادبی (۵ نمره)	آرایه‌های ادبی	۳
		تاریخ ادبیات	۱
		حفظ شعر	۱
۳	فکری (۸ نمره)	درک مطلب	۴
		معنی و مفهوم نثر	۲
		معنی و مفهوم نظم	۲

روش مطالعه

درس فارسی از چند بخش متنوع تشکیل شده که هر کدام شیوه مطالعه مخصوص به خود را داراست:

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱ معنی واژه: برای کسب نمره این بخش، فقط واژه‌نامه انتهای کتاب را حفظ کنید. هنگام مطالعه واژگان به این موارد توجه کنید:

الف: برخی واژگان بیش از یک معنی دارند، حتماً معانی مختلف و چندگانه واژگان را به ذهن بسپارید.

ب: اگر واژه‌ای چند معنی مترادف دارد، دانستن یک معنی کافی است، مشروط بر اینکه مترادف باشند!

ج: برخی واژه‌ها تعریفی هستند. در این گونه موارد، کافی است اسکلت و ساختار کلی تعریف را به ذهن بسپارید؛ یعنی نیاز نیست دقیق، تعریف را حفظ کنید. تعریف را به گونه‌ای حفظ باشید که اگر سؤال درست و غلط از این واژگان دادند، غلط بودن آن را بتوانید تشخیص دهید.

د: معنی برخی واژه‌ها بدیهی و آسان است، می‌توانید این موارد را حذف کنید تا واژه‌نامه خلوت شود.

ه: بخش معنی لغت، از معدود بخش‌هایی است که حافظه‌محور است و هر دانش‌آموز شیوه خاص خودش را دارد؛ برخی با نوشتن آن بر روی کاغذ و چسباندن آن به دیوار، بعضی با گوش دادن به صوت ضبط‌شده، برخی با پرسش شفاهی و... حفظ می‌شوند. بنابراین به هر شیوه‌ای که بهتر حفظ می‌شوید، واژه‌نامه را حفظ کنید.

و: فریب نمره نسبتاً کم معنی واژه را نخورید! درست است که مستقیماً فقط یک نمره از معنی واژه سؤال می‌آید؛ اما در نثر روان، درک مطلب و حتی در بخش آرایه، معنی واژه‌ها عمای دستتان است و بدون دانستن آن‌ها، نمرات زیادی را در همه این بخش‌ها از دست می‌دهید!

۲ املای واژه: برای مطالعه املا به دو نکته زیر توجه کنید:

الف: اغلب سوالات املا، متعلق به واژگانی است که «هم‌آوا» دارند (مانند: صواب / ثواب). فهرست واژه‌های هم‌آوا را می‌توانید در کتاب «بیست‌پک فارسی یازدهم» ببینید.

ب: سایر سوالات املا از واژه‌هایی است که «مشابه» دارند (مانند: اصرار / اسرار). فهرست این واژگان را نیز می‌توانید در «بیست‌پک فارسی یازدهم» ببینید.

۳ دستور زبان: دستور زبان، بر خلاف دو بخش قبل، «مهارت‌محور» است؛ یعنی بیش از حفظ، به «تمرین» نیاز دارد. نکات مهم دستوری فارسی یازدهم را در خلاصه کپسولی همین بسته برای شما آماده کرده‌ایم. کاری که شما باید انجام دهید این است که این نکات داخل خلاصه کپسولی را تا حد امکان تمرین کنید. بخش عمده نمره قلمرو زبانی از دستور است؛ یعنی چهار نمره! پس تمرین، تمرین، تمرین!

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱ آرایه‌های ادبی: این بخش هم مانند دستور «مهارت‌محور» است؛ یعنی بیش از حفظ به تمرین نیاز دارد. حواستان به آرایه جدید «متناقض‌نما» در درس نهم باشد که حتماً از آن سؤال می‌آید. ما در خلاصه کپسولی، همه نمونه‌های آرایه‌های مهم کتاب را برایتان جمع کردیم، یعنی تمام متناقض‌نماها، تمام حسن تعلیل‌ها، تمام ایهام‌ها و نمونه‌های مهم سایر آرایه‌های کتاب. مواردی را که «می‌فهمید» عالی است؛ اما مواردی را که نمی‌فهمید چاره‌ای جز حفظ کردن آن در شب امتحان ندارید. خوشبختانه در امتحان نهایی، همه سوالات از داخل کتاب است. پس این‌ها را به حافظه بسپارید و نمره کامل این بخش را بگیرید.

۲ تاریخ ادبیات: این بخش کاملاً حفظی است. فهرستی را که در این بخش نیاز دارید در خلاصه کپسولی همین کتاب آورده‌ایم. پس دست به کار شوید و حفظ کنید. شب امتحان و حتی ساعات قبل از امتحان، این فهرست نباید از کنار شما تکان بخورد!

۳ حفظ شعر: اسمش روشه! یعنی باید شعرهای حفظی کتاب را حفظ کنید. خوب حفظ کنید!

۴ دانش‌های ادبی: این بخش در بودجه‌بندی آموزش و پرورش وجود ندارد ولی متأسفانه هر ساله از آن سؤال طرح می‌شود و شامل موارد بسیار ریزی است که طرح سؤال از آن فقط به این نیت صورت می‌گیرد که ۲۰ گرفتن از فارسی یازدهم آسان نباشد! پس درست است که فقط ۵/۵ نمره از این بخش می‌آید؛ اما کیفیت این ۵/۵ نمره خیلی زیاد است! مواردی همچون تشخیص «زاویه دید داستان‌ها»، تشخیص «قالب‌های شعری» و تشخیص «زمینه‌های چهارگانه حماسه» مورد سؤال این بخش هستند.

قلمرو فکری (۸ نمره)

۱ نثر روان: این بخش چهار نمره دارد. برای شکار این چهار نمره چالش‌برانگیز به پنج نکته زیر توجه کنید:

اول: اگر در سؤال، واژه واژه‌نامه‌ای (یعنی کلمه‌ای که در واژه‌نامه آمده) هست، حتماً معنی کنید. حتی اگر واژه یا واژه‌هایی در سؤال هست که واژه‌نامه‌ای نیست، اما معنی ساده‌تر آن را می‌دانید، آن را هم معنی کنید.

دوم: چهار آرایه «نماد، استعاره، مجاز و کنایه» باید معنی شوند؛ مثلاً در عبارت «عشق، دو اسبه می‌آمد». عبارت «دو اسبه آمدن» کنایه از «سریع آمدن» است، پس در معنی باید بنویسیم: عشق به سرعت می‌آمد.

سوم: مرتب بنویسید؛ یعنی نهاد را در ابتدای جمله بیاورید و فعل را در آخر جمله. **چهارم:** در این بخش نباید به نوشتن «مفهوم کلی» اکتفا کرد. تک تک عبارات و واژه‌های سؤال، یا خودشان یا معنی آن‌ها باید در جمله شما حضور داشته باشند.

پنجم: پیش از آنکه محصول تولیدی خود را وارد پاس‌خبرگ کنید، یک‌بار با دقت و با آرامش بخوانید و کم و کاستی‌های آن را اصلاح کنید. توجه داشته باشید اگر شما از جمله تولیدی خود راضی نباشید، حتماً مصحح برگه شما هم راضی نخواهد بود! سلیقه به خرج دهید و جملات را مرتب و ساده بنویسید!

۲ درک مطلب: در این بخش با مفاهیم کلی ابیات و جملات، مفهوم کنایه‌ها و گاهی نیز مفهوم نمادها سروکار داریم. کافی است مفهوم کلی ابیات و جملات مهم درس‌ها را بدانید.

توصیه‌های اورژانسی شب امتحان

۱ هنگام مطالعه لغت و املا، لغاتی را که برای شما چالش برانگیز است هایلایت کنید تا موقع مطالعه مجدد به آن‌ها توجه بیشتری کنید. در شب امتحان تا حد امکان چندین بار، هایلایت‌شده‌ها را مرور کنید.

۲ در بخش دستور، برای این موضوعات تمرین بیشتری حل کنید:

الف: روابط چهارگانه واژگان (درس ۱) / ب: فعل مجهول (درس ۲) / ج: وابسته‌های پیشین، مخصوصاً «شاخص» (درس ۵) / د: نقش‌های تبعی (درس ۸) / ه: انواع صفت بیانی (درس ۱۱) / و: وضعیت چهارگانه واژگان در طول زمان (درس ۱۲) / ز: وابسته‌های پسین (درس ۱۶) / ح: زمان فعل (درس ۱۸)

۳ حفظ کردن شعرهای حفظی را اصلاً و ابداً به شب امتحان موکول نکنید. شب امتحان، زمان مرور کردن چندباره آن‌هاست نه شروع به حفظ کردن آن‌ها!

۴ شب امتحان این درس‌ها را با دقت بیشتری مطالعه کنید:

درس ۱، درس ۲، درس ۶، درس ۷، درس ۱۲، درس ۱۴ و درس ۱۵

۵ بعد از مطالعه کامل درس‌ها، سه آزمون شبیه‌ساز امتحانوم و دو آزمون نهایی را پاسخ دهید.

۶ بعد از حل اولین آزمون شبیه‌ساز، مهم‌ترین کار، مقایسه پاسخ‌هایتان با پاسخ‌نامه و بررسی خطاها و اشتباهات است. بدون انجام این کار، هرگز به سراغ آزمون بعدی نروید!

توصیه برای ۲۰ گرفتن

۱ مرور چندباره بخش آرایه‌های «خلاصه کپسولی»، از نون شب هم واجب‌تره! حتی روز امتحان و در حوزه امتحانی و قبل از ورود به سالن امتحان، خلاصه کپسولی از دستتان نرفتد.

۲ مواردی را که در بخش «دانش‌های ادبی» گفتیم خیلی جدی بگیرید! (زاویه دید، زمینه‌های حماسه و قالب‌های شعری).

۳ قلمروهای سه‌گانه پایان هر درس را چندین بار بخوانید! بخش عمده سؤالات امتحان نهایی از قلمروهای پایان درس انتخاب می‌شوند. از ما گفتن!

۴ حتماً چندین نمونه از ابیات و جملات چالشی کتاب را به نثر روان معنی کنید و ببینید اصولی را که در بخش نثر روان گفتیم رعایت کرده‌اید یا نه.

۵ سر جلسه، تا حد امکان پاسخ هیچ سؤالی را خالی نگذارید.

۶ مصحح بیش از حد استاندارد، برای خواندن برگه شما وقت نمی‌گذارد، پس حتماً و لطفاً «خوانا» بنویسید. خوانا نوشتن یعنی با یک نگاه بشود جمله شما را خواند و نیازی به ذره‌بین، تلسکوپ و هوش مصنوعی برای خواندن برگه شما نباشد!

تحلیل تیپ سؤالات

الف - قلمرو زبانی

۱ معنی واژه: زیر واژه در بیت یا در جمله خط می‌کشند و معنی آن را می‌خواهند. پرسیدن معنی نادرست یک واژه (این تیپ، ویژه لغت «چندمعنایی» است). پیدا کردن واژه‌های مترادف دو بیت یا دو جمله (این تیپ، ویژه دو یا سه لغتی است که معنی مشترک دارند).

۲ املا: انتخاب واژه درست املائی از داخل کمانک. (یعنی صورت درست و غلط واژه داخل کمانک هست). پیدا کردن واژه غلط داخل جمله یا از میان چندین عبارت و نوشتن درست آن. نوشتن تعداد غلط‌های املائی یک عبارت یا یک بیت.

۳ دستور: تیپ‌های سؤالات دستوری بسیار متنوع است. برای آشنایی با تیپ‌های مختلف، به آزمون‌های شبیه‌ساز و سؤالات نهایی دو سال اخیر در همین کتاب مراجعه کنید.

ب - قلمرو ادبی

۱ آرایه‌های ادبی: طرح سؤال آرایه از بیت یا متن (مثلاً، در این بیت یک استعاره بیابید). انتخاب آرایه درست از داخل کمانک (روبه‌روی بیت یا جمله دو آرایه داده می‌شود). مشخص کردن واژه و درخواست آرایه (مثلاً: در بیت ... واژه مشخص شده چه آرایه‌ای دارد). وصل کردنی (مثلاً: در یک ستون سه بیت می‌دهند و در ستون بعدی، چهار آرایه. از شما می‌خواهند آرایه مناسب هر بیت را از ستون دوم انتخاب کنید. معمولاً یک آرایه، اضافه است).

۲ زمینه‌های حماسه: بیت می‌دهند و از شما زمینه حماسی آن را می‌خواهند.

۳ تاریخ ادبیات: نام نویسنده کتاب را می‌خواهند. نام کتاب یک نویسنده را می‌خواهند. درستی یا نادرستی توضیحات یک کتاب یا نویسنده را می‌پرسند.

۴ حفظ شعر: مصراع دوم یا اول یک بیت را می‌پرسند. به صورت جای خالی، واژه یا واژه‌های یک بیت را می‌پرسند. واژه‌های نامرتب یک مصراع را می‌دهند و از شما می‌خواهند آن‌ها را مرتب کنید.

ج - قلمرو فکری

۱ نثر روان: نیمی از سؤالات نثر است و نیمی شعر. از شما می‌خواهند آن‌ها را معنی کنید.

۲ درک مطلب: مفهوم مشترک دو بیت یا دو عبارت را می‌پرسند. هدف و مقصود شاعر یا نویسنده از یک بیت یا یک جمله را می‌پرسند. بیٹی را می‌دهند و می‌پرسند تأکید شاعر بر چه نکته اخلاقی، اجتماعی یا اعتقادی است. پیدا کردن بیت هم‌مفهوم با بیت صورت سؤال (سؤالات دو گزینه‌ای یا سه گزینه‌ای). وصل کردنی (چند بیت در ستون اول و چند مفهوم در ستون دوم می‌دهند. شما باید مفهوم درست هر بیت را از ستون دوم پیدا کنید). وصل کردنی (چند بیت در ستون اول و چند بیت در ستون دوم می‌دهند. شما باید بیت‌های هم‌مفهوم را کنار هم بنویسید).

چک‌لیست درس فارسی (۲) امتحانوم

موضوع	😊	😐	😞	مرور ۱	مرور ۲	مرور ۳	یادداشت و توضیحات
۱ مرور کلی کتاب درسی (تمرین‌ها، فعالیت و...)							
۲ حل نمونه سؤالات امتحانات نهایی سال‌های گذشته							
۳ فیلم جمع‌بندی							
۴ آزمون ۱ + تحلیل							
۵ آزمون ۲ + تحلیل							
۶ آزمون ۳ + تحلیل							
۷ آزمون ۴ + تحلیل							
۸ آزمون ۵ + تحلیل							
۹ خلاصه درس							

● اول از همه با توجه به شکلک‌ها مشخص کن وضعیت الانت چجوریه؛ پیشرفتت رو هم در مرورهای بعدی مشخص کن.

استراتژی مطالعاتی درس عربی، زبان قرآن (۲)

اهمیت درس

در بین دروس عمومی، درس عربی در سال‌های اخیر کمترین نوسان را داشته است. این درس از دو بخش ترجمه و قواعد تشکیل می‌شود و از این بخش‌ها معمولاً به شکل‌های متفاوت سؤال داده می‌شود. کتاب درسی عربی یازدهم، تنها منبع امتحان نهایی است و طراح موظف است فقط از آن سؤال بدهد. تنها ابزار طراح برای سخت کردن سؤالات، تغییر جمله‌ها و ترکیب کردن موضوعات قواعد پایه با یازدهم است.

بارم‌بندی

مهارت‌های زبانی	موضوع	نمره	جمع
الف) مهارت واژه‌شناسی	نوشتن معنای کلمه از عربی به فارسی در جمله (چهار مورد و زیر کلمات خط کشیده می‌شود).	۱	۲/۵
	تعیین کلمات مترادف و متضاد (دو مورد همانند تمرینات کتاب)	۰/۵	
	تشخیص کلمه ناهماهنگ از نظر معنا در میان چهار کلمه (دو مورد)	۰/۵	
	نوشتن مفرد یا جمع اسم (در حد اسم‌های خوانده‌شده)	۰/۵	
ب) مهارت ترجمه به فارسی	ترجمه جملات کتاب از عربی به فارسی از متن، تمرین و بخش «اعلموا»	۴/۵	۶/۵
	انتخاب گزینه درست در ترجمه جمله عربی به فارسی (دو جمله)	۰/۵	
	تکمیل ترجمه ناقص (شش مورد)	۱/۵	
ج) مهارت شناخت و کاربرد قواعد	ترجمه فعل‌های ماضی ساده، مضارع اخباری، امر، نهی، نفی، مستقبل، در جملات ساده و با ریشه‌های ساده‌ای مانند دَخَلَ و خَرَجَ یا در قالب مصور (ارتباط دادن جملات به تصاویر) (شش مورد)	۱	۷/۵
	تذکر مهم: از این فعل‌ها در این بخش سؤالی طرح نمی‌شود: ماضی نقلی، ماضی استمراری، مجهول / فقط از فعل ثلاثی مجرد صحیح و سالم سؤال داده می‌شود؛ مانند: جَمَعَ، ما جَمَعَ، يَجْمَعُ، لَيَجْمَعُ، سَيَجْمَعُ، سَوْفَ يَجْمَعُ، اِجْمَعُ، لَتَجْمَعُ		
	تشخیص فعل ماضی، مضارع، امر و نهی مناسب برای جای خالی در جمله، یا تشخیص نوع فعل، یا تشخیص کلمه ناهماهنگ از نظر معنا میان چند کلمه	۰/۵	
	شناخت اسم فاعل، اسم مفعول، اسم مبالغه، اسم تفضیل و اسم مکان	۱	
	اسلوب شرط (تعیین فعل یا جواب شرط یا ترجمه دقیق اسلوب شرط)	۰/۵	
	ترجمه دقیق جمله بعد از اسم نکره و سایر قواعد درس پنجم	۰/۵	
	ترجمه دقیق فعل مضارع دارای حروف «أَنْ، لَنْ، كَيْ، حَتَّى» در جمله یا سؤال سه‌گزینه‌ای از فعل مضارع دارای این حروف	۱	
	ترجمه دقیق فعل مضارع دارای حروف «لَمْ، لَ، لَا» در جمله یا سؤال سه‌گزینه‌ای از فعل مضارع دارای این حروف	۱	
	ترجمه دقیق افعال ناقصه «كَانَ، صَارَ، لَيْسَ» در جمله (تأکید در طراحی سؤال بر شکل‌های مختلف فعل كَانْ است).	۱	
	اعراب: تشخیص نقش کلمه و علامت اعرابی آن (فاعل مرفوع، مفعول منصوب، مبتدا مرفوع، خبر مرفوع، مضاف‌الیه مجرور، صفت، جار و مجرور یا مجرور به حرف جر)	۱	
د) مهارت درک و فهم	سؤال جورکردنی از مفهوم واژگان «وصل کردن کلمات سستون اول به توضیحات سستون دوم» (شش مورد) یا ارائه هشت کلمه که دو تا اضافه است و شش جمله دارای جای خالی که باید جای خالی با کلمه مناسب کامل شود.	۱/۵	۳
	یا پر کردن جاهای خالی با گزینه‌های مناسب (سؤال سه‌گزینه‌ای)		
ه) مهارت مکالمه	درک مطلب (ارائه متن و طراحی شش سؤال حتی‌الامکان با شش کلمه پرسشی خوانده‌شده)	۱/۵	۰/۲۵
	یا (ارائه شش جمله و تعیین درست و نادرست آن‌ها براساس مفهوم هر جمله یا براساس متن ارائه‌شده در برگه امتحانی) یا ارائه شش جمله همراه با هشت کلمه که دانش‌آموز باید هر جمله را به توضیح مناسب آن وصل کند. یا هر شیوه ابتکاری دیگری که مهارت درک و فهم را بسنجد.		
ه) مهارت مکالمه	پاسخ کوتاه به جمله‌های پرسشی یا پاسخ به سؤال با توجه به تصویر ارائه‌شده	۰/۲۵	۰/۵
	طرح سؤال از بخش حوار (مانند جمله‌سازی با کلمات پراکنده حداکثر شش تکه از عبارات‌های کتاب)، پر کردن جای خالی با کلمات ارائه‌شده، دوگزینه‌ای و ترجمه	۰/۲۵	

plenty of: میزان زیادی از
point: نکته، مقصود
popular: رایج، محبوب
population: جمعیت
power: نیرو
price: قیمت
probable: محتمل
protect: محافظت کردن
quick: سریع
quit: ترک کردن، رها کردن
range: متغیر بودن
region: ناحیه
researcher: محقق
respect: احترام گذاشتن
scientist: دانشمند
seek: جست‌وجو کردن
sign language: زبان اشاره
skill: مهارت
society: جامعه

specific: معین
spoken: گفتاری
suitable: مناسب
surf the Net: گشت زدن در اینترنت
surprising: شگفت‌آور
through: از طریق
tiny: خیلی کوچک، ریز
to be honest: راستش
translator: مترجم
turn off: خاموش کردن
uncountable: غیر قابل شمارش
useful: مفید
valuable: ارزشمند
vary: متفاوت بودن
wind power: انرژی باد
wish: آرزو کردن، آرزو
wonderful: شگفت‌انگیز
written: نوشتاری
wrongly: به‌اشتباه

واژگان درس دوم

a bit: اندکی
above all: مهم‌تر از همه
addiction: اعتیاد
All right: بسیار خوب
balanced: متعادل
behave: رفتار کردن
blood pressure: فشار خون
calm: خونسرد
condition: وضعیت
contain: شامل بودن، دربرداشتن
couch potato: تنبل، معتاد به تلویزیون
dangerous: خطرناک
decrease: کاهش دادن
depressed: افسرده
details: جزئیات
disease: بیماری
diet: رژیم غذایی
education: آموزش
emotional: عاطفی
enough: کافی
factory: کارخانه
flat tire: لاستیک پنچر
friendly: دوستانه، صمیمی
gain: کسب کردن، اضافه کردن
gain weight: وزن اضافه کردن
general health: سلامتی عمومی
grocery: خواربار
guess: حدس زدن
habit: عادت
hang out with: وقت‌گذرانی کردن با
harmful: مضر
health history: سابقه پزشکی
healthy: سالم
heart attack: حمله قلبی
heartbeat: ضربان قلب
hurry up: عجله کردن
identify: شناسایی کردن
illness: بیماری

increase: افزایش دادن
I see: که این‌طور
jog: آهسته دویدن
junk food: هله هوله
laughter: خنده
lifestyle: سبک زندگی
limit: محدود کردن
main: اصلی
manner: رفتار
measure: اندازه‌گیری کردن
medicine: دارو
minerals: مواد معدنی
necessary: لازم
pay attention: توجه کردن
poem: شعر
pray: نیایش کردن
predict: پیش‌بینی کردن
prefer: ترجیح دادن
press: اتو کردن، فشردن
prevent: مانع شدن، جلوگیری کردن
pyramid: هرم
rarely: به ندرت
recent: اخیر
regular: منظم
relating to: مرتبط به
relationship: رابطه
risk: خطر
sadly: متأسفانه
serving: پرس غذا
smoking: سیگار کشیدن
social: اجتماعی
sportperson: آدم اهل ورزش
take care of: مراقبت کردن از
tired of: خسته از
title: عنوان
vegetables: سبزیجات
wellness: رفاه
win: بردن
worry: نگران شدن
worthy: ارزنده، شایسته

Example Your mother hasn't arrived yet.
مادرت هنوز نرسیده است.

Example I have gone to this restaurant three times.
سه مرتبه به این رستوران رفته‌ام.

کاربرد اسم مصدر (فعل + ing)

می‌تواند در ابتدای جمله در نقش فاعل و با فعل مفرد به کار رود.

Example Living in hard conditions has made him strong.
زندگی کردن در شرایط سخت او را قوی ساخته است.

می‌تواند در نقش مفعول به کار رود. بعد از افعال زیر، فعل دوم به صورت اسم مصدر (ing + فعل) در نقش مفعول می‌آید:

enjoy / give up / keep on / quit / finish / imagine / practice / love
Example My father gave up smoking last year.
پدرم سال قبل سیگار کشیدن را ترک کرد.

در تابلوهای هشدار اسم مصدر بعد از No می‌آید:

Example No swimming!
شنا کردن ممنوع!
در تفریحات و سرگرمی‌ها بعد از go می‌آید:

Example go fishing
به ماهیگیری رفتن
بعد از حروف اضافه، فعل به صورت اسم مصدر (ing + فعل) به کار می‌رود:

Example She is tired of washing the dishes.
او از ظرف شستن خسته شده است.

گرامر درس سوم

شرطی نوع اول

ساختار:

جمله‌واره جواب شرط، جمله‌واره شرط + if

یا

جمله‌واره شرط + if + جمله‌واره جواب شرط

فعل جمله‌واره شرط در زمان حال ساده و فعل جمله‌واره جواب شرط در زمان آینده ساده است.

Example If she hires a taxi, she will arrive sooner.
اگر او تاکسی کرایه کند، زودتر خواهد رسید.

در جمله‌واره جواب شرط می‌توان به جای فعل آینده ساده، از فعل امر، افعال ناقصی مثل can, may, should, must + v یا be going to استفاده کرد.

Example If you want to pass your exams, study more.
اگر می‌خواهی در امتحانات قبول شوی، بیشتر درس بخوان.

Example She can stay here if she doesn't make noise.
اگر سروصدا نکند، می‌تواند این‌جا بماند.

Example If she studies hard, she's going to be the best student of the class.
اگر سخت درسی بخواند، قرار است بهترین دانش‌آموز کلاس بشود.

برای سؤالی کردن جملات شرطی فقط ساختار جمله‌واره جواب شرط را سؤالی می‌کنیم و به جمله‌واره شرط (دارای if) دست نمی‌زنیم.

Example If I go to a bookstore, I will buy a dictionary. →
What will you buy if you go to a bookstore?

اگر به یک کتابفروشی بروم، یک فرهنگ لغت خواهم خرید. ← اگر به یک کتابفروشی بروید، چه خواهید خرید؟

کاربرد مصدر با to

می‌تواند در ابتدای جمله در نقش فاعل و با فعل مفرد به کار رود.

Example To study hard is the key of success.
سخت درسی خواندن کلید موفقیت است.

می‌تواند در نقش مفعول بعد از افعال زیر به کار رود:
choose / decide / want / promise / forget / wait / expect / remember / try / attempt / agree / learn

Example I didn't try to call him.
تلاش نکردم با او تماس بگیرم.

بعد از کلمات پرسشی what در وسط جمله خبری، فعل به صورت مصدر با to به کار می‌رود.

Example Do you know how to solve this math problem?
آیا می‌دانید چگونه این مسئله ریاضی را حل کنید؟

گرامر درس اول

واحد‌های اندازه‌گیری اسامی غیرقابل شمارش

واحد اندازه‌گیری	اسم غیرقابل شمارش
a bottle of (بطری)	water
a glass of (لیوان)	juice
a cup of (فنجان)	coffee
a bag of (کیسه)	rice / sugar
a piece of (تکه)	cake / paper
a slice of (قاج، برش)	watermelon / banana
a loaf of (قرص (نان))	bread

به همراه اسم قابل شمارش می‌آیند:

many (تعداد زیاد)
a few (تعداد کم)
few (تعداد خیلی کم)
how many (چند عدد)

به همراه اسم غیرقابل شمارش می‌آیند:

much (مقدار زیاد)
a little (مقدار کم)
little (مقدار خیلی کم)
how much (چه مقدار)

مشترک در میان اسامی غیرقابل شمارش و قابل شمارش:

plenty of (مقدار زیاد / تعداد)
lots of / a lot of (مقدار زیاد / تعداد)
some (تعدادی / مقداری)

اگر مقدار اسم غیرقابل شمارش بیش از حد کم باشد، از little و اگر کم اما کافی باشد، از a little استفاده می‌کنیم.

اگر تعداد اسم قابل شمارش بیش از حد کم باشد، از few و اگر کم اما کافی باشد، از a few استفاده می‌کنیم.

Example We have a little milk. Let's make chocolate milk!
 کمی شیر داریم. بیا شیرکاکائو درست کنیم. (کم ولی کافی است.)

Example We have little milk. We should buy some.
 شیر خیلی کمی داریم. باید قدری شیر بخریم. (کم و ناکافی است.)

Example There are a few children in the park. We can play basketball.
 چند کودک در پارک هستند. می‌توانیم بسکتبال بازی کنیم.

Example There are few children in the park. We can't play basketball.
 کودکان خیلی کمی در پارک هستند. نمی‌توانیم بسکتبال بازی کنیم.

اعداد

در نوشتن حروفی اعداد ۲۱ تا ۹۹ بین یکان و دهگان خط تیره می‌آید:
fifty-five → پنجاه و پنج
اعداد thousand, hundred, million, billion همیشه به صورت مفرد می‌آیند:
یک هزار → one thousand
هشت هزار → eight thousand

ترتیب اجزای جمله

قید زمان + قید مکان + قید حالت + مفعول + فعل اصلی + فاعل
adv of time   adv of place   adv of manner   object   verb   subject
Additional Information (AI)

اگر جمله قید تکرار داشته باشد، قبل از فعل اصلی و بعد از فعل کمکی یا افعال be قرار می‌گیرد.

گرامر درس دوم

پیشوند و پسوند

پیشوندهای منفی‌ساز: dis / in / im / un
پسوندهای اسم‌ساز: sion / ion / tion / ness / or / er
پسوندهای صفت‌ساز: y / ous / less / ful / al

نمونه‌های رایج پسوندها:

معنی	کلمه	پسوند	معنی	کلمه
خالق	creator	or	خلق کردن	create
مترجم	translator	or	ترجمه کردن	translate
کارگر	worker	er	کار کردن	work
خلق	creation	ion	خلق کردن	create
ترجمه	translation	ion	ترجمه کردن	translate
دعوت	invitation	tion	دعوت کردن	invite
واقعیت	reality	ity	واقعی	real
شادی	happiness	ness	شاد	happy
مشهور	famous	ous	شهرت	fame
خلاق	creative	ive	خلق کردن	create
طبیعی	natural	al	طبیعت	nature
فرهنگی	cultural	al	فرهنگ	culture
ملی	national	al	ملت	nation
برفی	snowy	y	برف	snow
مفید	useful	ful	فایده	use
بی‌فایده	useless	less	فایده	use

نمونه‌های رایج پیشوندها:

معنی	کلمه	معنی	کلمه	پیشوند
مخالفت کردن	disagree	موافقت کردن	agree	dis
دوست نداشتن	dislike	دوست داشتن	like	dis
اختلال	disorder	نظم	order	dis
ناامن	unsafe	امن	safe	un
بی‌اهمیت	unimportant	مهم	important	un
ناقص	incomplete	کامل	complete	in
نادرست	incorrect	درست	correct	in
غیرممکن	impossible	ممکن	possible	im
ظهر - نیمروز	midday	روز	day	mid
بازنویسی کردن	rewrite	نوشتن	write	re

حال کامل

ساختار:

فاعل + have / has + p.p

Example I have just finished cooking.همین الان آشپزی کردن را تمام کرده‌ام.
نشانه‌ها:مبدأ زمانی + since
مدتزمان انجام کار + for

یا کلماتی نظیر

once, twice, three times / lately / up to now / so far / already / ever / just / yet / recently, ...

Example He has started learning English since he went to London.

او از وقتی به لندن رفت یادگیری زبان انگلیسی را شروع کرده است.

Example They have lived here since two years ago.

آن‌ها از دو سال پیش این‌جا زندگی کرده‌اند.

Example She has stayed in that hotel for two weeks.

او به مدت دو هفته در آن هتل اقامت کرده است.

Example Have you ever been in Paris?

آیا تا به حال در پاریس بوده‌ای (به پاریس رفته‌ای)?

• اگر بعد از صفت، فعل به کار رود، به صورت مصدر با to خواهد بود.

• در ساختار زیر نیز از مصدر با to استفاده می‌شود:

... + مصدر با to (مفعول + for) + صفت + be + It

Example It is hard for him to wash the carpets.

شستن فرش‌ها برای او دشوار است.

• برای بیان قصد و هدف نیز از مصدر با to استفاده می‌شود.

Example I went to Shiraz to visit my grandparents.

به شیراز رفتم تا از پدربزرگ و مادربزرگ بازدید کنم.

صفات فاعلی و صفات مفعولی

• صفات فاعلی تأثیرگذاری را نشان می‌دهند و معمولاً برای توصیف غیرانسان به کار می‌روند و ing می‌گیرند: boring

• صفات مفعولی تأثیرپذیری را نشان می‌دهند و به صورت p.p هستند و معمولاً برای توصیف انسان به کار می‌روند: bored

Example The film was boring and I got bored.

فیلم خسته‌کننده بود و من کلافه شدم.

نکته صفات فاعلی برای انسان و صفات مفعولی برای غیرانسان هم می‌توانند به کار روند.

واژگان درس اول

ability: توانایی

absolutely: قطعاً، مسلماً

access: دسترسی

actually: درواقع

across: سرتاسر

afraid: ترسیده

amazing: شگفت‌انگیز

amount: مقدار، میزان

appear: ظاهر شدن

area: حوزه، منطقه

at least: حداقل

available: در دسترس

beginner: مبتدی

belief: باور، عقیده

besides: علاوه بر

billion: میلیارد

borrow:

قرض گرفتن، به امانت گرفتن

by means of: به وسیله

candle: شمع

century: قرن

certainly: قطعاً

communicate: ارتباط برقرار کردن

communication: ارتباط

confident: مطمئن

consider: در نظر گرفتن

continent: قاره

cost: هزینه داشتن

culture: فرهنگ

day-to-day: روزانه

deaf: ناشنوا

decide: تصمیم گرفتن

despite: با وجود، برخلاف

die: مُردن

die out: منقرض شدن

disappear: ناپدید شدن

endangered: در خطر انقراض

escape: فرار کردن

exchange: مبادله کردن

exist: وجود داشتن

experience: تجربه

extra learning: یادگیری فوق برنامه

fact: حقیقت، واقعیت

fall down: بر زمین افتادن

familiar with: ... آشنا با

farming: کشاورزی

fluently: به طور فصیح، به طور روان

foreign: خارجی

foreigner: فرد خارجی

fortunately: خوشبختانه

frequently: معمولاً

future: آینده

give up: رها کردن، ترک کردن

grade: نمره

grow old: پیر شدن

hint: سرخ

host: میزبانی کردن، میزبان

imagine: تصور کردن

improve: بهبود بخشیدن

improvement: پیشرفت

inside: داخل

institute: آموزشگاه، مؤسسه

interest: علاقه

international: بین‌المللی

invite: دعوت کردن

item: مورد، چیز

keep off: فاصله گرفتن، اجتناب کردن

knowledge: دانش

label: برچسب زدن

lake: دریاچه

luckily: خوشبختانه

look for: دنبال چیزی گشتن

lose: از دست دادن

mainly: عمدتاً

make up: تشکیل دادن

media: رسانه‌ها

meet the needs of:

برطرف کردن نیازها

mental: ذهنی

mother tongue: زبان مادری

move: تکان دادن، تکان خوردن

native: بومی، مادری

nearly: تقریباً

no matter: ... صرف‌نظر از اینکه

nowadays: این روزها

oceania: قاره اقیانوسیه

orally: شفاهی

own: خود

pack: بسته

planet: سیاره

parking lot: پارکینگ، جایپارک

percent: درصد

physical: جسمانی

pick: برداشتن

accept: پذیرفتن

agree: موافقت کردن

amazed: شگفت‌زده

appreciate: ارزش قائل شدن

artifacts: مصنوعات هنری

ashamed: شرمگین

attempt: تلاش کردن

attitude: نگرش، رویکرد

beauty: زیبایی

behave: رفتار کردن

behavior: رفتار

booklet: دفترچه راهنما

bored: کسل

bow: تعظیم کردن

calligraphy: خوشنویسی

carpet: فرش

catch: گرفتن، رسیدن به

charity: خیریه

cheap: ارزان

cheerful: شاد

collect: گرد آوردن

collection: مجموعه

combination: ترکیب

common: رایج

confused: گیج

craftsmen: صنعتگران مرد

craftswomen: صنعتگران زن

custom: رسم

decorative: تزئینی

depend on: وابسته بودن به

discount: تخفیف

diversity: تنوع

earn: کسب کردن، به دست آوردن

economy: اقتصاد

elements: عناصر

excited: هیجان‌زده

expect: انتظار داشتن

expensive: گران

family business:

کسب و کار خانوادگی

fingerprint: اثر انگشت

forget: فراموش کردن

fortunate: خوش‌شانس

frightened: ترسیده

glad: شاد

handicrafts: صنایع دستی

handshake: دست دادن

historical site: مکان تاریخی

holidays: تعطیلات

hometown: وطن

hopeful: امیدوار

hug: بغل کردن

humankind: بشر

identity: هویت

imagination: تخیل

including: از جمله، شامل

income: درآمد

interested in: علاقه‌مند به

introduce: معرفی کردن

jump into:

پریدن داخل، ناگهان رفتن سراغ

local: محلی

lovely: دوست‌داشتنی

lucky: خوش‌شانس

metal: فلز

metalwork: آثار فلزی

miss the bus: نرسیدن به اتوبوس

moral: اخلاقی

nation: ملت

nearby: دور و بر

neighbor: همسایه

pack: بسته‌بندی کردن

painting: نقاشی

palm: کف دست

pass the exam:

قبول شدن در امتحان

pottery: سفالگری

prize: جایزه

product: محصول

promise: قول دادن

proud: مغرور، مفتخر

public transportation:

وسایل نقلیه عمومی

reflect:

نشان دادن، منعکس کردن

reflect on: تدبر کردن درباره

respectful: محترم

rich: ثروتمند، غنی

right: درست

rise: برخاستن، ترقی کردن

rug: قالیچه

satisfied: راضی

sell: فروختن

shared: مشترک

shocked: شوکه

shop: فروشگاه

silk: ابریشم

skillful: ماهر

sociable: اجتماعی

soft: نرم

sorry: متأسف

souvenir: سوغات

store: مغازه

successful: موفق

take part in: در مشارکت کردن

tilework: کاشی‌کاری

touching: تأثیرگذار

true: حقیقی، درست

uncertain: نامطمئن

unique: منحصربه‌فرد

value: ارزش

valuable: باارزش

vast: پهناور

wait: صبر کردن

weave: بافتن

well known: مشهور

workshop: کارگاه

worried: نگران

خلاصه کپسولی انسان و محیط زیست

درس ۱: آب، سرچشمه زندگی

- حدود ۷۱ درصد از سطح کره زمین از آب پوشیده شده است که بخش عمده آن شور است و قابل استفاده نیست.
- فرآیند آب در قسمت‌های مختلف کره زمین توسط چرخه بسته آب تأمین می‌شود و حجم آن ثابت است اما توزیع آب شیرین موجود در قاره‌ها یکسان نیست.
- ایران از نظر موقعیت جغرافیایی در کمربند بیابانی کره زمین قرار گرفته و از کل مساحت آن تنها ۱۵ درصد از پوشش گیاهی برخوردار است و بیش از ۸۵ درصد کشور ما جزو مناطق خشک و نیمه‌خشک محسوب می‌شود.
- افزون بر میزان بارندگی و قرارگیری در مناطق خشک، توزیع غیریکنواخت منابع آب شیرین در جهان و افزایش شدید جمعیت در برخی مناطق، تأمین آب را برای این کشورها دشوارتر کرده است.
- بارش در بسیاری از نقاط کشور ما به اندازه کافی نیست. علاوه بر این، بخش عمده همین بارش‌ها نیز در فصول مورد نیاز برای کشاورزی اتفاق نمی‌افتد و به همین علت، کشاورزی در ایران عمدتاً وابسته به آبیاری است.
- صنایع مختلف در فرایند تولید کالای خود به آب نیاز دارند. با توجه به محدودیت آب در ایران، استقرار صنایع در هر استان دقیقاً باید مورد ارزیابی محیط زیستی و مکان‌یابی قرار گیرد.
- آبی که در تولید کالاها و محصولات به مصرف می‌رسد، آب مجازی نام دارد.
- مقامات شهر ملبورن استرالیا در یک سیاست فعال، صرفه‌جویی در آب (به‌خصوص در جمع‌آوری حداکثری آب باران برای آبیاری باغ‌ها و فضاهای سبز شهری) را برای شهروندان لازم‌الاجرا کرده است.
- مستولان اس‌انجلس آمریکا برای جلوگیری از تبخیر شدن آب مخازن در کالیفرنیا، ۹۶ میلیون تون سیاه پلاستیکی را روی این مخزن‌ها رها کردند.
- تصفیه مجدد و شیرین کردن آب نیز به معنای سالم‌سازی آب دریا با استفاده از فناوری‌های متفاوت در کشور سنگاپور کاربرد دارد.
- مخترعان کشور سوئد موفق به ابداع دوش متفاوتی شده‌اند که از قابلیت تصفیه بیش از ۹۰ درصد آب مصرف‌شده و دوباره برگرداندن آب مصرفی به سردوش برخوردار است.
- مخترعان کشورهایی مانند هند و مالزی به دنبال اختراع دستگاه‌ها یا سیستم‌هایی هستند که بتوانند استفاده بیشتری از آب باران داشته باشند.
- در کشور شیلی با استفاده از تکنولوژی هسته‌ای، به اصلاح کشت کاکائو و قهوه دست یافته‌اند.
- در کشور ما، بیشترین اتکا برای تأمین آب مورد نیاز در بخش‌های شرب، کشاورزی و صنعت، به منابع آب زیرزمینی است.
- کسری مخزن سالانه، شاخص نشان‌دهنده افت و نابودی منابع آب زیرزمینی است. مقدار آبی که ما برای همیشه از منابع آب زیرزمینی استحصال کرده و از دست داده‌ایم، کسری مخزن جمعی نام دارد.
- کنترول‌های هوشمند، راهی برای اندازه‌گیری و مدیریت برداشت از منابع هستند.
- حفر چاه و بهره‌برداری از آب‌های زیرزمینی، نیازمند دریافت مجوز یا پروانه از سوی مدیریت بخش آب و وزارت نیرو است.
- دریاچه ارومیه از لحاظ وسعت، دومین دریاچه آب شور جهان و یکی از مهم‌ترین زیست‌بوم‌های آبی ایران است.
- سدسازی روشی است که به منظور مدیریت منابع آب، کنترل سیلاب‌ها، توزیع مناسب آب در سطح کشور، ذخیره‌سازی منابع برای دوره‌های مصرف درازمدت و ایجاد ذخیره انرژی پاک انجام می‌شود.
- دشت ممنوعه، دشت‌هایی‌اند که آبخوان‌های آن‌ها به‌علت بهره‌برداری زیاد از منابع آب آن‌ها، در معرض خطر نابودی‌اند و وزارت نیرو، حفر چاه جدید در آن مناطق را ممنوع کرده است.
- فرونشست زمین در نتیجه اضافه‌برداشت و بر هم خوردن تعادل آب‌های زیرزمینی رخ می‌دهد.
- هر گونه تغییری که موجب تغییر شرایط فیزیکی، شیمیایی و زیستی آب شود، به‌طوری که از حد استاندارد آن خارج شود را آلودگی آب گویند.

انواع آب در خانه	
آب سفید	آبی که در لوله‌ها جریان دارد.
آب خاکستری	آب باقی‌مانده از خیساندن حیوانات، آبکش برنج، شست‌وشوی ظروف، و میوه، حمام، ماشین ظرف‌شویی و روشویی در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته مصارفی نظیر آبیاری فضای سبز دارد.
آب سیاه	فاضلاب ۹۹/۹ درصد آب و ۰/۱ درصد از مواد جامد است که بخشی از آن از مواد آلی و بخش دیگر از مواد معدنی به حالت محلول یا معلق در آب است. آب آلوده حاصل از شبکه آب آشامیدنی، شهری و فعالیت‌های صنعتی

- استفاده مجدد از فاضلاب را بازچرخانی (بازریافت) آب می‌گویند.
- قسمتی از زمین‌های اطراف رودخانه‌ها، تالاب‌ها و برکه‌ها را حریم آب‌ها می‌گویند. طبیعی است که رعایت این فاصله برای حفاظت از آن‌ها لازم است و طبق مقررات، حدود آن توسط وزارت نیرو یا شرکت‌های آب منطقه‌ای تعیین می‌شود.

- در حالت عادی در لایه اولیه جو (تروپوسفر) با افزایش ارتفاع از سطح زمین، دمای هوا کاهش می‌یابد، از این رو در شرایط عادی، هوای مجاور سطح زمین گرم‌تر و سبک‌تر از لایه‌های بالایی است و به راحتی می‌تواند به سمت بالا صعود کند. در ماه‌های سرد سال، وضعیت برعکس می‌شود. در این شرایط هوای سرد و سنگین‌تر در مجاورت زمین ساکن است و لایه هوای گرمی در بالای آن قرار می‌گیرد. در چنین شرایطی، حرکت صعودی و جابه‌جایی هوا صورت نمی‌گیرد و موجب افزایش آلودگی می‌شود.
- شاخص کیفیت هوا، ابزاری کلیدی جهت آگاهی از کیفیت هوا، نحوه اثر آلودگی هوا بر سلامت و روش‌های محافظتی در برابر آن است.

طبقه کیفیت هوا	میزان شاخص کیفیت هوا	رنگ وضعیت	کیفیت هوا
پاک	۰-۵۰	سبز	رضایت‌بخش و دارای خطر سلامتی ناچیز یا فاقد خطر سلامتی
سالم	۵۱-۱۰۰	زرد	قابل قبول و برای تعداد اندکی از افراد با ملاحظات بهداشتی خاص
ناسالم برای گروه‌های حساس	۱۰۱-۱۵۰	نارنجی	بعضی از افراد گروه‌های حساس، آثار غیربهداشتی خاصی را تجربه می‌کنند؛ اما عموم مردم تحت تأثیر قرار نمی‌گیرند.
ناسالم	۱۵۱-۲۰۰	قرمز	هر فردی ممکن است آثار غیربهداشتی را تجربه کند. اعضای گروه‌های حساس بیش از سایرین، اثرات را بر سلامت خود تجربه می‌کنند.
بسیار ناسالم	۲۰۱-۳۰۰	بنفش	هشدار برای سلامتی به حساب می‌آید و هر کسی ممکن است آثار جدی عدم سلامت را تجربه کند.
خطرناک	۳۰۱ به بالا	خرمایی	شرایط اضطراری و اخطار جدی برای سلامت انسان‌هاست. تمام افراد جامعه تحت تأثیر آثار غیربهداشتی جدی قرار می‌گیرند.

- یکی از مسائل محیط زیستی که بیش از دو دهه است، کشور ما و بخش‌های وسیعی از منطقه خاورمیانه را به‌طور جدی تحت تأثیر قرار داده است، طوفان‌های گرد و غباری است.
- باران اسیدی، به هر گونه بارش، مانند باران، برف، تگرگ یا حتی مه که در آن مواد مضر مانند اکسیدهای نیتروژن و گوگرد وجود داشته باشند، اطلاق می‌شود.
- نحوه ایجاد باران اسیدی: اکسیدهای نیتروژن و گوگرد در هواکره با اکسیژن و بخار آب واکنش شیمیایی داده و به‌صورت نیتریک‌اسید و سولفوریک‌اسید درمی‌آیند.
- مضرات باران‌های اسیدی:
- آسیب رساندن به انسان‌ها، سایر جانداران، نمای ساختمان‌ها، بناهای تاریخی، رنگ خودروها و کاهش حاصل‌خیزی خاک‌های کشاورزی
- مهم‌ترین عامل آلودگی مکزیکوسیتی، کیفیت نامطلوب سوخت و خودروهای فرسوده و مهم‌ترین عامل کاهش آلودگی این شهر، اصلاح کیفیت بنزین توسط دولت بود.
- آلودگی صوتی- امواج ناخواسته‌ای است که بر فعالیت موجودات زنده به‌ویژه انسان تأثیر می‌گذارد و می‌تواند با تأثیرگذاری بر سامانه اعصاب و شنوایی انسان، باعث عوارض متعدد جسمی و روحی شوند.
- عوامل آلودگی الکترومغناطیسی: تلفن همراه، امواج رادیویی، خطوط انتقال برق فشار قوی، وسایل منزل (مشاور، ماشین لباس‌شویی، مایکروویو)
- آلودگی نوری: آلودگی ناشی از نورهای مصنوعی در زمان‌ها یا مکان‌های نامناسب و با کیفیت نامطلوب که محیط زیست و آسمان شب را آلوده می‌سازند.
- وجود نور زیاد در برخی بزرگراه‌ها در طول شب، باعث تغییر اکوسیستم برای گیاهان و درختان و حتی جانوران موجود در اطراف آن بزرگراه می‌شود.
- مشکلات ناشی از آلودگی هوای محیط بسته:

- سرطان ریه
- آسم
- نازایی
- کاهش دید
- بیماری‌های قلبی - عروقی
- مرگ و میر

محیط‌های بسته، ۵ تا ۱۰ برابر آلوده‌تر از محیط‌های باز مجاور خود هستند.

- «خاک‌چال» یا «گورستان زباله»، گودالی است که آن را برای انبار کردن پسماند، حفر می‌کنند.
- مکان‌های دفن زباله را معمولاً در خارج از شهرها و مناطق مسکونی با فاصله مناسب و در جهت مخالف وزش باد، بنا می‌کنند.
- به علت تجمع گاز ناشی از زباله‌ها در زیر خاک، ممکن است انفجار رخ دهد. به همین دلیل، لوله‌هایی برای خارج کردن گاز در این محل نصب می‌کنند.
- گورستان‌های زباله در مناطق پرباران و مرطوب، مشکلات بیشتری از نظر روان شدن شیرابه‌ها ایجاد می‌کنند.
- نیروگاه‌های زیست‌گاز (بیوگاز) با استفاده از گاز حاصل از زباله‌هایی که منشأ زیستی دارند، برق و گرما تولید می‌کنند. در ایران، نیروگاه‌های زیست‌گاز شیراز و مشهد نمونه‌ای از این نیروگاه‌هاست.
- یوسال (کمیوست)، نوعی کود آلی و طبیعی است که در اثر فرایندهای زیستی حاصل می‌شود. به این کود، خاک‌جگر هم می‌گویند.
- هرم مدیریت پسماند:

- بازگاهی یعنی کاهش دادن زباله، بهترین راه‌حل این است که از تولید زباله خودداری کنیم یا آن را کاهش دهیم.
- خرید کالای بادوام و خودداری از مصرف کیسه‌های پلاستیکی، مثال‌هایی از بازگاهی زباله هستند.
- بازمصرف یعنی بسیاری از محصولات و موادی را که مصرف شده‌اند، می‌توان دوباره مصرف کرد.

درس ۲: تنوع زیستی، تابلوی زیبای آفرینش

- سازمان سلامت جهانی در دهه ۶۰ میلادی، برای مبارزه با مالاریا در کشور برونلی از سم DDT (د. د. ت) برای کاهش جمعیت پشه مالاریا استفاده کرد. نتیجه درازمدت برنامه سمپاشی:
- فروریختن سقف کاهلی خانه‌ها (۲) شیوع بیماری طاعون
- شناخت تنوع زیستی، مهم‌ترین گام برای پیشگیری از اقدام‌های نادرست در ارتباط با محیط زیست است.
- برای توصیف گوناگونی حیات، واژه تنوع زیستی را به کار می‌برند.
- تنوع زیستی معمولاً در سه سطح بوم‌سازگان، گونه و ژن بررسی می‌شود.

درمانی
زالو ماده ضد انعقاد خون دارد.
زالودرمانی، مثلاً برای رفع لخته‌های خونی به کار می‌رود.

انگوبرداری در علم و فناوری
سوسک بیمارکننده، ترکیب داغ و سمی را به شدت به سوی دشمن پرتاب می‌کند. شناسایی این ساز و کار برای ساخت افشانه‌ها در صنایع متفاوت کاربرد دارد.

کنترل زیستی
استفاده از کفشدوزک که حشره‌های آفت را می‌خورد، سبب کاهش مصرف مواد شیمیایی در مبارزه با آفات می‌شود.

- گونه‌های بوم‌زاد، گونه‌هایی که منحصر به یک منطقه جغرافیایی خاص‌اند و در جای دیگری وجود ندارند؛ مانند گیاه روشن‌بال، سمندر کردستانی (کوهستانی) و زاغ بور.
- نقاط داغ تنوع زیستی، مناطقی در کره زمین که علاوه بر داشتن تنوع گونه‌ای زیاد، زیستگاه تعداد فراوانی از گونه‌های بوم‌زادند که بعضی از آن‌ها در خطر انقراض هستند. به این مناطق نقاط داغ تنوع زیستی می‌گویند. جنگل‌های ارسباران، البرز، کوه‌های شمال شرق ایران و رشته‌کوه‌های زاگرس، بخش‌هایی از دو نقطه داغ تنوع زیستی در ایران هستند.
- اگر محیط زیست برای حیات جاننداری مناسب نباشد، ممکن است گونه به‌طور کامل نابود شود. به این پدیده، انقراض می‌گویند.
- لاک‌پشت پوزه‌عقابی در خلیج فارس و دریای عمان زندگی می‌کند و تخم‌های خود را در سواحل استان‌هایی مانند هرمزگان و بوشهر می‌گذارد. لاک‌پشت سبز در سواحل سیستان و بلوچستان تخم‌گذاری می‌کند.
- خرس سیاه در استان‌های سیستان و بلوچستان، کرمان و هرمزگان زندگی می‌کند.
- مورخوش یا مهرخوش از گونه‌های بوم‌زاد ایران در استان هرمزگان است. این گیاه به علت داشتن رویشگاه‌های اندک، پراکنش محدود، تراکم کم و بهره‌برداری غیراصولی و بی‌رویه در خطر انقراض قرار دارد.

● **الهی لطیفی یا دماوندی** در بخش کوچکی از البرز مرکزی زندگی می‌کند و از کمیاب‌ترین افعی‌هاست.

● **عوامل تهدیدکننده تنوع زیستی:** تخریب زیستگاه، برداشت بی‌رویه و استفاده ناپایدار، آلودگی محیط زیست، گونه‌های بیگانه مهاجم و تغییر اقلیم

● مهم‌ترین عامل از دست رفتن تنوع زیستی، **تخریب زیستگاه** است.
● منظور از **برداشت بی‌رویه** این است که سرعت برداشت و بهره‌برداری از تنوع زیستی بیش از سرعت بازسازی آن باشد. در این حالت، استفاده ما از تنوع زیستی ناپایدار است؛ مانند چرای بی‌رویه دام‌ها، شکار غیرقانونی و صید انبوه.
● آلودگی محیط ممکن است باعث **مرگ افراد گونه‌ها** شود.

● تولد جانوران با **ناهنجاری‌های مادرزادی** از عوارض آلودگی محیط زیست است.
● اگر گونه‌ای وارد زیستگاهی شود که به‌طور طبیعی در آن‌جا زندگی نمی‌کند، برای آن زیستگاه، **گونه بیگانه** محسوب می‌شود.

● در بسیاری از موارد، گونه‌های بیگانه می‌توانند به **گونه بیگانه مهاجم** تبدیل شوند.
● **گیاه سنبل آبی** به علت تکثیر آسان در تالاب‌های شمال کشور از جمله تالاب عینک در رشت به‌سرعت رشد یافته و تنوع زیستی این تالاب‌ها را به خطر انداخته است.

● **هوبره** یک گونه نادر و در معرض خطر انقراض بوده و جزو گونه‌هایی است که به‌دلیل محبوبیت بالا، نسبت به پرندگان دیگر بیشتر شکار می‌شود.
● مسئولان با انتقال **گونه گوزن زرد ایرانی** به دشت ناز ساری و فراهم آوردن شرایط مناسب برای زندگی آن‌ها توانستند این گونه را تکثیر و از نابودی نجات دهند.

● کاهش بارندگی و از بین رفتن آبگیرها به کاهش وسعت زیستگاه **گاندو** انجامیده؛ اما رفتار مناسب مردم محلی باعث شده است که این جانور زندگی بهتری در ایران نسبت به هم‌نوعان خود در کشورهای همسایه داشته باشد.

درس ۷: محیط‌زیست، بسترگردشگری مسئولانه

● **گردشگری**، سفر و فعالیتی است که خارج از محل زندگی انجام می‌شود و فرد برای حداقل یک روز و حداکثر یک سال جهت تفریح و اهدافی دیگر در مکانی غیر از محل زندگی، اقامت و گشت و گذار می‌نماید.

● گردشگری از **بعد فرهنگی و اجتماعی** مهم است؛ زیرا جوامع و کشورهای میزبان می‌توانند از طریق گردشگران به ترویج زبان، فرهنگ و رسوم اجتماعی خود بپردازند.
● گردشگری با امنیت سیاسی، اقتصادی و احترام متقابل **رابطه تنگاتنگی** دارد.

● **عوامل مؤثر بر پیشینه گردشگری در ایران:** موقعیت جغرافیایی، تنوع نژادی، زبانی، قومی، فرهنگی، جاذبه‌های طبیعی و متنوع، ویژگی‌های اخلاقی مردم و علاقه به سیر و سفر

● **کاروان‌سرا**، نشانگر قدمت و اهمیت سفر در ایران است.
● کاروان‌سرای دیر گچین در قم، **قدیمی‌ترین و مادر کاروان‌سراهای ایران** است.

● **سیردهبدر**، نماد طبیعت‌گردی کهن در ایران و روز آشتی با زمین و طبیعت است.
● **سفرنامه‌نویسی**، سبکی ادبی است که در آن شخص، دیده‌ها، شنیده‌ها، جزئیات، احساسات و رخدادهای دوران سفر را برای دیگران می‌نگارد.

● رفتار گردشگران هنگام سفر **تداوم گردشگری** را تضمین می‌کند.
● یکی از چشمه‌های پلکانی و تراورتنی کم‌نظیر در جهان، **باداب سورت** در نزدیکی کیاسر ساری در استان مازندران است. این چشمه‌ها دومین میراث طبیعی ایران بعد از کوه دماوند است.

● **تالاب کانی برازان** در نزدیکی مهاباد در آذربایجان غربی واقع شده است. اهالی روستا با بخشیدن حقایق‌های خود به دریاچه، از خشک شدن آن جلوگیری کرده و از تالاب و پرندگان آن محافظت می‌نمایند. این تالاب، به بهشت پرندگان ایران و اولین سایت پرندنگری ایران تبدیل شده است.

● **بوم‌گردشگری**، یک مسافرت مسئولانه به مناطق طبیعی است که محیط زیست را حفظ می‌کند و در ارتقای سطح زندگی مردم محلی نقش بسزایی دارد.
● دستیابی به پایداری محیط زیست، **هدف اصلی بوم‌گردشگری** است.

● شکار، آفرود و موتورسواری بر روی رمل‌های بیابان، تاب بستن به درختان و تردد ماشین در جاده‌های جنگلی انبوه و دست‌نخورده **نمی‌تواند** نوعی از فعالیت‌های بوم‌گردشگری باشد.

● مهمان‌پذیرهای کبری در قلعه گنج کرمان، نوعی از **اقامتگاه‌های سازگار با محیط زیست** هستند.

● **پارک ملی**، به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور گفته می‌شود که نمایانگر نمونه‌های برجسته‌ای از مظاهر طبیعی ایران است.

● پدیده‌ها یا مجموعه‌های گیاهی و جانوری به نسبت کوچک، جالب، کم‌نظیر، استثنایی و غیرقابل جایگزین که دارای ارزش‌های حفاظتی، علمی، تاریخی یا طبیعی هستند، **آثار طبیعی ملی** نام دارند؛ مانند سوسن چلچراغ.

● **منطقه حفاظت‌شده**، اراضی‌ای که از نظر حفاظت دارای ارزش استراتژیک است و به منظور حراست، ترمیم و احیای حیات جانوری و گیاهی و جلوگیری از انهدام تدریجی آن‌ها انتخاب می‌شوند.

● **پناهگاه حیات وحش**، مناطقی از انواع زیستگاه‌های نمونه‌اند که برای حمایت از جمعیت گونه‌های حیات وحش که اهمیت ملی دارند، انتخاب می‌شوند.

● **گردشگری مسئولانه** یعنی همان‌طور که ما وقتی به مهمانی می‌رویم، خانه میزبان خود را آلوده یا تخریب نمی‌کنیم؛ پس باید همین رفتار را هنگام گردشگری نیز رعایت کنیم.

● برای رفع نگرانی اهالی **روستای بان تلای نوک تایلند**، **گردشگری جامعه‌محور** پیشنهاد شد. در این نوع گردشگری، ماهیت اصیل زندگی روستایی و فرهنگ و سبک زندگی آن‌ها حفظ شده و با تشکیل خانه مسافر، درآمد پایدارتری دارند.

درس ۴: انرژی، حرکت، زندگی

● انرژی الکتریکی، مهم‌ترین شکل از انرژی است که زندگی امروزی ما به آن وابسته است.

● نیروگاه دماوند و نیروگاه شهید سلیمی در نکا مازندران، دو نمونه از **دهه‌ها نیروگاه تولیدکننده انرژی الکتریکی** در کشور هستند.

● در سراسر جهان برای حل مسئله تولید و تأمین انرژی الکتریکی، به‌طور عمده از **سوخت‌های فسیلی** استفاده می‌کنند.

● **نتایج گرمایش جهانی:** فصل‌ها زودتر از زمان طبیعی فرا رسد و زمستان کوتاه‌تر شود، آتش‌سوزی خودبه‌خود و طبیعی جنگل‌ها افزایش پیدا کرده و چرخه‌های طبیعی مختل شوند.

● در طول سده‌های اخیر **مقدار کربن دی‌اکسید** هواکره در حال افزایش است.
● افزایش میانگین دمای کره زمین ناشی از **افزایش گاز کربن دی‌اکسید** است.
● اگر مولکول‌های **کربن دی‌اکسید و آب** در هواکره نباشند، میانگین دمای کره زمین از ۱۴ درجه سلسیوس به ۱۸- درجه سلسیوس خواهد رسید.

● با افزایش فشار گاز کربن دی‌اکسید در هواکره، **pH آب اقیانوس‌ها** کاهش یافته است. این داده‌ها نشان می‌دهد که با افزایش فشار گاز کربن دی‌اکسید در هواکره، **انحلال‌پذیری** آن در آب اقیانوس‌ها افزایش یافته است.

● افزایش کربن دی‌اکسید در هواکره می‌تواند روی **گونه‌های زیستی** گوناگون در هواکره و آب‌کره تأثیر فراوانی بگذارد.

● به جذب پرتوهای پرنانژی و بازتابش پرتوهای کم‌انرژی به وسیله مولکول‌های برخی گازهای موجود در هواکره، **اثر گلخانه‌ای** می‌گویند.

● دانشمندان به‌منظور تعیین میزان آثاری که هر فرد روی محیط زیست می‌گذارد، اصطلاحی به نام **ردپای محیط زیستی** مانند ردپای آب، کربن دی‌اکسید، غذا و... تعریف کرده‌اند.

● ردپای محیط زیستی تولید انرژی الکتریکی با استفاده از سوخت‌های فسیلی، **بسیار بزرگ** است.

● **برخی از راهکارهای پیشنهادی به منظور کاهش ردپای محیط زیستی (رد پای کربن):** استفاده بهینه از منابع انرژی، جست‌وجو برای یافتن و مصرف انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر، اصلاح الگوهای مصرف و سبک زندگی، به‌کارگیری سوخت‌های سبز، تصویب سیاست جهانی، ملی و پیروی از آن‌ها

● آلمان جزو یکی از کشورهایی است که بخش قابل توجهی از انرژی مورد نیاز خود را از منابع تجدیدپذیر از جمله **انرژی باد** فراهم می‌کند.
● **قدیمی‌ترین** روش استفاده از انرژی باد، به ایران باستان بازمی‌گردد.

● نیروگاه بادی **کهک تاکستان** در استان قزوین، بزرگ‌ترین نیروگاه بادی کشور با ظرفیت نهایی ۱۰۰ مگاوات محسوب می‌شود.

● هرچه قطر پره‌های **توربین بادی** بزرگ‌تر باشد، انرژی تولیدشده نیز بیشتر است.
● دسترسی به **انرژی زمین‌گرمایی** در اطراف آتشفشان‌ها بیشتر است.

● استفاده از **انرژی خورشیدی** برای تولید انرژی الکتریکی رد پای محیط زیستی ما را کاهش می‌دهد.
● **سوخت سبز (زیستی)**، نوعی سوخت به‌دست‌آمده از مواد گیاهی و جانوری که با محیط زیست سازگار است.

● از **تخمیر نیسکر**، اتانول به دست می‌آورند که می‌تواند جایگزین مناسبی برای بنزین باشد.
● استفاده از اتانول در مقایسه با گازوئیل از **هزینه کمتر و راندمان بالاتری** برخوردار است.

درس ۵: زباله، فاجعه محیط‌زیست

● **زباله** یا **پسماند**، باقی‌مانده‌ی موادی است که از آن‌ها استفاده کرده‌ایم و به آن‌ها نیاز نداریم.

● **زباله‌های خانگی و شهری** عمدتاً از پسمانده‌ی مواد غذایی و پوست میوه و سبزی، کاغذ، پلاستیک، قطعات فلزی، شیشه، پارچه و چوب تشکیل شده است.

● **زباله‌های خانگی و شهری** را می‌توان به **پسماند خشک** و **پسماند تر** تقسیم کرد.
● **زباله‌های کشاورزی، صنعتی و ساختمانی** شامل ضایعات کشاورزی، فلزات، مواد پلاستیکی و شیمیایی و نخاله‌های ساختمانی است که در جریان فعالیت‌های اقتصادی، تولید می‌شود.

● **زباله‌های بیمارستانی**، مواد حاصل از فعالیت‌های پزشکی و درمانی نظیر سرنگ‌ها، مواد پانسمان، باقی‌مانده‌ی داروها و وسایل جراحی را تشکیل می‌دهند.

● **زباله‌های خطرناک**، مانند باتری، روغن ترمز، حشره‌کش، رنگ‌های روغنی، ضدیخ، لامپ‌های کم‌مصرف و فلورسنت، زباله‌های الکترونیکی مانند رایانه‌ها و تجهیزات جانبی آن‌ها، لوح‌های فشرده، گوشی‌های تلفن همراه هوشمند و همچنین زباله‌های هسته‌ای یا اتمی

● **زباله‌های بیمارستانی و زباله‌های خطرناک** باید با روش‌ها و شرایط خاصی دفع شوند و رها کردن یا دفن آن‌ها در محیط، صحیح نیست و عواقب زیان‌باری در پی دارد.

● بیشترین مقدار ضایعات در **سطح‌های زباله خانگی**، معمولاً مربوط به کاغذ و مقواست.

● **مدیریت پسماند یا دفع زباله**، عبارت است از برنامه‌ریزی و عملیات اجرایی برای جمع‌آوری، حمل و نقل، پردازش، بازیافت، دفن بهداشتی یا انهدام زباله‌ها
● در کشور ما، در هر شهر «**سازمان مدیریت پسماند**» که وابسته به شهرداری است، امور مربوط به پسماندهای خانگی را برعهده دارد.

درس ۷: خاک، بستر زندگی

● خاک از دو بخش **مواد معدنی و آلی** تشکیل می‌شود و در تأمین آینده پایدار و امنیت غذایی نقش دارد.

● **بخش معدنی خاک** از انواع **کاتیون‌ها** تشکیل شده است که در ساختار این کاتیون‌ها انواع عناصر مانند سدیم، کلسیم، پتاسیم و... به کار رفته است.

● **مواد آلی خاک** یکی از مقادیر کیفی در سلامت خاک‌اند و در **حاصل‌خیزی خاک‌های کشاورزی** بسیار اهمیت دارند.

● برخی از عوامل مانند فرسایش، آلودگی، غرقابی شدن، بیابان‌زایی، شور شدن، تغییر کاربری زمین‌ها (تبدیل مزرعه‌ها، مرتع‌ها، باغ‌ها و جنگل‌ها به مناطق مسکونی، صنعتی و...)، چرای بی‌رویه، گرد و غبار، آتش‌سوزی و فعالیت‌های صنعتی، **توان تولید خاک** را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

● انواع **آلوده‌کننده‌های خاک** عبارت‌اند از: کودهای شیمیایی، شوینده‌ها، فرآورده‌های نفتی، فاضلاب، پسماند و آفت‌کش‌ها

● **کادمیوم** از طریق فاضلاب صنایع رنگ‌سازی، پلاستیک‌سازی، باتری‌سازی، عکاسی، کارخانه‌های ذوب فلزات، کودهای فسفردار و سوخت‌های فسیلی وارد خاک می‌شود. این عنصر به‌آسانی به وسیله گیاه قابل جذب است و باعث بالا رفتن فشار خون و نارسایی کلیه‌ها در انسان می‌شود.

● **نیکل** از عناصری است که در صنایع فولاد و فلزات، رنگ‌سازی، لوازم آرایشی و ادوات برقی از آن استفاده می‌شود و می‌تواند به‌راحتی توسط گیاه جذب شود و مسمومیت شدیدی ایجاد کند. در نتیجه سبب زردشدن گیاهان (کلروز) می‌شود. برخی از آثار آلودگی نیکل، مشکلات دستگاه تنفسی، اختلال در سیستم ایمنی و انواع سرطان‌ها در انسان است.

● برای **شناسایی آلودگی خاک** از **استانداردهای کیفیت خاک** استفاده می‌شود.
● در صورتی که میزان آلاینده‌ها **بیش از مقدار استاندارد** باشد، ابتدا باید منبع آلاینده حذف و سپس اقدام به برطرف کردن آلودگی خاک کرد.

● حذف زیستی آلودگی که معمولاً به وسیله برخی از موجودات زنده صورت می‌گیرد را **زیست‌پالایی** می‌گویند.

● **گیاه‌پالایی** رفع آلودگی خاک توسط گیاهان است.
● **امنیت غذایی** به معنای دسترسی همه افراد به غذای کافی و مناسب است و **ایمنی غذایی**، به مفهوم حفظ و نگهداری غذا از هر آلودگی است.

● شایع‌ترین محصولات **تراربخته** عبارت‌اند از: سویا، ذرت، پنبه و کلزا
● در روش **مهندسی ژنتیک**، ژن‌های جدیدی به یک موجود زنده منتقل می‌شود تا صفات مورد نظر به دست آید.

● **مزیت‌های محصولات تراربخته** عبارت‌اند از: افزایش تولید محصولات زراعی، عدم نیاز به آفت‌کش و علف‌کش، جلوگیری از آلودگی خاک به دلیل کاهش مصرف سموم دفع آفات نباتی و افزایش تنوع ژنتیک در گیاهان زراعی و باغی
● **دلیل استفاده از کود**، جبران کاهش مواد غذایی خاک و تقویت آن است.

● **کودهای زیستی** در نتیجه تجزیه جانداران و بقایای آن‌ها و یا از فعالیت موجودات زنده به دست می‌آیند.

● **کودهای شیمیایی** ترکیباتی‌اند که با استفاده از مواد شیمیایی در کارخانه تولید می‌شوند.

● **کمپوست** یکی از انواع کودهای زیستی است که از تجزیه پسماند مواد غذایی، باقی‌مانده گیاهان پس از برداشت محصول، فضولات و زواید غیرقابل مصرف دامی به دست می‌آید.

● **ورمی کمپوست** یک کود زیستی است که از فضولات کرم خاکی حاصل می‌شود. تأمین غذا به‌دلیل بارندگی کم و نامنظم و وضعیت بحرانی منابع آب و خاک مشکل مهمی است که یکی از راه‌حل‌های آن، **کشت گلخانه‌ای** است.

درس ۳: هوا، نفس زندگی

● هر نوع آلاینده محیط زیست یا مجموعه ترکیبی از آن‌ها که در هوای آزاد پخش و باعث آلودگی هوا و یا موجب تشدید آلودگی آن شود و یا بوهای نامطبوع ایجاد کند، **آلاینده هوا** نام دارد.

● ترکیب گازهای تشکیل‌دهنده هوا عبارت‌اند از:
نیتروژن < اکسیژن < آرگون < گازهای دیگر < کربن دی‌اکسید

● **مفهوم آلودگی هوا از دیدگاه‌های متفاوت:**
● از دید افراد جامعه، کاهش دید، تحریک چشم، اختلال در سیستم تنفسی و گرد و غباری که روی وسایل می‌نشیند.

● از دید یک کشاورز، عواملی که به گیاهان، حیوانات و محصولات کشاورزی زیان وارد می‌کند.

● از دید یک خلبان، کاهش میزان دید
● از دید صاحبان صنعت، فقط مسائل مربوط به مهار آلودگی هوا مدنظر است.
● از نظر محیط زیست، وجود هر گونه ترکیب اضافی در هوا که سلامت و بهداشت جانداران را به خطر اندازد.

● **عوامل مؤثر بر آلودگی هوای هر منطقه:** نوع آب و هوا، وجود رشته‌کوه‌ها، فعالیت‌های صنعتی، کشاورزی و...
● آلودگی هوا، بحرانی تدریجی است و در درازمدت نتایج آن مشخص می‌شود.

● مهم‌ترین آلاینده‌های هوا: دود، گرد و غبار، گازها، ترکیبات بدیو، مواد رادیواکتیو، مواد شیمیایی زیان‌آور یا هر ماده دیگر موجود در هوای آزاد

چند ویژگی مهم قدرمطلق به صورت زیر است:

- ۱ $|x \cdot y| = |x| \cdot |y|$
- ۲ $\left| \frac{x}{y} \right| = \frac{|x|}{|y|}$
- ۳ $|x|^2 = |x^2| = x^2$
- ۴ اگر $xy > 0$ (یعنی x و y هم‌علامت باشند)، آنگاه: $|x+y| = |x|+|y|$
- ۵ اگر x و y هم‌علامت نباشند، داریم: $|x+y| < |x|+|y|$

تبدیل تابع قدرمطلق به دوضابطه‌ای: عبارت داخل قدرمطلق را یک بار بزرگتر یا مساوی صفر و یک بار کوچکتر از صفر در نظر می‌گیریم (در واقع دامنه را به دو بخش بزرگتر از ریشه عبارت و کوچکتر از ریشه عبارت تقسیم می‌کنیم). در بار اول قدرمطلق را برداشته و در بار دوم علاوه بر آنکه قدرمطلق را برمی‌داریم، علامت عبارت داخل قدرمطلق را قرینه می‌کنیم.

مثال

$$f(x) = |2x-1| = \begin{cases} 2x-1 & 2x-1 \geq 0 \\ -(2x-1) & 2x-1 < 0 \end{cases} = \begin{cases} 2x-1 & x \geq \frac{1}{2} \\ -2x+1 & x < \frac{1}{2} \end{cases}$$

درس ۳: اعمال بر روی توابع

اعمال جبری روی توابع: در اعمال جبری (+, -, ×, ÷) روی دو تابع f و g دامنه به صورت زیر به دست می‌آید:

$$D_{f \pm g} = D_f \cap D_g \quad , \quad D_{\frac{f}{g}} = D_f \cap D_g - \{x | g(x) = 0\}$$

پس از مشخص کردن دامنه تابع مورد نظر، مقادیر برد را به صورت زیر محاسبه می‌کنیم:

$$(f \pm g)(x) = f(x) \pm g(x)$$

$$(f \times g)(x) = f(x) \times g(x)$$

$$\left(\frac{f}{g}\right)(x) = \frac{f(x)}{g(x)}$$

در سه حالت اعمال جبری روی توابع انجام می‌شود:

۱ f و g به صورت زوج مرتب باشند:

مثال اگر f و g به صورت توابع زوج مرتبی زیر باشند، f + g و $\frac{f}{g}$ را به دست آورید.

$$\begin{aligned} f &= \{(1,5), (2,7), (3,1), (-2,5)\} \\ g &= \{(-1,4), (-2,3), (2,5), (3,0)\} \\ \Rightarrow f+g &= \{(2,7+5), (3,1+0), (-2,5+3)\} = \{(2,12), (3,1), (-2,8)\} \\ \frac{f}{g} &= \left\{ \left(2, \frac{7}{5}\right), \left(-2, \frac{5}{3}\right) \right\} \end{aligned}$$

نکته دقت کنید که $g(3) = 0$ پس $\frac{f}{g}$ برای $x=3$ تعریف نمی‌شود.

۲ f و g به صورت ضابطه‌ای باشند:

مثال اگر توابع f و g به صورت زیر باشند، دامنه و ضابطه توابع $f+g$ ، $f-g$ ، $\frac{f}{g}$ و $\frac{f}{g}$ را به دست آورید.

$$f(x) = x^2 + 1, \quad g(x) = \frac{x-1}{2x}$$

$$D_{f+g} = D_{f-g} = D_{\frac{f}{g}} = D_f \cap D_g = R \cap (R - \{0\}) = R - \{0\}$$

$$D_{\frac{f}{g}} = D_f \cap D_g - \{x | g(x) = 0\} = (R - \{0\}) - \{1\} = R - \{0, 1\}$$

$$(f+g)(x) = x^2 + 1 + \frac{x-1}{2x} = \frac{2x^2 + 2x + x - 1}{2x} = \frac{2x^2 + 3x - 1}{2x}$$

$$(f-g)(x) = x^2 + 1 - \frac{x-1}{2x} = \frac{2x^2 + 2x - x + 1}{2x} = \frac{2x^2 + x + 1}{2x}$$

$$\left(\frac{f}{g}\right)(x) = \frac{x^2 + 1}{\frac{x-1}{2x}} = \frac{2x(x^2 + 1)}{x-1}$$

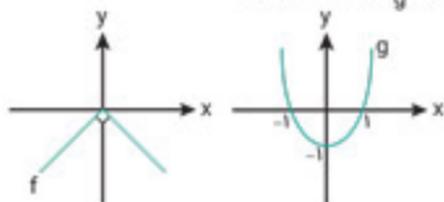
$$(f \times g)(x) = x^2 + 1 \times \frac{x-1}{2x} = \frac{x^3 - x^2 + x - 1}{2x}$$

۳ f و g به صورت نموداری باشند:

در این صورت ضابطه و دامنه توابع را با توجه به نمودارها تعیین می‌کنیم و سپس اعمال جبری را انجام می‌دهیم.

مثال نمودار تابع قدرمطلق f و سهمی g داده شده‌اند. دامنه و ضابطه توابع

f، g، f + g و $\frac{f}{g}$ را به دست آورید.

تابع $f(x) = -|x|$ است که نسبت به محور x قرینه شده است:

$$f(x) = -|x|$$

فصل دوم: تابع

درس ۱: توابع ثابت، چندضابطه‌ای و همانی

یادآوری مفهوم تابع: در نمایش زوج مرتبی، رابطه‌ای تابع است که هیچ دو زوج مرتب متمایزی، مؤلفه‌های اول برابر نداشته باشند.

در نمایش بیکانی، رابطه‌ای تابع است که از هر عضو ابتدا دقیقاً یک بیکان خارج شده باشد.

در نمایش مختصاتی، رابطه‌ای تابع است که هر خط عمودی نمودار آن را حداکثر در یک نقطه قطع کند.

دامنه و برد تابع: با داشتن مقادیر دامنه می‌توان به کمک ضابطه تابع مقادیر برد را به دست آورد؛ مثلاً اگر $f(x) = 2x + 1$ و $D_f = \{1, 2\}$ باشد، آنگاه می‌توان $f(1)$ و $f(2)$ را به دست آورد و مجموعه برد $R = \{3, 5\}$ به دست می‌آید. همچنین از داشتن برد تابع و برابر قرار دادن آن با ضابطه می‌توان دامنه تابع را به دست آورد. مثلاً اگر برد تابع $R = \{3, 5\}$ و ضابطه آن به صورت $f(x) = x^2 - 1$ باشد، دامنه به صورت زیر به دست می‌آید:

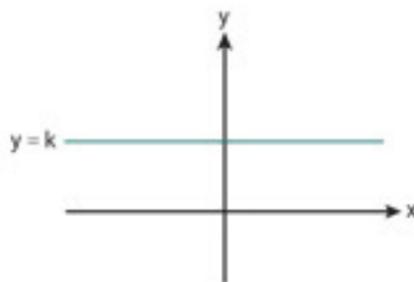
$$\begin{cases} x^2 - 1 = 3 \Rightarrow x^2 = 4 \Rightarrow x = \pm 2 \\ x^2 - 1 = 5 \Rightarrow x^2 = 6 \Rightarrow x = \pm\sqrt{6} \end{cases} \Rightarrow D = \{\pm 2, \pm\sqrt{6}\}$$

تابع ثابت: در نمایش زوج مرتبی تابع ثابت، همه مؤلفه‌های دوم در زوج‌های مرتب یکسان هستند و برد تابع تک‌عضوی است.

مثال $R = \{5\}$ و $f = \{(1,5), (2,5), (3,5)\}$

همچنین در نمایش ضابطه تابع ثابت، جمله شامل x نداریم و فقط یک مقدار ثابت داریم. برای مثال $f(x) = 5$ تابعی ثابت است.

نمودار تابع ثابت، خطی افقی (موازی محور xها) است که به صورت $y = k$ نمایش داده می‌شود و محور yها را در k قطع می‌کند.

تابع چندضابطه‌ای: توابعی که در بخش‌های مختلف دامنه، ضابطه‌های مختلف دارند، توابع چندضابطه‌ای نامیده می‌شوند.

مثال تابع زیر یک تابع دوضابطه‌ای است:

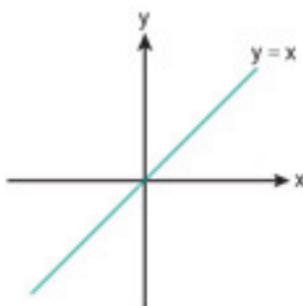
$$f(x) = \begin{cases} 2x-1 & x \geq 0 \\ x^2 & x < 0 \end{cases}$$

نکته برای محاسبه مقادیر در توابع چندضابطه‌ای باید دقت کنیم که مقدار x داده شده در کدام بخش دامنه قرار می‌گیرد و از ضابطه مربوط به آن، مقدار تابع را محاسبه کرد.

تابع همانی: در نمایش زوج مرتبی تابع همانی، در هر زوج مرتب، مؤلفه اول و دوم با هم برابرند، یعنی به صورت (a, a) هستند.

مثال $f = \{(1,1), (5,5), (7,7)\}$

ضابطه تابع همانی: ضابطه آن به صورت $f(x) = x$ است، در نتیجه نمودار آن، خط $y = x$ یا همان نیمساز ناحیه اول و سوم است.

نکته هر نقطه روی نیمساز ناحیه اول و سوم قرار داشته باشد، دارای مؤلفه‌های اول و دوم برابر است.

درس ۲: توابع پلکانی و قدرمطلق

تابع پلکانی: نوعی تابع چندضابطه‌ای است که هر ضابطه آن عددی ثابت است.

مثال

$$f(x) = \begin{cases} 2 & x > 1 \\ 1 & x = 1 \\ 5 & x < 1 \end{cases}$$

نکته قبض‌های آب، برق و مالیات براساس توابع پلکانی تعریف می‌شوند.

فصل اول: آشنایی با منطق و استدلال ریاضی

درس ۱: گزاره‌ها و ترکیب گزاره‌ها

تعریف گزاره: جمله‌ای خبری که ارزش آن درست یا نادرست است.

نکته جمله‌های خبری که ارزش‌گذاری آن سلیقه‌ای است یا جمله‌های عاطفی یا امری است، گزاره به حساب نمی‌آید.

نقیض یک گزاره: نقیض گزاره p را با $\neg p$ نمایش می‌دهند و برای نوشتن نقیض گزاره می‌توان از عبارت «چنین نیست» در ابتدای گزاره یا از «نفی فعل گزاره» استفاده کرد.

نکته در جدول زیر، نقیض علامت‌های ریاضی و برخی از دستهبندی‌های اعداد آمده است.

گويا	عدد اول	فرد	$\leq$	$\in$	$\leq$	$>$	علامت
گنگ	عدد غیراول	زوج	$\geq$	$\notin$	$>$	$<$	نقیض علامت

تعداد حالت‌های ارزش‌گذاری جدول: اگر یک گزاره مرکب شامل n گزاره ساده باشد، تعداد حالت‌های ارزش‌گذاری (تعداد سطرها) برابر 2^n است.

ترکیب عطفی: ترکیب عطفی دو گزاره به صورت $p \wedge q$ است (خوانده می‌شود p و q) و جدول ارزش‌گذاری آن به صورت زیر است:

p	q	$p \wedge q$
د	د	د
د	ن	ن
ن	د	ن
ن	ن	ن

نکته ترکیب عطفی فقط در حالتی که هر دو گزاره درست باشند، ارزش درست دارد.

ترکیب فصلی: ترکیب فصلی دو گزاره به صورت $p \vee q$ است (خوانده می‌شود p یا q) و جدول ارزش‌گذاری آن به صورت زیر است:

p	q	$p \vee q$
د	د	د
د	ن	د
ن	د	د
ن	ن	ن

نکته ترکیب فصلی تنها در حالتی نادرست است که هر دو گزاره نادرست باشند. **ترکیب شرطی:** ترکیب شرطی دو گزاره به صورت $p \Rightarrow q$ است (خوانده می‌شود اگر p آنگاه q) و جدول ارزش‌گذاری آن به صورت زیر است:

p	q	$p \Rightarrow q$
د	د	د
د	ن	ن
ن	د	د
ن	ن	د

نکته ۱ گزاره p را مقدم و گزاره q را تالی می‌گویند. در دو سطر آخر جدول (زمانی که مقدم نادرست است) می‌گوییم گزاره شرطی به انتهای مقدم ارزش درست دارد.

نکته ۲ گزاره شرطی تنها در حالتی نادرست است که مقدم (p) درست و تالی (q) نادرست باشد.

ترکیب دوشروطی: ترکیب دوشروطی دو گزاره به صورت $p \Leftrightarrow q$ است (خوانده می‌شود p اگر و تنها اگر q، از p نتیجه می‌گیریم q را و از q نتیجه می‌گیریم p را. p شرط لازم و کافی برای q است، اگر p آنگاه q و برعکس) و جدول ارزش‌گذاری آن به صورت زیر است:

p	q	$p \Leftrightarrow q$
د	د	د
د	ن	ن
ن	د	ن
ن	ن	د

نکته ترکیب دوشروطی در حالتی که هر دو گزاره ارزش یکسان داشته باشند، درست است.